

# **Přechod absolventů středních škol do praxe a jejich uplatnění - SOŠ I. etapa**

Bc. Ing. Jana Trhlíková

PhDr. Helena Úlovcová

Ing. Jiří Vojtěch

**Praha 2004**

# OBSAH

<b>1. Úvod</b> .....	<b>3</b>
1.1 Předmět analýzy a cíle výzkumu.....	3
1.2 Metody sběru a zpracování dat.....	4
1.3 Struktura výběrového souboru .....	6
<b>2. Celková charakteristika situace studentů SOŠ</b> .....	<b>7</b>
2.1 Důvody volby oboru vzdělání studia na SOŠ.....	7
2.2 Hodnocení studia a úrovně jednotlivých získaných kompetencí.....	11
2.3 Míra identifikace s oborem .....	14
2.4 Pracovní a studijní plány po absolvování SOŠ.....	17
2.5 Profesní stabilita .....	17
2.6 Hledání zaměstnání .....	18
2.7 Strategie řešení nezaměstnanosti .....	23
<b>3. Srovnání jednotlivých oborů (skupin oborů)</b> .....	<b>25</b>
3.1 Zájem o studium oboru a profesní stabilita.....	25
3.2 Stabilita profesní volby.....	28
3.3 Hodnocení studia podle jednotlivých oborů.....	29
3.4 Studijní a pracovní záměry studentů po absolvování SOŠ.....	31
3.5 Hledání zaměstnání .....	32
<b>4. Charakteristické profily jednotlivých oborů (skupin oborů)</b> .....	<b>36</b>
4.1 Obor 2341M001 Strojírenství.....	36
4.2 Obor 264xMxxx Elektrotechnika.....	44
4.3 Obor 6341M004 Obchodní akademie .....	51
4.4 Obor 6442Mxxx Management v oborech.....	59
4.5 Obor 6542M004 Hotelnictví a turismus.....	66
4.6 Obor 6843M001 Veřejnosprávní činnost .....	74
<b>5. Závěr</b> .....	<b>81</b>

# 1. Úvod

## 1.1 Předmět analýzy a cíle výzkumu

**Šetření „Přechod absolventů středních škol do praxe a jejich uplatnění“ je součástí dlouhodobého projektu ISA - Informačního systému o uplatnění absolventů škol.** Hlavním cílem celého projektu je vybudování funkčního informačního systému, který umožní shromažďovat a analyzovat informace o potřebách trhu práce a vývoji vzdělávacího systému. **Základním úkolem je zjištění a zpřístupnění komplexních informací potřebných pro efektivní rozhodování jednotlivých cílových skupin uživatelů,** k nimž patří především zájemci o studium a jejich rodiče, školy, státní orgány, poradenské systémy, zaměstnavatelé i personalisté. Jedním z cílů je napomoci studentům a ostatním subjektům, které se podílejí na rozhodování o výběru studia, v orientaci na trhu práce, aby jejich rozhodování bylo kvalifikovanější a volba budoucí profese zahrnovala i problematiku uplatnění na trhu práce.

Celý projekt zahrnuje realizaci řady dílčích šetření, která přinášejí rozdílné úhly pohledu a pokrývají všechny oblasti této komplexní problematiky. Z dosud provedených výzkumů je možno zmínit například šetření „Názory pracovníků úřadů práce na uplatnění absolventů škol - 2004“ a šetření zaměstnavatelů „Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů pro vstup na trh práce“.<sup>1</sup>

**Součástí analytických činností v projektu ISA je i toto šetření zaměřené přímo na zjišťování názorů absolventů jednotlivých oborů a mapování jejich situace na trhu práce. Výzkum je koncipován v několika vlnách, které se postupně soustřeďují na analýzu absolventů jednotlivých kategorií vzdělání.** První vlna dokončená v NÚOV v roce 2003 byla zaměřena na kategorii vyučených. Druhá vlna, která je předmětem tohoto šetření, je orientována na absolventy SOŠ. V dalších letech je plánováno rozšíření výzkumu i na další vzdělanostní kategorie - absolventy VOŠ a gymnázií.

**Z časového hlediska je komplexní realizace každé vlny, tedy šetření absolventů jednotlivých úrovní vzdělání, rozdělena do dvou etap.**

**V I. etapě** jsou dotazováni studenti posledních ročníků vybraných oborů středních škol. Zde jsou zjišťovány údaje a názory týkající se přechodu žáků ze ZŠ na střední školu, kde nás zajímá zejména původní vztah žáků k vybranému studijnímu oboru a důvody volby tohoto oboru. Následující okruh otázek je zaměřen na vlastní průběh středoškolského studia, především hodnocení celkové úrovně studia i jednotlivých získaných kompetencí. Poslední okruh otázek je orientován na zjištění dalších pracovních a studijních záměrů studentů po ukončení jejich středoškolského studia.

**II. etapa** šetření přechodu absolventů následuje po ukončení I. etapy a jejím cílem je zhodnocení původních očekávání studentů, zjištění reálné situace mladých lidí na trhu práce, a to včetně obtíží při hledání zaměstnání a délky nezaměstnanosti.

Metodologickým přínosem celého šetření je uplatnění longitudinálního přístupu, kdy v rámci II. etapy šetření je dotazován identický vzorek respondentů. Tento postup umožňuje identifikovat změny názorů, postojů a situace absolventů, ke kterým došlo v přechodném období od ukončení vzdělávání na střední škole do získání určitého stabilního postavení ve

---

<sup>1</sup> Trhlíková J., Vojtěch J.: Názory pracovníků úřadů práce na uplatnění absolventů škol – 2004, Praha, NUOV, 2004.

Kalousková P., Vojtěch J., Úlovcová H: Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů pro vstup na trh práce, Praha, NUOV, 2004.

sféře práce, případně po třech letech terciárního vzdělávání, a to relativně izolovaně od vlivů způsobených odlišností vzorku respondentů.

### **Cíle I. etapy**

- ❑ Získání informací o motivaci žáků po ukončení ZŠ ke studiu vybraného oboru a hodnocení míry současné identifikace studentů SOŠ s oborem
- ❑ Hodnocení úrovně studia jako celku a osvojení jednotlivých přenositelných kompetencí
- ❑ Získání informací o názorech absolventů na profesní uplatnění na trhu práce
- ❑ Zjištění představ studentů o způsobech hledání pracovního uplatnění, případně řešení nezaměstnanosti.
- ❑ Srovnání výsledků šetření absolventů SOU (tzv. první vlna) a absolventů SOŠ (druhá vlna)

## **1.2 Metody sběru a zpracování dat**

### **Výzkumné metody a techniky**

Základní výzkumnou metodou bylo dotazníkové šetření. Realizováno bylo pomocí dotazníku, aplikovaného již v první vlně šetření, která proběhla v letech 2000 a 2003 a byla zaměřena na zjišťování situace, názorů a postojů absolventů učebních oborů<sup>2</sup>. Použití shodné baterie otázek pro absolventy učebních oborů i oborů SOŠ umožnilo provést vedle analýzy jednotlivých vzdělanostních kategorií i jejich srovnání, porovnat hodnocení dosažené úrovně vzdělání, profesní stabilitu, postoje k dalšímu pracovnímu uplatnění i aktivitu při hledání zaměstnání. Dotazník měl převážně standardizovanou podobu. Kromě uzavřených otázek byly okrajově použity i otázky formulované jako otevřené, tak aby bylo možno postihnout široké spektrum názorů a identifikovat případné odlišnosti v jednotlivých kategoriích nebo oborech vzdělání nebo nové okruhy problémů.

### **Výběr vzorku**

Vzorek byl strukturován vícestupňovým výběrem, aby reprezentoval všechny relevantní složky, tj. obory, okresy a školy. Celkem vzorek zahrnuje 1983 respondentů. Takto relativně rozsáhlý vzorek byl určen s ohledem na předpokládaný úbytek respondentů v II. etapě šetření, kdy někteří respondenti nemusí být dosažitelní, případně nemusí být ochotni se zúčastnit pokračování výzkumu.

#### **❑ 1. stupeň - výběr oborů**

Obory byly vybrány tak, aby reprezentovaly co nejširší spektrum jednotlivých typů oborů, a to z různých hledisek. Prvním kritériem byla oborová náplň, tedy zastoupení oborů technického, ekonomického i humanitního charakteru. Dalším kritériem pro výběr oborů bylo postavení absolventů na trhu práce, kdy byly vybrány na jedné straně obory s relativně nízkou mírou nezaměstnanosti, na druhé straně obory, jejichž absolventi mají s uplatněním na trhu práce problémy. Respektována byla i potřeba dostatečného početního zastoupení studentů v oboru, aby výběr mohl zahrnovat školy z různých okresů.

<sup>2</sup> Úlovcová H., Berný L., Šťastnová P., Vymětalová S.: Přejít absolventů středních škol do praxe a jejich uplatnění. Praha, NÚOV 2000.

Trhlíková J., Vojtěch J., Úlovcová H.: Přejít absolventů středních škol do praxe a jejich uplatnění – II. etapa. Praha, NÚOV 2003.

Z důvodu dostatečné reprezentativnosti vzorku byly při zpracování údaje některých příbuzných oborů sloučeny. Přehled všech vybraných oborů i agregovaných oborů, za které byla provedena analýza dat, uvádí následující tabulka:

Výběr oborů			
2341M001 Strojírenství			
264xMxxx	Elektrotechnika	2641M002	Elektrotechnika
		2647M002	Elektronické počítačové systémy
		2647M003	Informační technologie-aplikace osobních počítačů
6341M004 Obchodní akademie			
6442Mxxx	Management v ...	6442M009	Management strojírenství
		6442M011	Management v elektrotechnice
		6442M012	Management organizace a výpočetní t
		6442M027	Management ve stavebnictví
		6442M032	Management v dopravě
		6442M036	Management obchodu
		6442M037	Management obchodu a služeb
6542M004 Hotelnictví a turismus			
6843M001 Veřejnoprávní činnost			

#### □ 2. stupeň - výběr okresů

Při výběru okresů byly z důvodu reprezentativnosti vybrány jak okresy s vysokou, tak i střední a nízkou mírou nezaměstnanosti, zahrnuto bylo i Hl. m. Praha. Celkem bylo pro šetření vybráno 20 okresů a Praha, z toho 6 okresů a Praha s nízkou mírou nezaměstnanosti, 7 okresů se střední mírou nezaměstnanosti a 7 okresů s vysokou mírou nezaměstnanosti. (zdroj MPSV: Míra nezaměstnanosti podle okresů k 1.4.2004)

**Vysoká míra nezaměstnanosti:** Bruntál (17,5 %), Chomutov (18,3 %), Jeseník (17,2 %), Karviná (21,1 %), Most (24,1 %), Ostrava-město (18,8 %), Teplice (18,8 %).

**Střední míra nezaměstnanosti:** Blansko (9,3 %), Kladno (9,8 %), Kolín (9,6 %), Tachov (9,3 %), Trutnov (9,6 %), Uherské Hradiště (8,7 %), Zlín (9,7 %).

**Nízká míra nezaměstnanosti:** Benešov (4,8 %), České Budějovice (4,8 %), Mladá Boleslav (5,4 %), Plzeň-jih (5,2 %), Praha (4,4 %), Praha-východ (4,3 %), Praha-západ (3,3 %).

#### □ 3. stupeň - výběr škol

Výběr škol v jednotlivých okresech, v nichž jsou uvedené obory vyučovány, byl proveden ve spolupráci s pracovníky NÚOV, garanty příslušných oborů vzdělání.

### **Metodické vysvětlivky**

#### **Relativní ukazatele**

**Míra identifikace s oborem** - vyjadřuje podíl respondentů - budoucích absolventů daného oboru, kteří by si podruhé **zvolili stejný studijní obor**, k celkovému počtu respondentů.

**Míra profesní stability** - vyjadřuje podíl respondentů - budoucích absolventů daného oboru, kteří **chtějí pracovat ve stejném nebo příbuzném oboru**, k celkovému počtu respondentů.

**Míra profesní stability I** - vyjadřuje podíl respondentů - budoucích absolventů daného oboru, kteří chtějí pracovat **ve vystudovaném oboru**, k celkovému počtu respondentů.

**Míra profesní stability II** – vyjadřuje podíl respondentů - budoucích absolventů daného oboru, kteří chtějí pracovat **v příbuzném oboru**, k celkovému počtu respondentů.

### **Sběr dat**

Sběr dat byl realizován v období dubna až května 2004 na základě dotazníku, který byl respondentům zadán ve škole v rámci vyčleněné vyučovací hodiny. Tazateli byli pracovníci pedagogických center, pracovníci NÚOV, úřadů práce, případně škol, kteří byli podrobně proškoleni, seznámeni s cíli a metodikou výzkumu i konstrukcí dotazníku.

### **Zpracování dat**

Nejprve byla vložením dat do počítačového formuláře vytvořena databáze. Následně byla provedena kontrola dat a oprava chyb. Dále bylo provedeno statistické zpracování 1. a 2. stupně a analýza zjištěných dat a vzájemných souvislostí.

## **1.3 Struktura výběrového souboru**

Výběrový soubor zahrnuje celkem 1983 respondentů a je tvořen studenty posledních ročníků SOŠ vybraných oborů, ve věku kolem 18 let. Z hlediska pohlaví mírně převažovali muži - jejich podíl činil 52,2 %. Rozložení výběrového souboru z hlediska oborového složení i pohlaví ilustruje následující tabulka:

**Tabulka 1.1: Struktura výběrového souboru**

<b>Kód oboru</b>	<b>Obor</b>	<b>Počet tříd</b>	<b>Počet resp.</b>	<b>Celkové %</b>	<b>Muži v %</b>	<b>Ženy v %</b>
2341M001	Strojírenství	16	363	18,3 %	92,0 %	8,0 %
264xMxxx	Elektrotechnika	15	391	19,7 %	96,4 %	3,6 %
6341M004	Obchodní akademie	15	346	17,5 %	16,8 %	83,2 %
6442Mxxx	Management v oborech	16	380	19,2 %	41,6 %	58,4 %
6542M004	Hotelnictví a turismus	16	347	17,5 %	25,4 %	74,6 %
6843M001	Veřejnosprávní činnost	9	156	7,9 %	12,8 %	87,2 %
<b>Celkem</b>		<b>87</b>	<b>1983</b>	<b>100,0 %</b>	<b>52,2 %</b>	<b>47,8 %</b>

## 2. Celková charakteristika situace studentů SOŠ

### 2.1 Důvody volby oboru vzdělání studia na SOŠ

Volba oboru středoškolského studia je pro žáky základních škol důležitým rozhodnutím o budoucím povolání a kariéře. Je ovlivněna jak řadou faktorů na straně žáka, tak i řadou vnějších omezení. Na jedné straně tedy stojí profil žáka, jeho schopnosti a zájmy, na straně druhé pak existují určitá limitující omezení, z nichž k nejdůležitějším patří kapacita studijních míst v jednotlivých oborech, neúspěch při přijímacím řízení, případně omezená nabídka vyučovaných oborů v místě bydliště: Svou roli hraje i vliv rodiny, příklad rodičů nebo tradice určitého povolání a rovněž i školy. Výsledkem spolupůsobení těchto faktorů je v mnoha případech určitý kompromis při výběru studijního oboru i budoucí profese.

Tabulka 2.1: Původní zájem o studium oboru

Přál jste si studovat v tomto oboru ?	Ano	Ne	Bylo mi to jedno	Součet
Muž	70,3 %	8,2 %	21,5 %	100,0 %
Žena	67,0 %	15,7 %	17,3 %	100,0 %
<b>Celkem (bez rozlišení pohlaví)</b>	<b>68,7 %</b>	<b>11,8 %</b>	<b>19,5 %</b>	100,0 %

V souvislosti s otázkou studijní volby při ukončování základní školy můžeme na základě zjištěných výsledků konstatovat, že **většina studentů - celkem asi 68,7 % dotázaných - studovalo obor v souladu se svým přáním**. Na druhé straně ale **překvapivě vysoké procento - kolem 20 % - uvedlo, že jim volba oboru byla lhostejná**. Jako spíše negativní fakt můžeme hodnotit **významný podíl studentů - téměř 12 % (přitom 15,7 % žen), kteří studovali obor, o který původně neměli zájem**. Rozhodujícím důvodem u velké části z nich byla právě existence vnějších bariér, například nepřijetí na obor, který původně měli v úmyslu studovat.

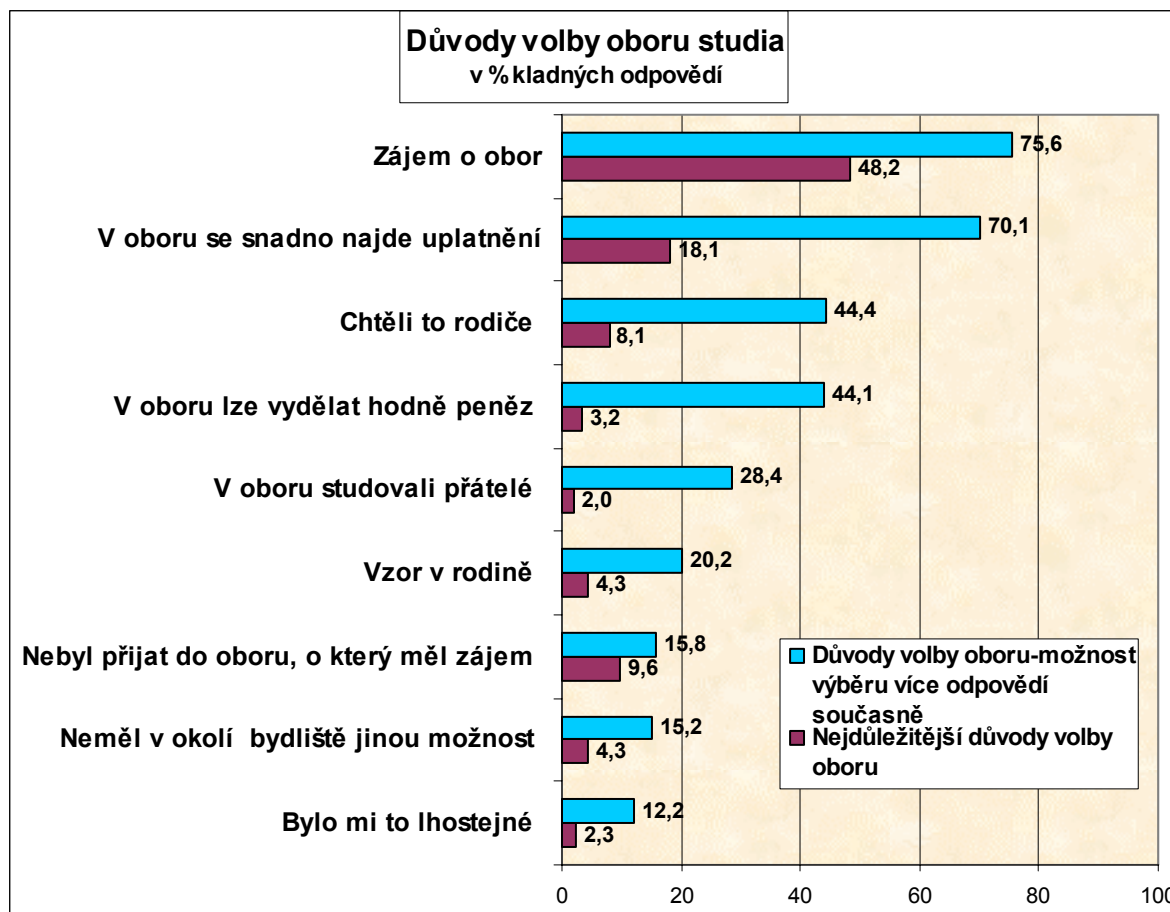
Graf jednotlivých faktorů, které ovlivnily výběr oboru studia na SOŠ (graf 2.1), znázorňuje jednak odpovědi respondentů na otázku, jaké důvody studenty ovlivnily, a to s možností vyjmenovat všechny důvody volby studijního oboru, a jednak ukazuje nejdůležitější důvod volby oboru, kdy studenti byli omezeni na výběr jen jedné odpovědi. Podíváme-li se podrobněji na odpovědi studentů, pak jako **dominantní kritérium výběru vystupuje zájem o obor, který ovlivnil 76 % studentů SOŠ a rozhodujícím motivem byl pro 48,2 % dotázaných**. Druhou nejfrekventovanější odpovědí (70 % studentů) bylo, že se studenti při výběru oboru rozhodovali především podle možnosti následného uplatnění na trhu práce. Přitom jako nejdůležitější kritérium vystupoval tento důvod pro asi 17 % žáků. Toto zjištění je možno hodnotit pozitivně, protože právě uplatnitelnost ve zvoleném oboru nebo konkrétní regionální situace absolventů na trhu práce by se měly v širším měřítku stát součástí odpovědného rozhodování žáků základní školy o oboru vzdělání.<sup>3</sup>

Na třetím a čtvrtém místě v žebříčku jednotlivých důvodů najdeme vliv rodičů a finanční ohodnocení v oboru, které ovlivnily studijní volbu asi 44 % studentů. Na druhé straně je třeba upozornit na skutečnost, že tyto faktory z pohledu nejdůležitějších důvodů při výběru studijního oboru sehrály jen okrajovou roli. Bližší pohled na graf 2.1 ukazuje, že u dosud

<sup>3</sup> V šetření Trhlíková, J., Vojtěch, J.: „Názory pracovníků úřadů práce na uplatnění absolventů škol. Praha, NÚOV 2004“ vyjádřili respondenti názor, že větší důraz na budoucí pracovní uplatnění při výběru oboru ze strany studentů a rodičů může být i vhodným nástrojem „regulace“ vzdělávací nabídky, protože ta se v mnoha případech přizpůsobuje poptávce studentů, a to bez ohledu zda absolventi oboru najdou vhodné pracovní uplatnění.

jmenovaných ovlivňujících faktorů je výrazný rozdíl mezi podílem studentů, kteří tyto faktory při své volbě zvažovali, a podílem těch, pro které byl tento důvod rozhodující. Odlišná situace je u důvodu „nepřijetí ke studiu oboru, o který měl zájem“, kde je tento rozdíl podstatně menší, což ukazuje na relativně „tvrdší“ dopad tohoto faktoru na rozhodnutí studentů. **Jako problematickou skutečnost můžeme označit především fakt, že nepřijetí ke studiu oboru, kterému se žák chtěl původně věnovat (9,6 %) najdeme z pohledu rozhodujících důvodů na třetím místě.** V řadě případů se totiž ukazuje, že žáci, kteří se pod vlivem okolností vzdělávají v oboru, o který v zásadě nemají zájem, si pak hledají pracovní uplatnění mimo tento vystudovaný obor.

**Graf 2.1: Faktory ovlivňující volbu oboru studia**



Zajímavý pohled na problematiku volby studijního oboru ukazuje tabulka 2.2, která přináší detailnější pohled na význam jednotlivých důvodů pro volbu oboru podle toho, jaký měli studenti původně k vybranému oboru vztah. Z tabulky je zřejmé, že v kategorii studentů, které původně obor nezajímal nebo ke kterému měli v zásadě lhostejný přístup, se projevuje vyšší vliv vnějších faktorů. **Ve skupině studentů, kteří původně svůj obor nechtěli studovat, totiž jako nejdůležitější důvod volby oboru vystupuje fakt, že nebyli přijati ke studiu preferovaného oboru (38 %).** Podstatně významnější vliv na rozhodnutí v této skupině studentů měl i názor rodičů. Jejich doporučení bylo rozhodující pro 23 % z nich. Další příčinu určitého omezení možností studia ukazuje častá frekvence odpovědi - neměl jsem v okolí svého bydliště jinou možnost, kterou uvedlo 9 % dotázaných.

Podobně, ve skupině studentů, kteří zaujímali zpočátku k oboru lhostejný postoj, byla část z nich při volbě oboru ovlivněna vnějšími limitujícími faktory, především omezenou kapacitou škol a neúspěchem při přijímacím řízení - přibližně 12 % studentů si zvolilo studijní obor jako náhradní řešení poté, co nebyli přijati ke studiu původně zvoleného oboru. Přibližně 10 % studentů uvedlo, že rozhodující roli při výběru oboru hrála nedostatečná studijní nabídka v místě bydliště. Naopak pozitivně můžeme hodnotit skutečnost, že v této -



z hlediska studijního zájmu zřejmě méně vyhraněné skupině - hrála významnou úlohu v jejich rozhodnutí možnost dalšího pracovního uplatnění. Tuto odpověď zvolilo 23 % dotázaných.

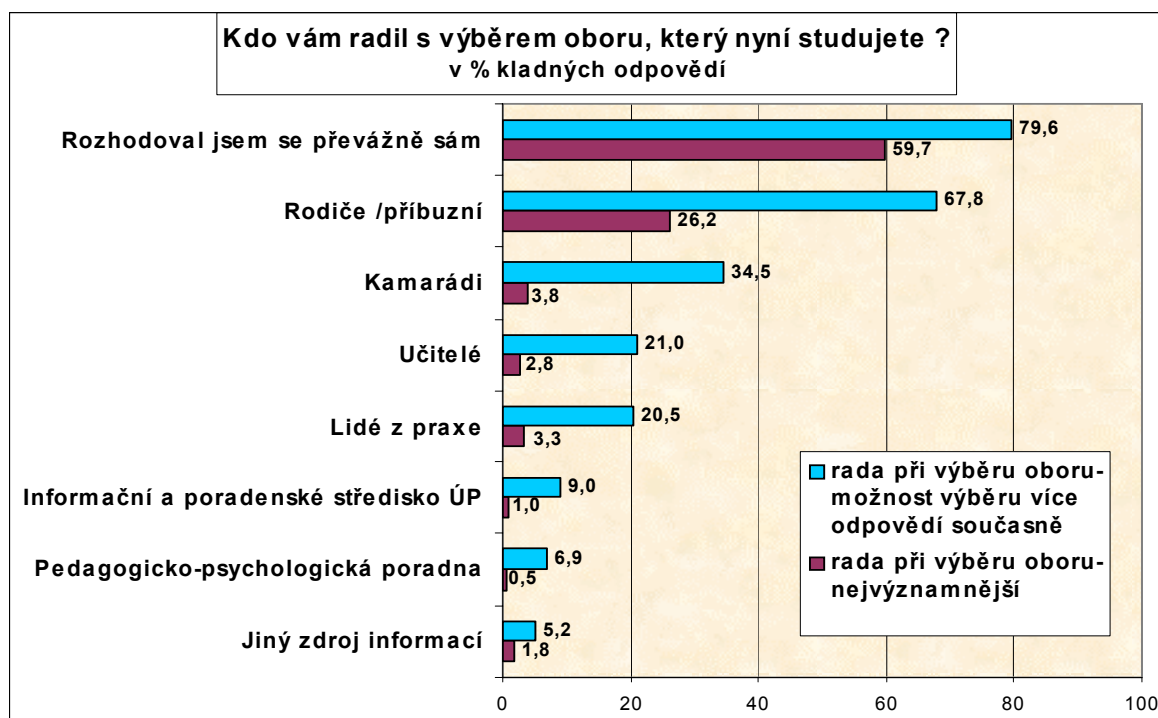
**Tabulka 2.2: Rozhodující důvody volby studijního oboru v rozdělení podle vztahu k oboru**

Rozhodující důvod volby oboru	Zájem o studium oboru	Nezájem o studium oboru	Lhostejný vztah k oboru
Zájem o obor	63 %	-	-
Chtěli to rodiče	3 %	23 %	15 %
Vzor v rodině	4 %	3 %	6 %
Neměl jsem v okolí svého bydliště jinou možnost	2 %	9 %	10 %
Nebyl jsem přijat do oboru, o který jsem měl zájem	3 %	38 %	12 %
V oboru studovali moji přátelé	1 %	1 %	4 %
Domníval/a jsem se, že v oboru lze vydělat hodně peněz	3 %	3 %	2 %
Snadné uplatnění	17 %	7 %	23 %
Bylo mi to lhostejné	0 %	1 %	9 %
Jiný důvod	5 %	13 %	12 %
<b>Celkem</b>	<b>100 %</b>	<b>100 %</b>	<b>100 %</b>

### Vliv jednotlivých subjektů na rozhodování o profesní dráze

Důležitým úkolem šetření je zjištění míry vlivu jednotlivých subjektů, jako jsou rodina, škola a poradenské instituce na rozhodnutí studentů o volbě studijního oboru. Vzhledem k rostoucí míře nezaměstnanosti, zejména v některých oborech a regionech, totiž do popředí vystupuje potřeba větší informovanosti nejen samotných studentů, ale i ostatních subjektů, které se na rozhodnutí o budoucí profesní dráze absolventů podílejí.

**Graf 2.2: Význam jednotlivých subjektů pro rozhodnutí studentů o volbě oboru<sup>4</sup>**



<sup>4</sup> K údajům v grafu 2.2 je nutno připomenout, že i v případě, že dotázaní, kteří se o volbě oboru rozhodovali převážně sami, byli patrně ovlivněni jak ostatními subjekty tak i informacemi z různých zdrojů.

Podstatné je, aby při výběru budoucího studijního zaměření byl brán v úvahu i aspekt dalšího pracovního uplatnění absolventů, a to v kontextu konkrétního vývoje na trhu práce a zaměstnatelnosti absolventů daného oboru.

Jak je zřejmé z grafu, **většina žáků - téměř 60 % - se rozhodovala při volbě oboru samostatně.** Hodnotíme-li vliv dalších subjektů, pak přibližně **68 % studentů bylo při výběru oboru ovlivněno rodiči, přitom pro 26 % studentů byla jejich rada nejvýznamnější. Vliv rodičů byl zároveň výraznější ve skupině žáků, kterým byla volba oboru lhostejná.** Zde se řídilo radou rodičů 39 % respondentů. Největší vliv rodičů se projevil ve skupině žáků, kteří o studium oboru původně neměli zájem. Tady bylo doporučení rodičů rozhodující dokonce pro 47 % z nich.

**Radu při výběru oboru žákům poskytli i kamarádi, učitelé a lidé z praxe, ale zásadní význam mělo doporučení těchto subjektů jen pro malé procento žáků.** Informace od spolužáků vzalo v úvahu 34 % studentů, ale zásadně ovlivnily jen necelá 4 % žáků, doporučení učitelů rozhodujícím způsobem ovlivnilo studijní plány 2,8 % žáků (jejich radou se ale řídilo téměř 8 % z těch žáků, kteří původně obor studovat nechtěli) a lidé z praxe měli výrazný podíl na volbě budoucí profese pouze u 3,3 % dotázaných.

**Jako poměrně nízký se z hlediska podílu ovlivněných studentů jeví vliv poradenských institucí.** Konkrétně na informační a poradenské středisko úřadu práce, které je schopno studentům poskytnout komplexní informace k volbě povolání, se obrátilo asi 9 % respondentů, z toho zásadním způsobem bylo ovlivněno 1 % z nich. Služby pedagogicko-psychologické poradny, která se věnuje především individuální diagnostice a poradenství, vyhledalo necelých 7 % žáků, přitom informace poradny v otázce volby studijního oboru ovlivnily podle výpovědi dotázaných jen 0,5 % z nich.

Z následující tabulky 2.3 je podobně jako v předchozím případě zřejmá diferenciací míry vlivu jednotlivých subjektů na studijní rozhodnutí podle toho, jaký byl původní zájem studenta o obor. Zajímavá je skutečnost, že zatímco ve skupině studentů, kteří zvolený obor původně neměli zájem studovat nebo jejich vztah k oboru byl lhostejný, je vliv rodičů, kamarádů i učitelů na rozhodnutí studenta výraznější, v případě poradenských institucí ale zůstává jejich vliv i na nerozhodnuté žáky nebo žáky, kteří byli okolnostmi nuceni jít studovat obor, o který neměli zájem, nízký. **Tato skutečnost naznačuje určité rezervy ve vyhledávání a kontaktu poradenských institucí s klienty.**

**Tabulka 2.3: Význam jednotlivých subjektů pro rozhodnutí o volbě oboru**

<b>Kdo vám (nejvýznamněji) poradil při výběru oboru?</b>	<b>Měl zájem o studium oboru</b>	<b>Neměl zájem o studium oboru</b>	<b>Lhostejný přístup k volbě oboru</b>	<b>Studenti celkem (bez rozlišení vztahu k oboru)</b>
Rodiče	<b>19,3 %</b>	<b>47,0 %</b>	<b>39,1 %</b>	26,5 %
Učitelé	1,9 %	<b>7,8 %</b>	2,9 %	2,8 %
Pedagogicko-psych. poradna	0,4 %	0,4 %	0,8 %	0,5 %
Informační středisko ÚP	1,2 %	0,4 %	0,3 %	0,9 %
Lidé z praxe	3,6 %	3,0 %	2,6 %	3,3 %
Kamarádi	2,8 %	<b>4,3 %</b>	<b>7,1 %</b>	3,8 %
Rozhodoval jsem se sám	<b>69,2 %</b>	33,0 %	45,9 %	60,4 %
Jiný zdroj informací	1,6 %	3,9 %	1,3 %	1,8 %
Součet	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

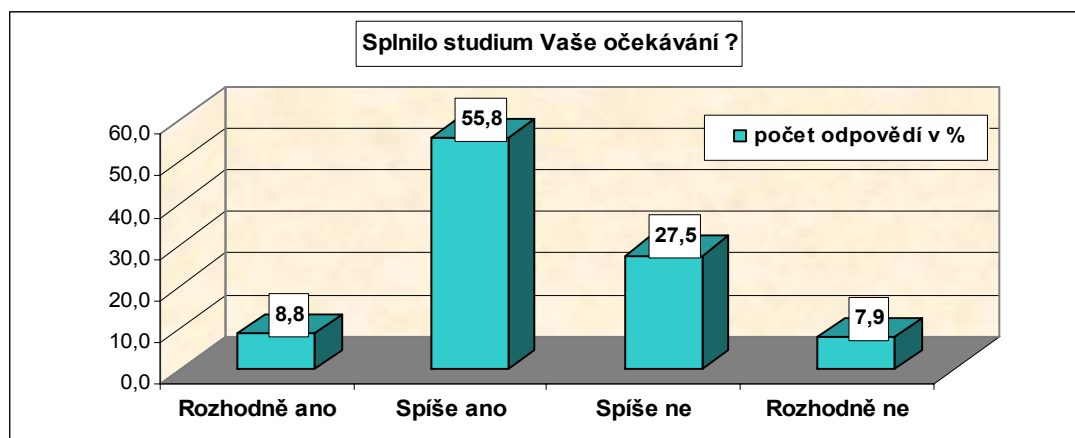
Zjištěná skutečnost, že rozhodnutí o výběru studijního oboru závisí v první řadě na samotném studentovi a jeho rodičích a až v druhé řadě se na něm podílejí učitelé, lidé z praxe a poradenské instituce, ukazuje potřebu široce dostupných informací potřebných pro kvalifikované rozhodnutí o studiu a nutnost jejich nasměrování nejen do učitelské sféry a poradenských orgánů, ale i k nejširší veřejnosti.<sup>5</sup> Nízké podíly studentů, kteří využili některé s forem profesionálních poradenských služeb, naznačují značné rezervy v této oblasti.

Srovnání budoucích absolventů SOU a SOŠ ukazuje, že v obou kategoriích absolventů je pořadí důvodů pro volbu oboru i subjektů, které se na rozhodování o volbě oboru podílely, shodné. Většina žáků SOU se rovněž rozhodovala o volbě oboru samostatně nebo po poradě s rodiči, podíl žáků SOU, kteří při rozhodování o studijní dráze využili profesionálních poradců, byl i v této kategorii velmi nízký.

## 2.2 Hodnocení studia a úrovně jednotlivých získaných kompetencí

Důležitou zpětnou vazbu pro školskou sféru představuje zjištění, jak studenti škol hodnotí úroveň studia. **Z celkového pohledu, který ilustruje následující graf 2.3, vyplývá, že většina - asi 64 % dotázaných studentů - hodnotí studium pozitivně, z toho téměř 9 % uvedlo, že studium rozhodně splnilo jejich očekávání, a asi 56 % konstatovalo, že studium jejich očekávání spíše splnilo.**

**Graf 2.3: Celková spokojenost se školní přípravou**



Celkový podíl studentů, kteří **byli nespokojeni, je přibližně 35 %**, přitom spíše nespokojeno bylo 27 % studentů. Zásadní nespokojenost se studiem vyjádřilo téměř 8 % studentů SOŠ.

### ***Jaké jsou důvody zásadní nespokojenosti se studiem ?***

Zaměříme-li se podrobněji na důvody krajní nespokojenosti studentů SOŠ, tedy té části studentů (7.9 %), kteří uvedli, že se studiem byli rozhodně nespokojeni, pak tyto důvody můžeme v zásadě rozdělit se do 4 hlavních oblastí:

<sup>5</sup> Ve studii Trhlíková J., Vojtěch J.: Názory pracovníků úřadů práce na uplatnění absolventů škol – 2004 upozorňovali dotázaní pracovníci ÚP na nedostatečnost jednorázových informačních akcí, jako jsou burzy, přehlídky škol navrhovali zvyšovat informovanost veřejnosti o situaci jednotlivých oborů na trhu práce i prostřednictvím veřejnoprávních médií.

➤ **obsahové zaměření studia (název oboru) neodpovídá očekávání studentů**

Tato připomínka je nejméně frekventovaná. Z celkového počtu studentů, kteří byli se studiem rozhodně nespokojeni, ji uvedlo téměř 36 % z nich (tj. necelá 3 % z celého výběrového souboru). Konkrétní připomínky zahrnovaly odpovědi typu: „Náplň školní výuky neodpovídá názvu školy, ... obor se postupně změnil na něco jiného, ... domníval jsem se, že se obor bude zabývat PC a softwarem, ... studium nesplňuje slibovanou náplň..., informace o studiu jsou v rozporu s realitou, ... špatná struktura předmětů, ...“ a podobně. **U technických oborů se zásadní výtky soustředily především do oblasti nedostatečné výuky počítačových dovedností, které podle očekávání studentů měla být věnována podstatně větší pozornost a to i na úkor jiných předmětů. V zásadě je z těchto zjištění zřejmé, že dosud existují rezervy v informovanosti žáků o náplni a obsahovém zaměření studia, případně v dostupnosti nebo propagaci informačních materiálů o školách a jednotlivých oborech. Tato mezera by měla být zaplněna rozvojem a zdokonalením informačního a poradenského systému v oblasti vzdělávání a volby povolání.**

➤ **špatné vedení školy, nevyhovující přístup nebo nízká odbornost učitelů**

Nevyhovující, demotivující přístup školy a učitelů je předmětem kritiky asi 24 % studentů z této skupiny (1,8 % z celého souboru). Uváděli např.: „...kantoři nemají znalosti o svém oboru, ... demotivující prostředí a špatný přístup pedagogů, ... nezáměr vyučujících, ...“

➤ **nedostatečná kvalita výuky, zastaralost učiva**

Třetí nejméně frekventovaný důvod, který uvedlo asi 13 % dotázaných ze skupiny rozhodně nespokojených studentů (1 % z výběrového souboru) zahrnuje především stížnost na nedostatečnou úroveň výuky. Jako konkrétní připomínky studenti uváděli např.: „...škola se na nás cvičila, látka byla probírána jen okrajově, nedostatečná příprava na VŠ, znalosti, které se učí nejsou aktuální, učivo je zastaralé, nízká úroveň výuky jazyků, neučí se využitelné věci ...“.

➤ **nízký rozsah praxe a příliš teoretické zaměření výuky**

Tyto nedostatky jsou předmětem zásadní kritiky ze strany asi 9,7 % studentů.

### **Hodnocení úrovně kompetencí získaných studiem**

Důležitým předpokladem uplatnění na trhu práce ve stále rychleji se měnících podmínkách je vysoká úroveň školní přípravy, a to jak v oblasti odborných praktických a teoretických znalostí a dovedností, tak i v oblasti stále více zdůrazňovaných klíčových kompetencí, mezi které řadíme schopnost rozhodovat se, pracovat v týmu, učit se, komunikovat a podobně. Tyto kompetence nejsou založeny na získání určitého objemu znalostí, ale jejich princip spočívá v tom, že jsou využitelné v řadě různých činností a oblastí, umožňují reagovat na změny požadavků jak v rámci vývoje profese, tak i na případnou změnu profese. Uvedený trend odpovídá požadavkům trhu práce, který s ohledem na stále rychlejší technologické i jiné změny, vyžaduje flexibilnější pracovní sílu, schopnou se učit, samostatně rozhodovat a komunikovat.

**V zásadě můžeme konstatovat, že studenti hodnotí celkovou úroveň získaných znalostí a dovedností poměrně příznivě, přesto ale některé klíčové kompetence zůstávají slabým místem. Nejlépe hodnotí absolventi škol úroveň získaných odborných teoretických znalostí, kde získanou úroveň považuje za dobrou souhrnně téměř 92 % studentů, z toho 34 % ji považuje za velmi dobrou a necelých 58 % za spíše dobrou.**

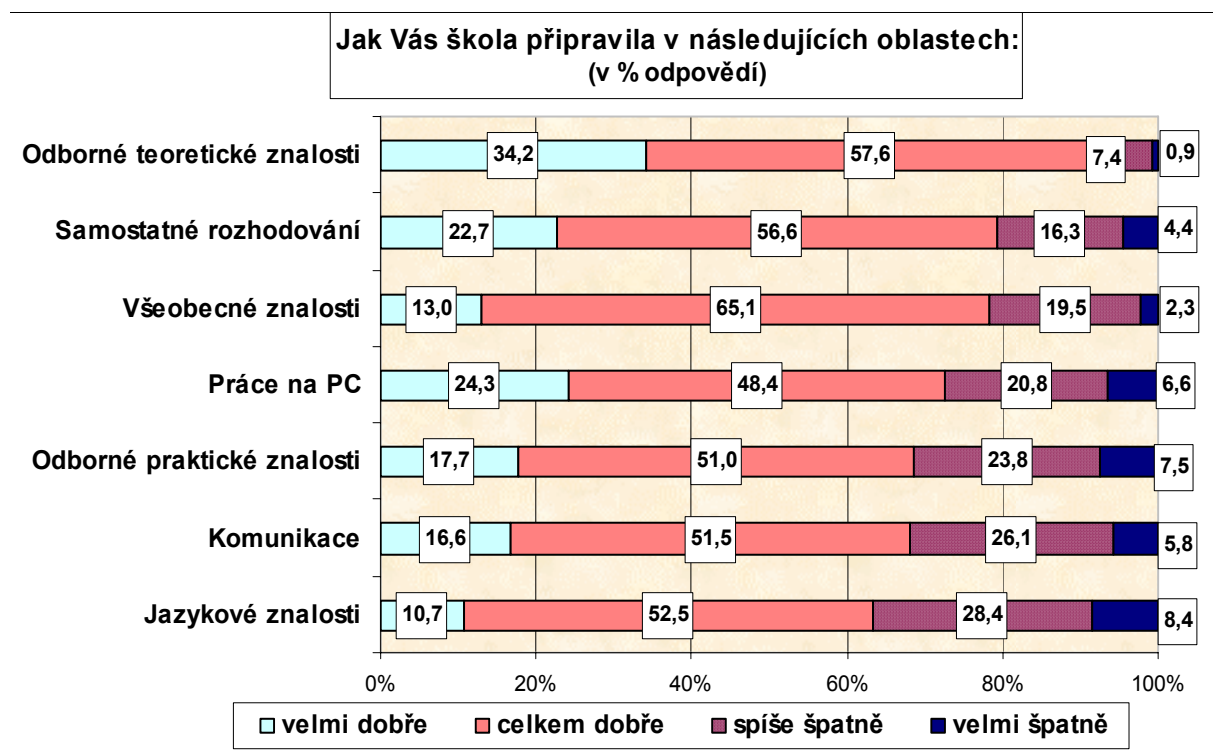
**Na druhém místě se v žebříčku hodnocení z pohledu absolventů umístila schopnost samostatného rozhodování, což je zajímavé, protože úroveň této dovednosti u absolventů nepatří zpravidla k těm, které jsou ze strany zaměstnavatelů posuzovány příznivě.**

Pozitivně je hodnocena i úroveň získaných všeobecných znalostí, kde se kladně vyjádřilo téměř 80 % dotázaných.

Diferencované hodnocení nacházíme u dovedností práce na PC. Na jedné straně dovednosti práce na PC hodnotí asi 27 % budoucích absolventů nepříznivě, tedy jako spíše nebo velmi špatné, na druhé straně významný podíl absolventů hodnotí získané dovednosti práce na počítači velmi pozitivně a dosaženou úroveň považuje za velmi dobrou (24,3 %). Relativně méně příznivě je hodnocena příprava v oblasti odborných praktických znalostí, kterou záporně posuzuje přibližně 32 % absolventů SOŠ, což zřejmě můžeme dát do souvislosti s často zmiňovaným nedostatkem praxe a příliš teoretickým charakterem výuky. Podobně nízko je hodnocena i úroveň získaných komunikačních dovedností, které záporně hodnotí 32 % dotázaných. Význam této dovednosti se přitom zvyšuje v návaznosti na obecný trend růstu obchodních činností a služeb v nejrůznějších oblastech. Nedostatek schopnosti komunikovat může představovat i výrazný handicap v konkurenci se zkušenějšími pracovníky, například při samotném přijímacím pohovoru nebo při prosazování a obhajobě individuálních názorů nebo týmové spolupráci v zaměstnání.<sup>6</sup>

Nejhorší hodnocení, bohužel již tradičně, připadá na úroveň získaných jazykových znalostí, které negativně posuzuje 37 % respondentů, zatímco jako velmi dobrou ji hodnotí jen necelých 11 % budoucích absolventů.

Graf 2.4: Hodnocení úrovně jednotlivých kompetencí



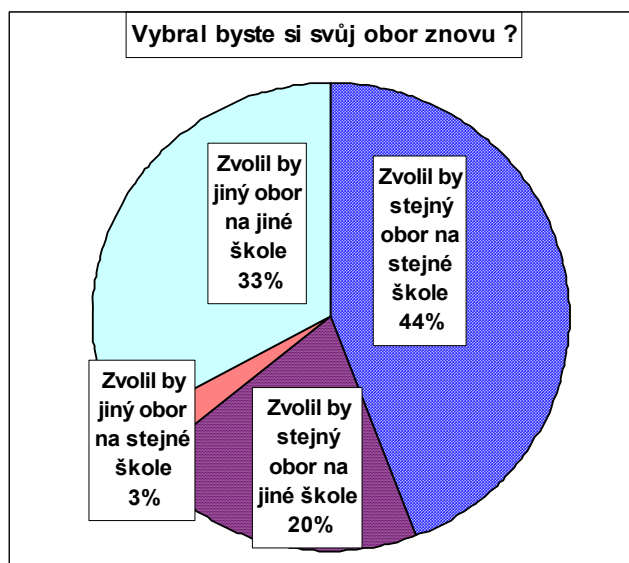
<sup>6</sup> Na problémy spojené s nedostatečnou schopností prezentace a komunikace s potenciálním zaměstnavatelem při přijímacím pohovoru upozorňují rovněž pracovníci úřadů práce - viz šetření Trhlíková, J., Vojtěch, J.: Názory pracovníků úřadů práce na uplatnění absolventů škol. Praha, NÚOV 2004 a navrhuji věnovat určitou pozornost i praktickému nácviku těchto dovedností.

Na základě srovnání názorů absolventů SOU a SOŠ na úroveň získaných kompetencí můžeme konstatovat významné rozdíly mezi těmito kategoriemi vzdělání a to jak z pohledu žebříčku hodnocení jednotlivých kompetencí, tak i v míře nespokojenosti s dosaženými znalostmi. Shodné je u obou kategorií velmi příznivé hodnocení úrovně odborných teoretických znalostí, které obsadily první příčku. Významné rozdíly najdeme v hodnocení odborných praktických znalostí, které získaly lepší hodnocení u absolventů SOU. Naopak podstatně hůře je ze strany absolventů SOU posuzována úroveň jazykových znalostí, které jako spíše špatné nebo špatné označilo celkem 59 % absolventů SOU a úroveň práce s výpočetní technikou, kterou nepříznivě hodnotilo dokonce 62 % dotázaných absolventů SOU.

## 2.3 Míra identifikace s oborem

Důležitou otázkou je míra identifikace studentů s oborem, která byla hodnocena podle toho, zda by si student, jestliže by měl tu možnost, opakovaně zvolil studium stejného oboru. Situaci ilustruje následující graf 2.5, který ukazuje, že souhrnně by stejný obor zvolilo 64 % studentů, z toho ale jen 44 % studentů by chtělo znovu studovat zvolený obor na stejné škole, zatímco 20 % by dalo přednost studiu tohoto oboru na jiné škole. Jiný obor by raději studovalo celkově 36 % studentů, přitom 33 % by zvolilo při opakované volbě jiný obor na jiné škole a jen 3 % by si vybrali jiný studijní obor na stejné škole.<sup>7</sup>

Graf 2.5: Míra identifikace s oborem



Porovnání původního zájmu o studium oboru a míry identifikace s oborem, tedy toho, zda by student při opakované (hypotetické) volbě zvolil stejný obor studia, ukazuje, že míra identifikace s oborem výrazně závisí na původním zájmu obor studovat. Je zřejmé, že v průběhu studia se vztah významné části studentů k oboru nemění. Zaměříme-li se nejprve na míru identifikace s oborem u studentů, kteří původně měli zájem obor studovat (1. sloupec grafu 2.6), pak můžeme konstatovat, že stejný obor by znovu zvolilo 74 % z nich (z toho 51 % stejný obor na stejné škole a 23 % stejný obor na jiné škole). Míra identifikace s oborem

je zde tedy nadprůměrná.

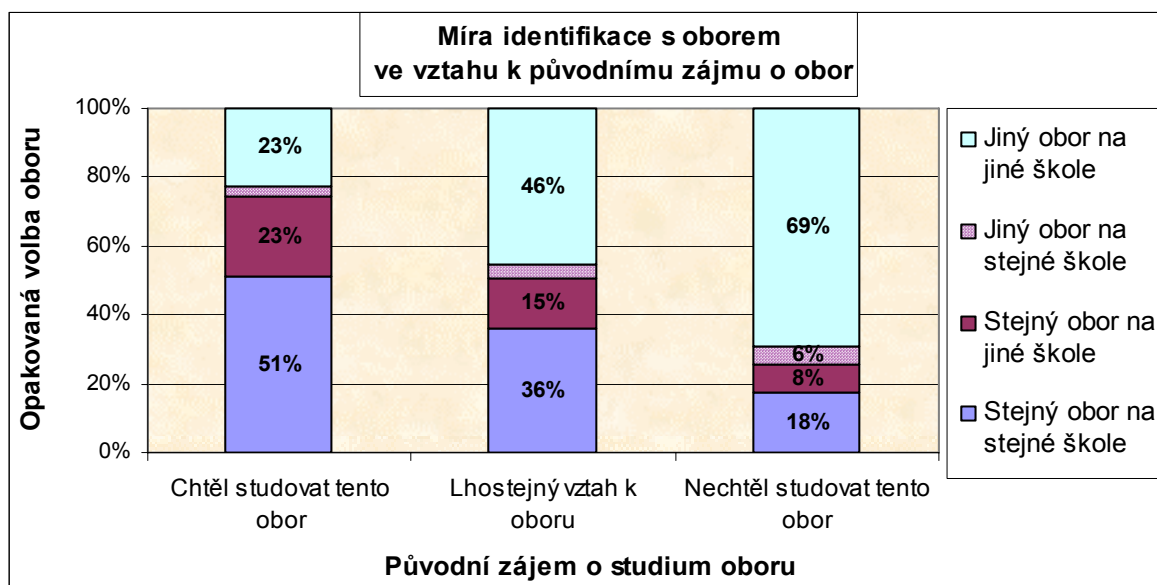
Zcela odlišnou situaci nacházíme u studentů, kteří o obor zájem neměli, u nich je míra identifikace s oborem naopak velmi nízká. Původně spíše negativní vztah ke zvolenému oboru změnilo 26 % dotazovaných. Ti uvedli, že by si svůj studijní obor zvolili znovu (přitom ale pouze 18 % by zároveň chtělo studovat ve stejné škole). Zbývajících 74 % ze skupiny studentů, kteří neměli původně zájem obor studovat a jejichž volba byla ovlivněna především vnějšími faktory, jako je nepřijetí na jiný studijní obor, přání rodičů, či omezené možnosti výběru studia v místě bydliště, by si vystudovaný obor znovu nezvolilo.

<sup>7</sup> Podíl budoucích absolventů, kteří by zvolili spolu s jiným oborem i jinou školu je ovlivněn i skutečností, zda je preferovaný obor na studované škole vyučován.

Podíváme-li se na zbývající skupinu studentů, tedy těch, **jejichž vztah k výběru oboru byl původně v postatě lhostejný, je zřejmé, že v průběhu studia dochází v této skupině k polarizaci.** Přibližně polovina z nich se s oborem identifikuje (stejný obor by podruhé zvolilo 51 % studentů této skupiny), zatímco druhá polovina by dala přednost volbě jiného studijního oboru.

Na závěr porovnání uvedených skupin můžeme shrnout, že nejvyšší míru identifikace s oborem nacházíme u studentů, kteří původně deklarovali zájem o studium vybraného oboru. Naopak s oborem, který neodpovídal zájmu studentů se v průběhu studia identifikovala pouze asi čtvrtina z nich. V případě nevyhraněných zájmů a v zásadě lhostejného přístupu k výběru oboru, získala pozitivní vztah k oboru asi polovina studentů, druhá polovina by studovala raději jiný obor.

Graf 2.6: Vztah mezi mírou identifikace s oborem a původním zájmem o obor



### Příčiny nízké identifikace s oborem

Zaměříme-li se na skupinu studentů, kteří by při opakované volbě zvolili jiný obor studia, pak **nejvýznamnějším důvodem tohoto kroku je ztráta zájmu o studijní obor.** Tento důvod dominuje přibližně u 25 % studentů z té skupiny budoucích absolventů, kteří by si vybrali podruhé jiný obor a určitou roli hraje u více než 50 % z nich.

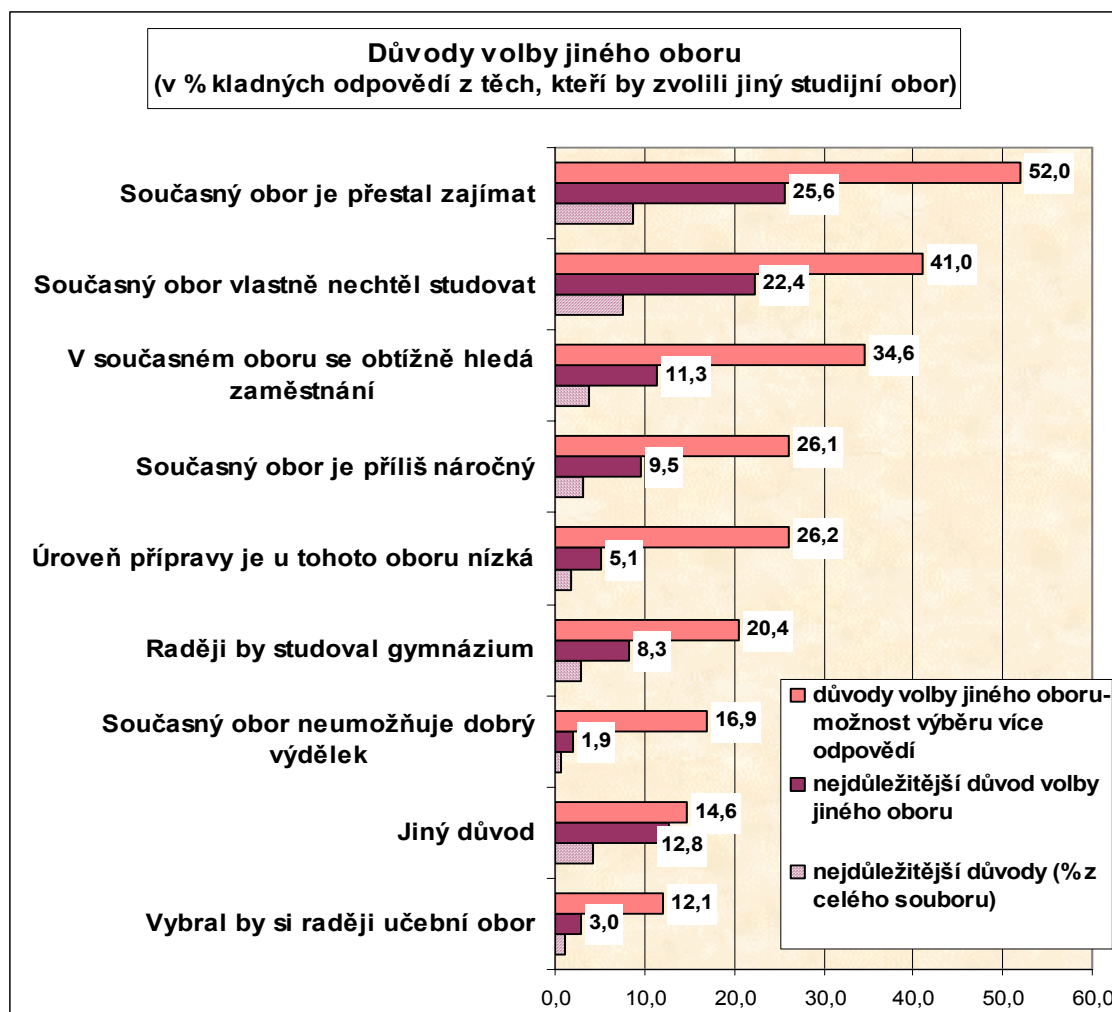
Hned na **druhém místě** najdeme již dříve zmiňovanou skutečnost, že část studentů vlastně od počátku nechtěla svůj současný obor studovat, takže jako důvod volby jiného oboru můžeme v podstatě označit **trvalý nezájem o obor**, který má rozhodující význam pro více než 22 % studentů z těch, kteří by si podruhé zvolili jiný studijní obor. Z pohledu celého výběrového souboru činí tento podíl asi 7 %.

**Pro zhruba 11 % studentů je důvodem, proč by si zvolili jiný obor studia fakt, že ve vystudovaném oboru se obtížně hledá zaměstnání.**

Do zvláštní kategorie můžeme zařadit důvody, které souvisí s nízkými nebo naopak příliš vysokými studijními nároky. Příliš vysoká náročnost oboru je hlavním důvodem nízké identifikace s oborem pro asi 9 % studentů z této kategorie (z celého výběrového souboru studentů činí tento podíl jen asi 3 %). K této skupině můžeme přiřadit i další 3 % studentů, (případně asi 1 % z celého souboru), kteří by raději studovali některý učební obor. Opačný důvod, tedy nízkou náročnost oboru uvedlo, asi 5 % studentů. K nim můžeme připočítat i dalších více než 8 % studentů, kteří by patrně v souvislosti s dalšími studijními plány na VŠ nebo VOŠ studovali raději na gymnáziu.

Zajímavou skutečností je, že v době před ukončením studia jen velmi málo studentů uvádí jako důvod volby jiného oboru nízký výdělek (asi 1,5 %), což je zřejmě ovlivněno faktem, že významná část studentů má v úmyslu pokračovat v dalším studiu na VŠ případně VOŠ, takže procento budoucích studentů, kteří již podnikli reálné kroky k získání zaměstnání a získali představu o platových podmínkách v oboru, je celkově nízké.

Graf 2.7: Důvody volby jiného oboru



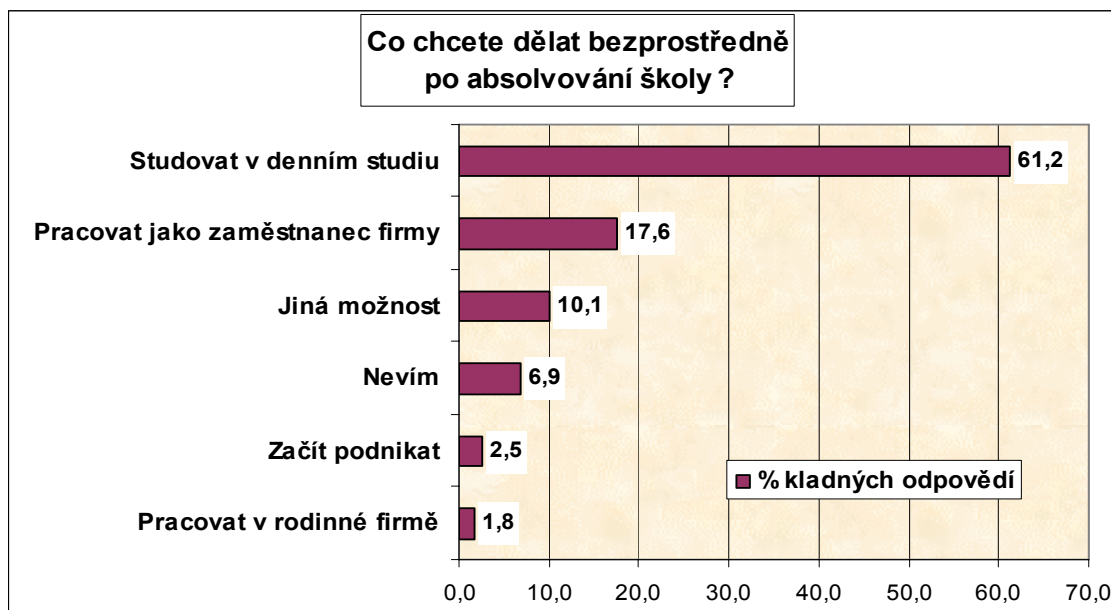
Příčiny nízké identifikace s oborem jsou u kategorie studentů SOŠ a SOU značně diferencované. U žáků SOU je nejvýraznějším důvodem nízké identifikace s oborem skutečnost, že obor neumožňuje dobrý výdělek (54 %). Rozdíl je zřejmě způsoben jednak obecnou tendencí k vyššímu platovému ohodnocení v souvislosti s vyšším vzděláním, jednak menším kontaktem studentů SOŠ s reálným pracovním prostředím a jejich orientací na další pokračování ve studiu. Na druhém místě je zájem o maturitní obor, kterému by před vyučením dalo přednost asi 51 % žáků SOU, což ukazuje na významné omezení a nesplněné studijní ambice u značné části žáků této úrovně vzdělání. Na třetím místě je potom nezáměr o studijní obor, který uvedlo 43 % dotázaných žáků SOU.



## 2.4 Pracovní a studijní plány po absolvování SOŠ

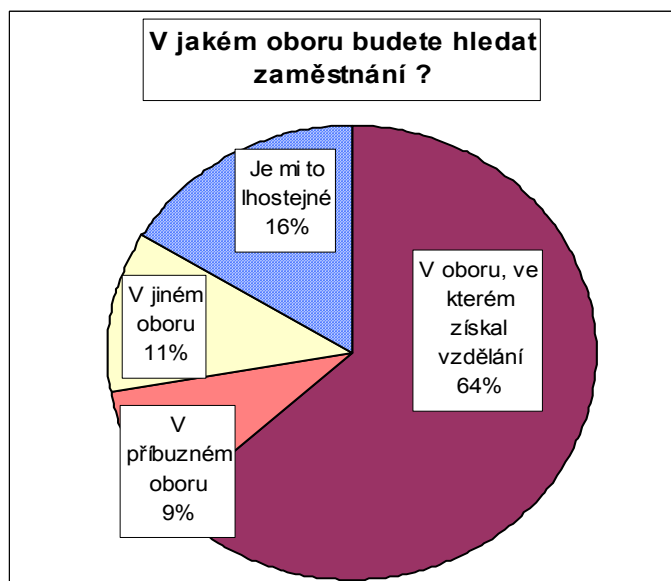
Důležitým charakteristickým znakem studentů SOŠ jsou vysoké studijní ambice - přibližně 61 % studentů má zájem pokračovat ihned po ukončení SOŠ v denním studiu. Asi 17,6 % studentů má v úmyslu začít po ukončení SOŠ pracovat jako zaměstnanec firmy. Na třetím místě se umístila odpověď „jiná možnost“, která zahrnuje především cestování, studijní nebo pracovní pobyty v zahraničí, absolvování jazykových kurzů a podobně. Poměrně vysoké procento - téměř 7 % budoucích absolventů - zatím nemá své plány vyjasněny. Začít samostatně podnikat chce asi 2,5 % studentů a 1,8 % studentů má v plánu pracovat v rodinné firmě.

Graf 2.8: Studijní a pracovní záměry po absolvování SOŠ



## 2.5 Profesionální stabilita

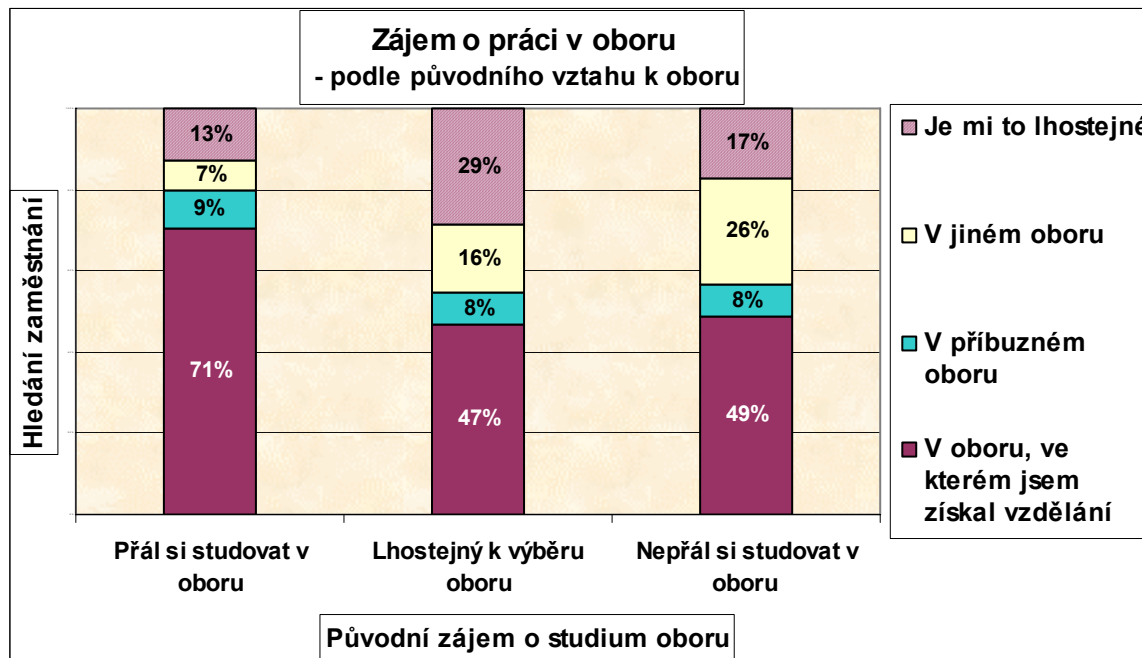
Graf 2.9: Stabilita profesní volby



Otázky týkající se budoucího pracovního uplatnění byly směřovány na všechny studenty, tedy i ty jejichž úmyslem je pokračovat v dalším denním studiu s cílem zjistit, do jaké míry budou studenti SOŠ jako celku i jednotlivých vybraných oborů profesně stabilní. Z grafu je zřejmé, že **většina dotázaných studentů SOŠ - 64 % - plánuje, že si bude hledat zaměstnání v oboru, který vystudovali, a dalších 9 % má v úmyslu pracovat v příbuzném oboru, takže celková míra profesní**

**stability dosahuje 73 %.**<sup>8</sup> Přibližně 11 % budoucích absolventů chce pracovat v jiném než vystudovaném oboru. Zároveň ale poměrně vysoké procento studentů - 16 % - uvedlo, že je jim lhostejné, v jakém oboru získají uplatnění, což zřejmě souvisí i s tím, že řada z nich se v době šetření konkrétním hledáním pracovního uplatnění ještě nezabývala.

**Graf 2.10: Vztah mezi profesní stabilitou a původním zájmem o studium oboru**



Zájem o práci ve vystudovaném oboru přitom souvisí s původním postojem ke studiu oboru. Zatímco z kategorie studentů, kteří měli o studium svého oboru zájem, si v tomto oboru chce hledat zaměstnání 71 % a jen 7 % z nich je rozhodnuto hledat uplatnění v jiném oboru, z kategorie studentů, kteří byly k výběru oboru lhostejní nebo si nepřáli obor studovat, má v plánu pracovat jen 47 %, respektive 49 % z nich. Naopak v jiném oboru má v úmyslu hledat pracovní uplatnění 26 % z těch studentů, kteří studovali obor, o který neměli vlastně od počátku zájem.

Profesní stabilita studentů SOŠ a SOU se pohybuje na zhruba stejné úrovni. Získat zaměstnání v oboru, který vystudovali mělo v úmyslu asi 61 % žáků SOU a dalších 12,4 % usilovalo o získání zaměstnání v příbuzném oboru, takže celková míra profesní stability žáků SOU činila přibližně 73 %.

## 2.6 Hledání zaměstnání

Situace absolventů na trhu práce je vzhledem k vyššímu ohrožení nezaměstnaností, která v České republice podobně jako v jiných zemích EU dosahuje přibližně dvojnásobku míry nezaměstnanosti celé aktivní populace, považována za specifickou. Obecně je

<sup>8</sup> Podíl studentů, kteří uvedli, že mají v úmyslu pracovat ve svém oboru, respektive v příbuzném oboru je ve srovnání s výsledky zjištěnými v rámci šetření Vojtěch J., Festová J.,: Shoda dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání, Praha, NÚOV 2002 poměrně příznivý. Důvodem je zřejmě tendence nadhodnocovat při subjektivním posuzování příbuznosti oboru shodu mezi zaměstnáním (plánovaným) a vystudovaným oborem, další příčinou nižší úrovně shody může být nedostatečná nabídka pracovních míst ve vystudovaném oboru.

postavení absolventů na trhu práce nepříznivě ovlivněno nedostatkem praxe. Konkrétní možnosti získání pracovního uplatnění absolventů ale závisí na mnoha faktorech, například na celkovém ekonomickém vývoji, míře nezaměstnanosti v regionu, aktivitách domácích i zahraničních investorů a poptávce po pracovnících daného oboru nebo na straně absolventa na vystudovaném oboru a dosažené úrovni vzdělání.

**Graf 2.11: Perspektiva získání zaměstnání**

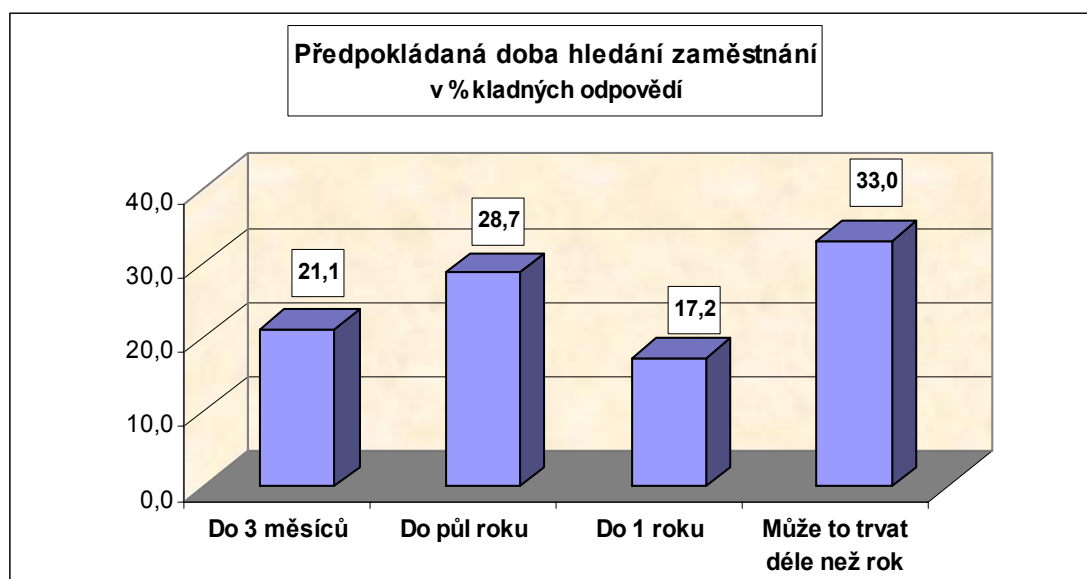


Jak své vyhlídky na získání zaměstnání subjektivně posuzují budoucí absolventi SOŠ ukazuje graf, z něhož je zřejmé, že přibližně polovina z nich - konkrétně 52 % - hodnotí perspektivu získání zaměstnání optimisticky, domnívají se, že zaměstnání získají snadno (7 %) nebo s menšími obtížemi (45 %). Naopak přibližně 48 % studentů očekává, že získání zaměstnání bude značně obtížné nebo že zaměstnání podle svých představ nezískají.

Časový výhled, ve kterém budoucí absolventi předpokládají získání pracovního uplatnění, ukazuje další graf 2.12. Více než 21 % budoucích absolventů SOŠ se domnívá, že získá pracovní uplatnění do 3 měsíců od ukončení studia, dalších skoro 29 %

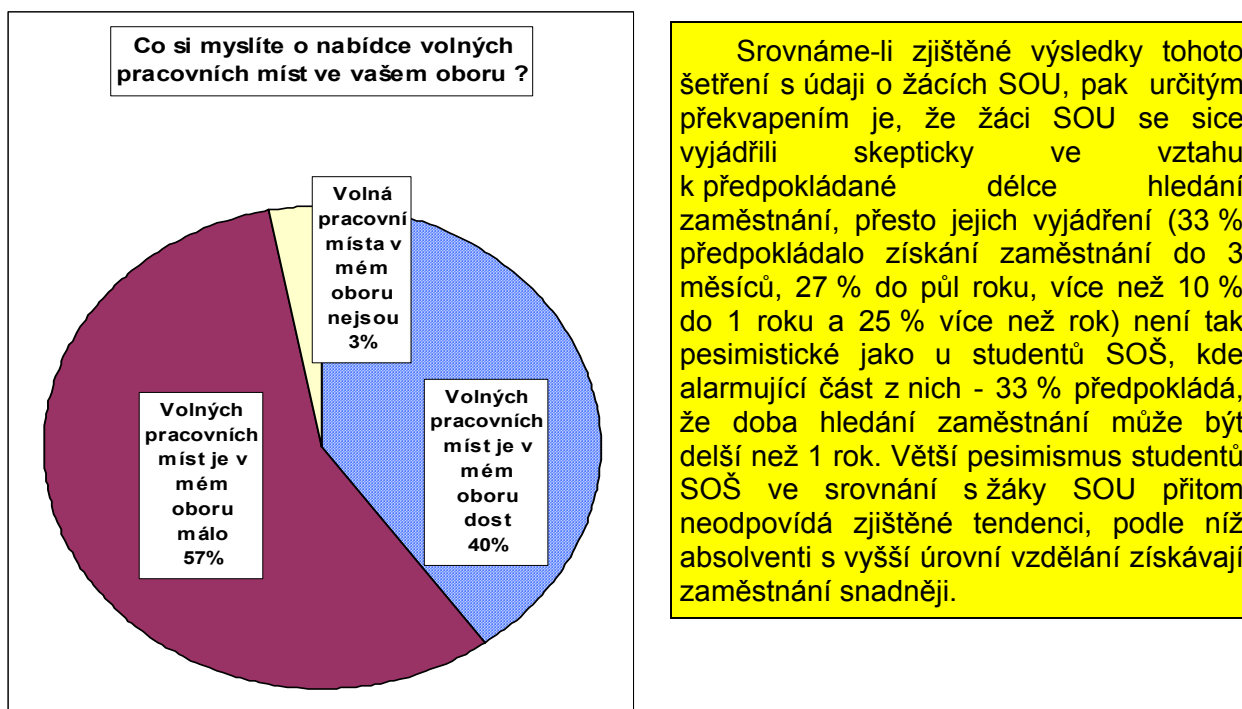
dotázaných si myslí, že nalezení zaměstnání jim nebude trvat déle než půl roku. Přibližně 17 % budoucích absolventů SOŠ uvedlo, že hledání zaměstnání jim bude trvat rok. Alarmující je ale vysoké procento budoucích absolventů - 33 %, kteří se vyjádřili mimořádně pesimisticky - dobu hledání zaměstnání odhadují na více než rok.

**Graf 2.12: Předpokládaná doba hledání zaměstnání**



Z hlediska názoru na nabídku volných pracovních míst na trhu práce ve vystudovaném oboru se studenti SOŠ rozdělují přibližně na dvě větší části: 40 % zastává optimistický názor, že pracovních míst ve vystudovaném oboru je dostatek, zatímco asi 57 % si myslí, že volných pracovních míst je málo. Pouze asi 3 % dotázaných zastává pesimistický názor, že v jejich oboru pracovní místa nejsou. Jak uvidíme v následující kapitole, je zde nutno uvést, že mezi jednotlivými obory jsou z hlediska odhadu pracovních perspektiv výrazné rozdíly.

**Graf 2.13: Hodnocení nabídky volných pracovních míst**



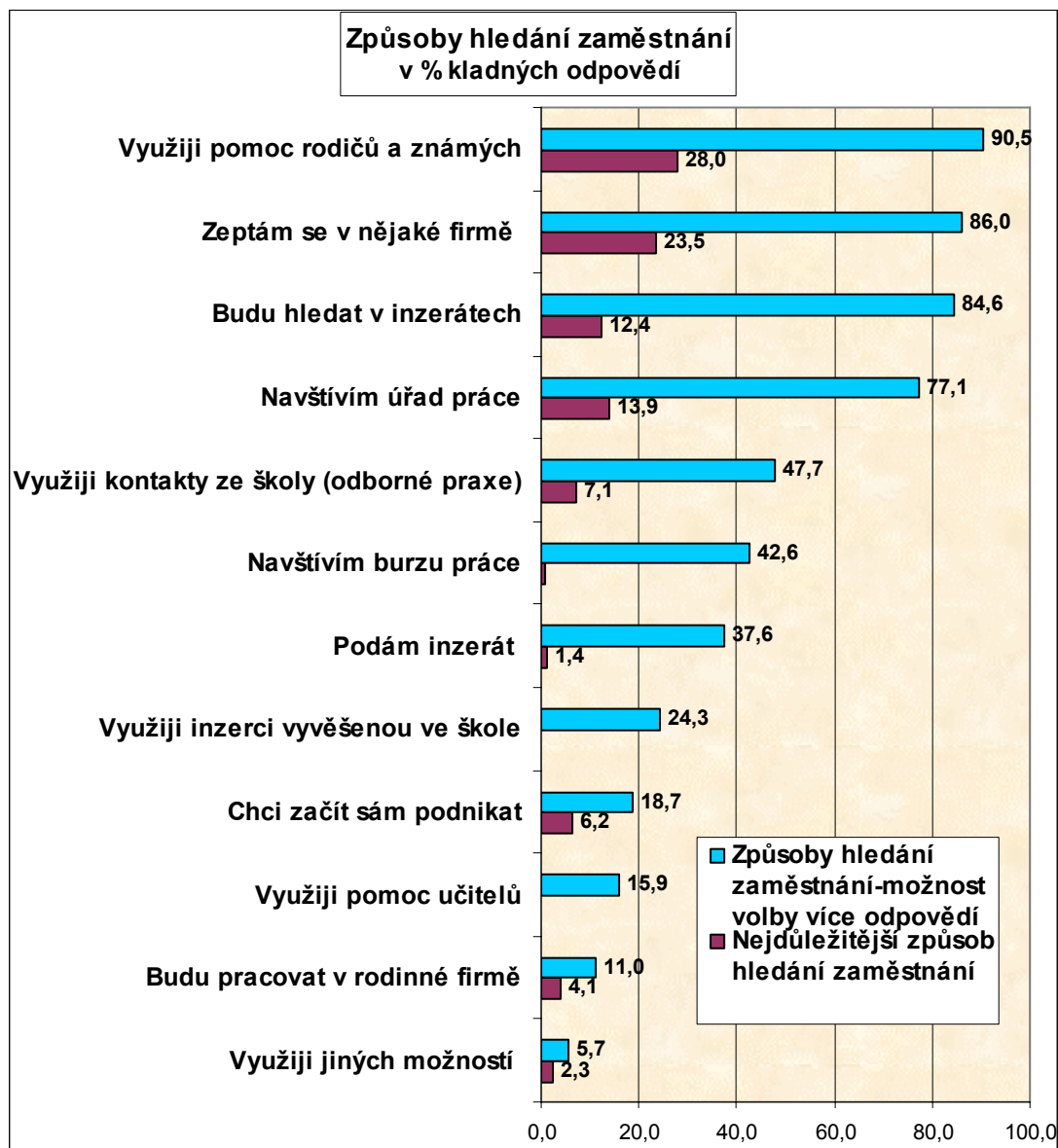
### **Přístup k hledání zaměstnání**

Důležitým faktorem, který ovlivňuje délku hledání zaměstnání, je celkový přístup studentů k získání zaměstnání, míra aktivity i zvolená strategie, která musí odpovídat jak dosažené úrovni vzdělání, tak i požadované pracovní pozici. Různé druhy médií, personální agentury i úřady práce totiž zprostředkovávají odlišnou strukturu nabídky volných pracovních míst. Podíváme-li se, jaké konkrétní strategie při hledání zaměstnání preferují budoucí absolventi SOŠ, pak z následujícího grafu je zřejmé, že **nejčastějším způsobem hledání zaměstnání je využití sítě rodičů a známých**. Tento způsob jako jednu z možných cest získání pracovního místa má v úmyslu využít více než 90 % budoucích absolventů SOŠ a jako nejdůležitější strategii ji označilo 28 % dotázaných. To ukazuje na význam sociální sítě pro mladé lidi, kteří zatím nemají vytvořeny vlastní profesionální kontakty. Zároveň může být doporučení ze strany rodičů přínosem i pro firmu, protože představuje určitou záruku přístupu k zaměstnavateli a práci. Pozitivním zjištěním je aktivní přístup významné části studentů SOŠ, kteří **hned na druhém místě jako nejdůležitější strategii hledání zaměstnání uvedli, že plánují oslovit přímo firmy**. Tuto odpověď zvolilo 86 % studentů a za nejdůležitější ji považuje 23,5 % z nich. **Třetím nejfrekventovanějším způsobem je hledání nabídky pracovního místa v novinové inzerci nebo na internetu**, kterou chce využít 84 % studentů, a nejdůležitější způsob představuje pro 12 % dotázaných. Přes 7 % studentů hodlá především využít kontakty ze školy získané například v průběhu odborné praxe. Relativně významná část studentů plánuje začít s vlastní podnikatelskou aktivitou

(6,2 %), případně má v úmyslu se zapojit do činnosti v rámci rodinné firmy (4,1 %)⁹ Naopak spíše pasivní přístup zvolilo přibližně 14 % studentů, kteří se při hledání zaměstnání nejvíce spoléhají na pomoc úřadu práce.

Z hlediska hodnocení zjištěných údajů můžeme jako pozitivní hodnotit snahu studentů SOŠ kombinovat celou řadu způsobů hledání pracovního uplatnění.

**Graf 2.14: Předpokládané způsoby hledání zaměstnání**



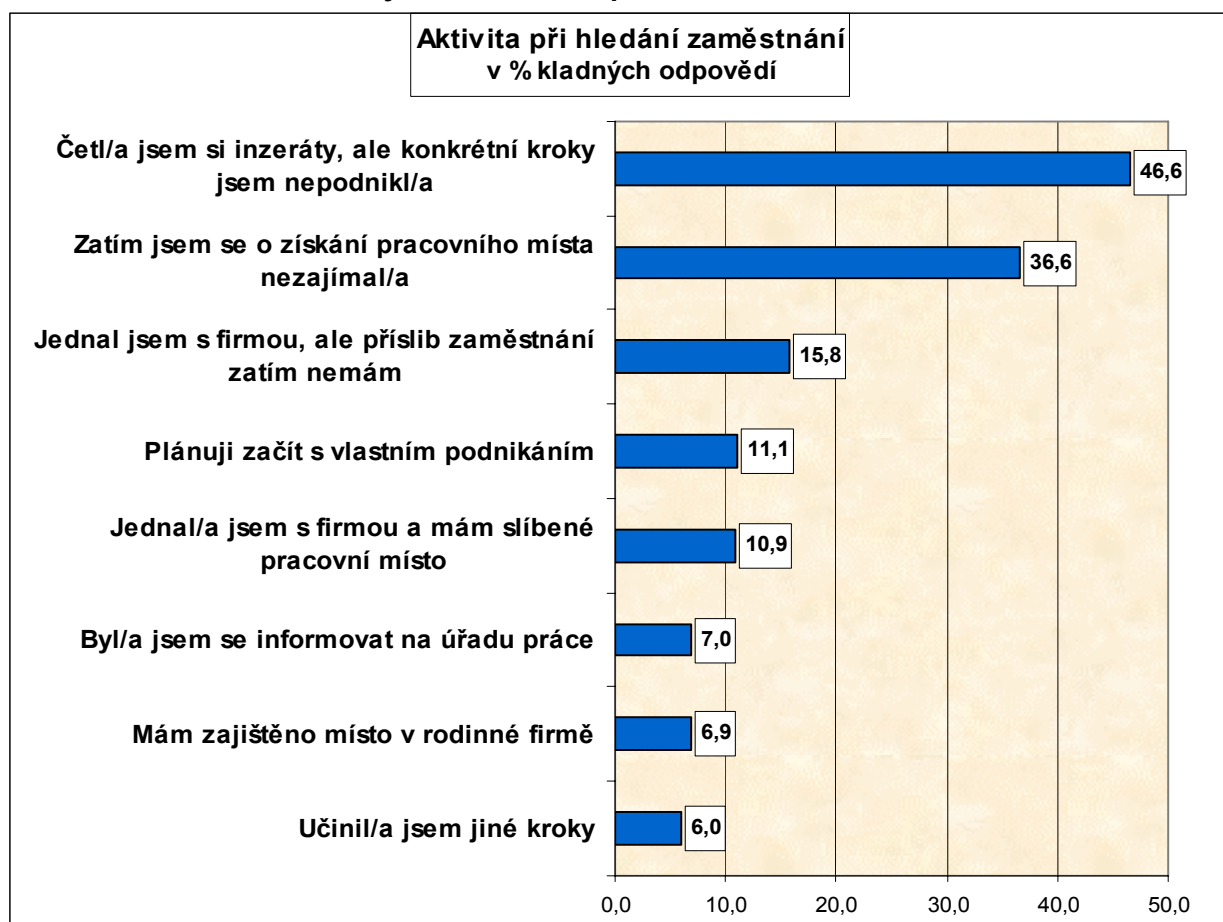
⁹ Na tuto otázku odpovídali i absolventi, kteří mají v úmyslu pokračovat v dalším denním studiu. V důsledku této skutečnosti jsou některé údaje (chci začít sám podnikat, budu pracovat v rodinné firmě) vyšší, než v předchozí kapitole.

Srovnáme-li nejčastější předpokládané strategie hledání zaměstnání žáků SOU a SOŠ, pak výraznější rozdíly najdeme v míře využívání kontaktů získaných ve škole, které ve větší míře předpokládají využít studenti SOŠ (jako jednu z možných aktivit má v úmyslu zhodnotit kontakty získané ve škole téměř 48 % studentů SOŠ oproti 29 % žákům SOU). Naopak méně studentů SOŠ předpokládá, že začne s vlastním podnikáním. Zde je poměr kladných odpovědí 51 % u žáků SOU, zatímco u studentů SOŠ dosahuje jen 18,7 %. Tato skutečnost může být způsobena tím, že v některých oborech jsou možnosti drobného podnikání např. na živnostenský list omezené. Další vysvětlení můžeme hledat v tom, že podstatně vyšší podíl studentů SOŠ má zájem pokračovat v denním studiu, takže případné podnikatelské aktivity představují pro řadu z nich vzdálenou a nekonkrétní budoucnost.

### ***Aktivita budoucích absolventů SOŠ při hledání zaměstnání***

Podíváme-li se, do jaké míry byli studenti skutečně iniciativní při hledání zaměstnání, tedy jaké konkrétní kroky podnikli, musíme konstatovat, že výrazná část budoucích absolventů SOŠ v období do dubna až května, ve kterém proběhl sběr dat, omezila aktivitu pouze na monitorování situace na trhu práce. Nejčastější odpovědí, kterou uvedlo asi 47 % studentů, je, že se dosud věnovali pouze sledování inzerátů v tisku nebo na internetu. Více než 36 % dotázaných se dokonce o získání pracovního místa dosud vůbec nezajímalo. Tento údaj je patrně ovlivněn již dříve uvedenou skutečností, že více než 60 % studentů SOŠ má v úmyslu pokračovat v dalším denním studiu, takže můžeme předpokládat, že řada z nich se v tomto období soustředila prioritně na studium.

**Graf 2.15: Konkrétní aktivity studentů SOŠ při hledání zaměstnání <sup>10</sup>**



Pozitivní je aktivní přístup celkem asi 27 % budoucích absolventů SOŠ, kteří v rámci činností spojených s hledáním pracovního uplatnění kontaktovali firmy, z toho 16 % studentů zahájilo jednání s konkrétní firmou o možném zaměstnání a dalších asi 11 % studentů mělo již slíbeno pracovní místo. Poměrně malé procento budoucích absolventů SOŠ (jen asi 7 %) do doby sběru dat kontaktovalo úřad práce, což naznačuje, že většina absolventů v počáteční fázi hledání zaměstnání preferuje jiné způsoby získání pracovního místa.

Porovnáme-li získané údaje s výsledky šetření SOU, pak celková aktivita budoucích absolventů SOŠ se jeví jako nižší, zaměřená spíše na monitorování situace na trhu práce. To je ale zřejmě možno přičíst na vrub skutečnosti, že poměrně vysoký podíl absolventů SOŠ má v úmyslu pokračovat v denním studiu.

## 2.7 Strategie řešení nezaměstnanosti

Nejfrekventovanějším způsobem, jakým by budoucí absolventi SOŠ řešili případnou nezaměstnanost je **hledání práce v oboru a v místě bydliště**, kterou by celkem zvolilo 76 % dotázaných. Druhou nejčastější odpovědí je **využití času k dalšímu vzdělávání**, kde odpověď rozhodně ano nebo spíše ano uvedlo celkově 68 % respondentů. Pozitivně můžeme hodnotit skutečnost, že na třetím místě se umístila odpověď „**hledal bych práci v zahraničí**“, kterou jako možnou strategii řešení nezaměstnanosti uvedlo 60 % dotázaných studentů SOŠ.

Významný podíl studentů by v případě nezaměstnanosti uvažoval o vlastním podnikání - odpověď rozhodně ano uvedlo 9 % dotázaných a spíše ano 19 % z nich. Naopak nepříznivě můžeme hodnotit poměrně vysoký podíl studentů - kolem 38 % - kteří uplatňují spíše pasivnější přístup a čekali by na nabídku zaměstnání prostřednictvím úřadu práce.

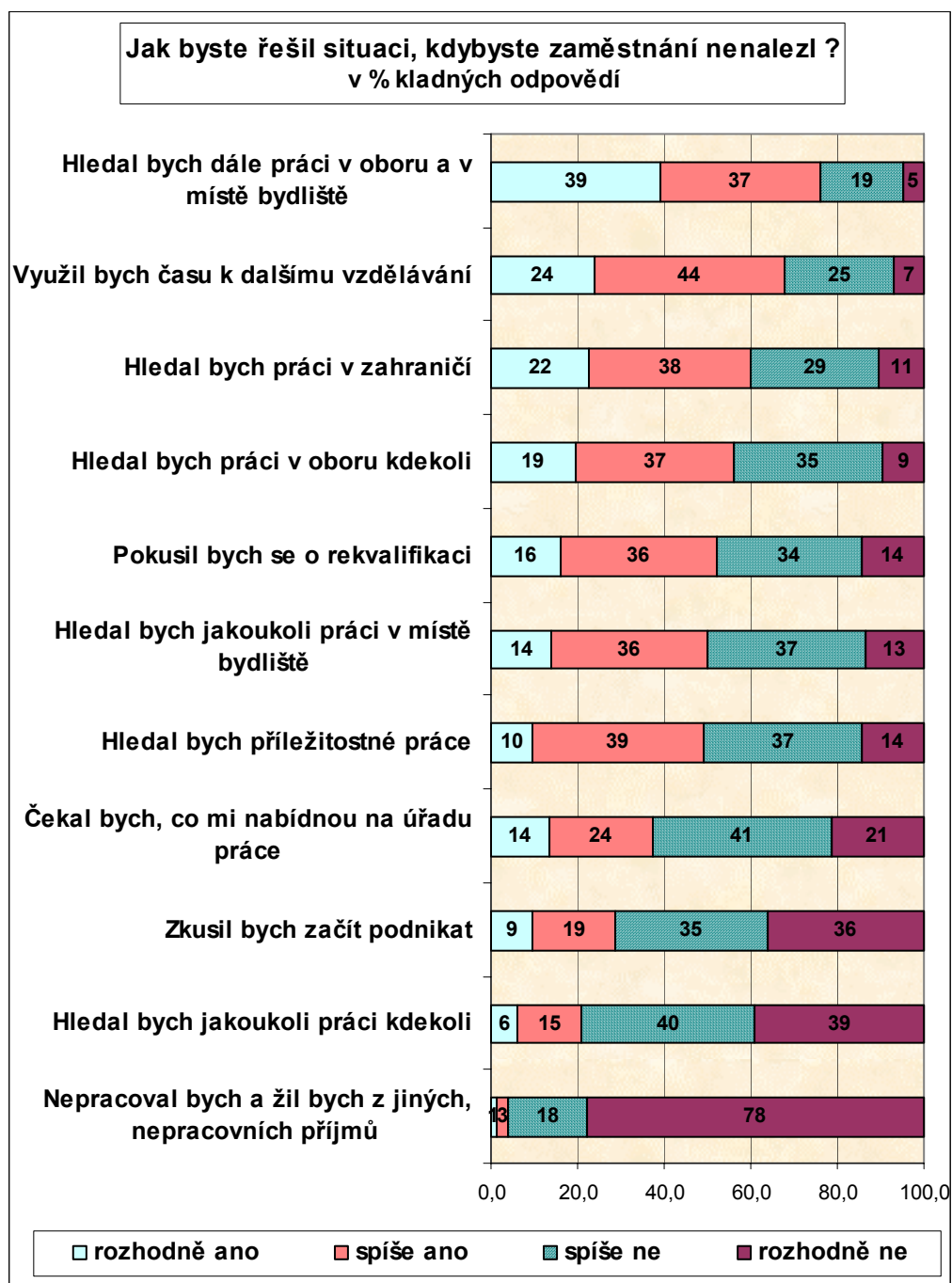
Významný rozdíl z pohledu strategie řešení případné nezaměstnanosti můžeme pozorovat ve srovnání kategorií SOU a SOŠ v otázce případného hledání zaměstnání v zahraničí, kde kladnou odpověď uvedlo pouze 42 % budoucích absolventů SOU oproti asi 60 % budoucích absolventů SOŠ (22 % by se rozhodně pokusilo hledat práci v zahraničí a 38 % by spíše hledalo práci v zahraničí). Souvislost zde může mít předpoklad snadnějšího přístupu na evropský pracovní trh v návaznosti na vstup ČR do EU a vyšší úroveň jazykové vybavenosti absolventů SOŠ ve srovnání s absolventy SOU.

Kladným zjištěním je skutečnost, že budoucí absolventi SOŠ na rozdíl od absolventů SOU mírně preferují hledání zaměstnání v oboru i mimo místo bydliště před zaměstnáním, které se sice nachází v místě bydliště, ale vyžaduje nutnost změnit obor.<sup>11</sup> To ukazuje na vyšší profesní stabilitu a naznačuje větší prostorovou mobilitu absolventů SOŠ.

<sup>10</sup> Respondenti měli možnost zvolit více odpovědí současně.

<sup>11</sup> Podle šetření Úlovcová, H. - Berný, L. - Šťastnová, - P. Vymětalová, S.: Přejechod absolventů středních škol do praxe a jejich uplatnění - II. etapa. Praha, NÚOV 2003 by jakoukoli práci v místě bydliště hledalo v případě nezaměstnanosti 63,3% budoucích absolventů SOU a práci v oboru kdekoli 53,8%.

Graf 2.16: Předpokládané způsoby řešení nezaměstnanosti absolventů SOŠ





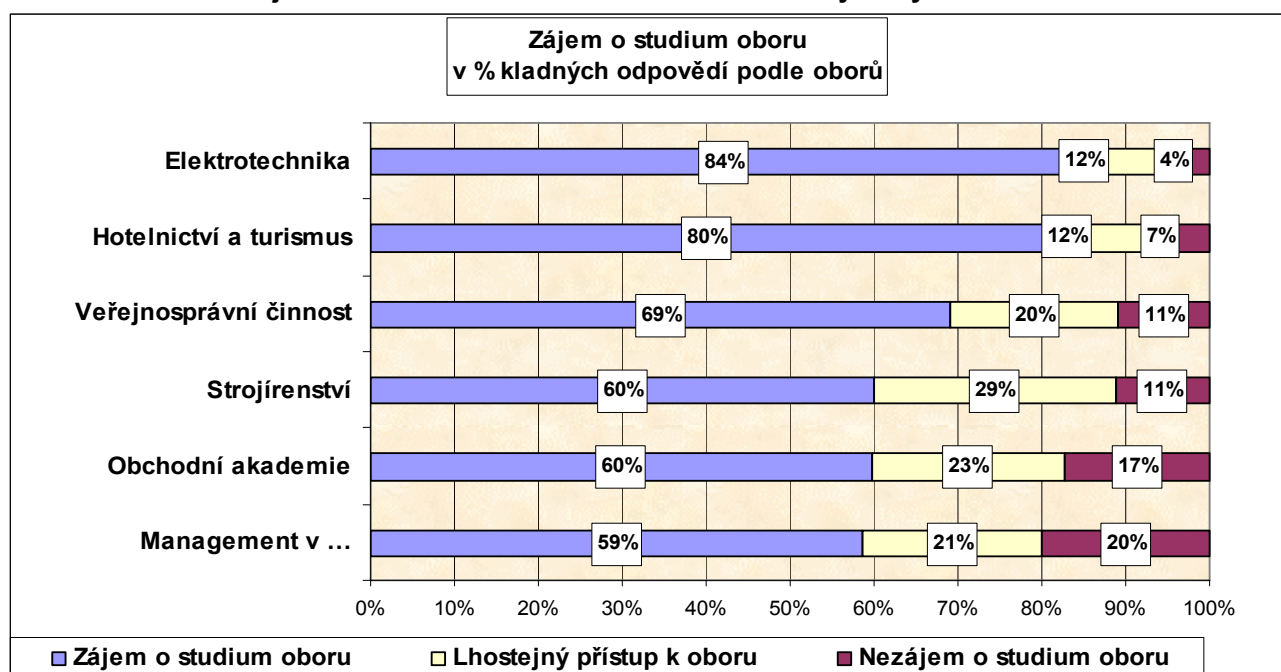
### 3. Srovnání jednotlivých oborů (skupin oborů)

Tato kapitola je zaměřena na srovnání základních charakteristik jednotlivých oborů, které, jak již bylo zmíněno v úvodu, byly vybrány tak, aby reprezentovaly co nejširší spektrum jednotlivých typů oborů. Tento pohled umožňuje odhalit specifika jednotlivých oborů a případné výraznější problémy. V zásadě můžeme na základě zjištěných údajů konstatovat, že mezi vybranými obory existují poměrně významné rozdíly prakticky ve všech zkoumaných oblastech, a to počínaje původním zájmem o studium zvoleného oboru, přes otázky celkového hodnocení studia a jednotlivých získaných kompetencí, až k dalším pracovním a studijním záměrům absolventů jednotlivých oborů.

#### 3.1 Zájem o studium oboru a profesní stabilita

Významné rozdíly mezi jednotlivými vybranými obory najdeme již při letném pohledu na znázornění původního zájmu studentů o studium vybraného oboru. Z následujícího grafu je zřejmé, že **největší zájem o studium zvoleného oboru měli studenti elektrotechnických oborů**, z nichž studovalo tento obor v souladu se svým zájmem 84 % studentů, zatímco pouze 4 % tento obor původně nechtěla studovat. **Vyhraněný zájem o studium měla také většina studentů oboru Hotelnictví a turismus:** zájem studovat obor, na který byli přijati, uvedlo 80 % z nich. Vedle zájmu o obor byl jejich motivací i předpoklad dobrého výdělků a snadného uplatnění na trhu práce.<sup>12</sup>

Graf 3.1: Původní zájem o studium zvoleného oboru – srovnání vybraných oborů



<sup>12</sup> Míra nezaměstnanosti absolventů skupiny oborů Hotelnictví a turismus se pohybuje kolem průměru, v dubnu 2004 činila 16,7% (zdroj: Festová, J.: Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2004. Praha, NÚOV 2004).

O něco nižší zájem o obor nacházíme v oboru **Veřejnosprávní činnost**, který chtělo původně studovat asi 69 % studentů tohoto oboru, zatímco asi 20 % z nich přistupovalo k výběru oboru spíše lhostejně. Jak ukazuje následující tabulka převažujících důvodů pro volbu oboru, řídili se studenti při volbě oboru **Veřejnosprávní činnost** relativně více přáním rodičů a někteří byli ovlivněni i spolužáky, kteří již tento obor studovali.

**Podstatně nižší zájem o studium oboru je charakteristický pro obor Strojírenství**, kde pouze 60 % studentů začalo studovat obor v souladu se svým přáním. Zajímavé je, že významný podíl studentů tohoto oboru - konkrétně asi 29 % z nich - přistupovalo k výběru oboru studia lhostejně. Relativně častým důvodem pro volbu tohoto studijního oboru bylo zejména ve srovnání se studenty ostatních vybraných oborů<sup>13</sup> nepřijetí na školu, o jejíž studium měl student původně zájem, a možnost snadného uplatnění na trhu práce. Specifikem ve srovnání s ostatními obory, kde se tento vliv projevoval minimálně, je zjištění, že určitou motivací ke studiu byl i vzor v rodině.

**Nejnižší zájem o studium oboru potom najdeme u oborů Obchodní akademie a Management v oborech**, které se vyznačují jak poměrně vysokým podílem žáků, kterým byl výběr oboru v podstatě lhostejný, to je 21 % resp. 23 %, tak vyšším podílem žáků, kteří o obor, který vystudovali, původně neměli vůbec zájem. Zde - podobně jako u oboru strojírenství - je poměrně frekventovaným důvodem pro studium oboru fakt, že student nebyl přijat ke studiu oboru, o který měl původně zájem. U Obchodní akademie pak žáci relativně častěji uváděli, že v okolí bydliště neměli jinou možnost studia a zároveň že byli ve výběru oboru ovlivněni rodiči.

**Tabulka 3.1.: Nejdůležitější důvody volby oboru**

Důvod volby oboru	Strojírenství	Elektrotechnika	Obchodní akademie	Management v..	Hotelnictví a turismus	Veřejnosprávní činnost
Měl jsem o tento obor zájem		▲ ▲			▲	▲
Chtěli to moji rodiče			▲	▲		▲
Vzor v rodině	▲					
Neměl jsem v okolí bydliště jinou možnost			▲			
Nebyl jsem přijat do oboru, o který jsem měl zájem	▲		▲	▲		
Ve škole studovali moji přátelé						▲
Domníval jsem se, že v oboru lze vydělat hodně peněz					▲	
Domníval jsem se, že v oboru se snadno najde uplatnění	▲				▲ ▲	
Bylo mi to lhostejné						▲

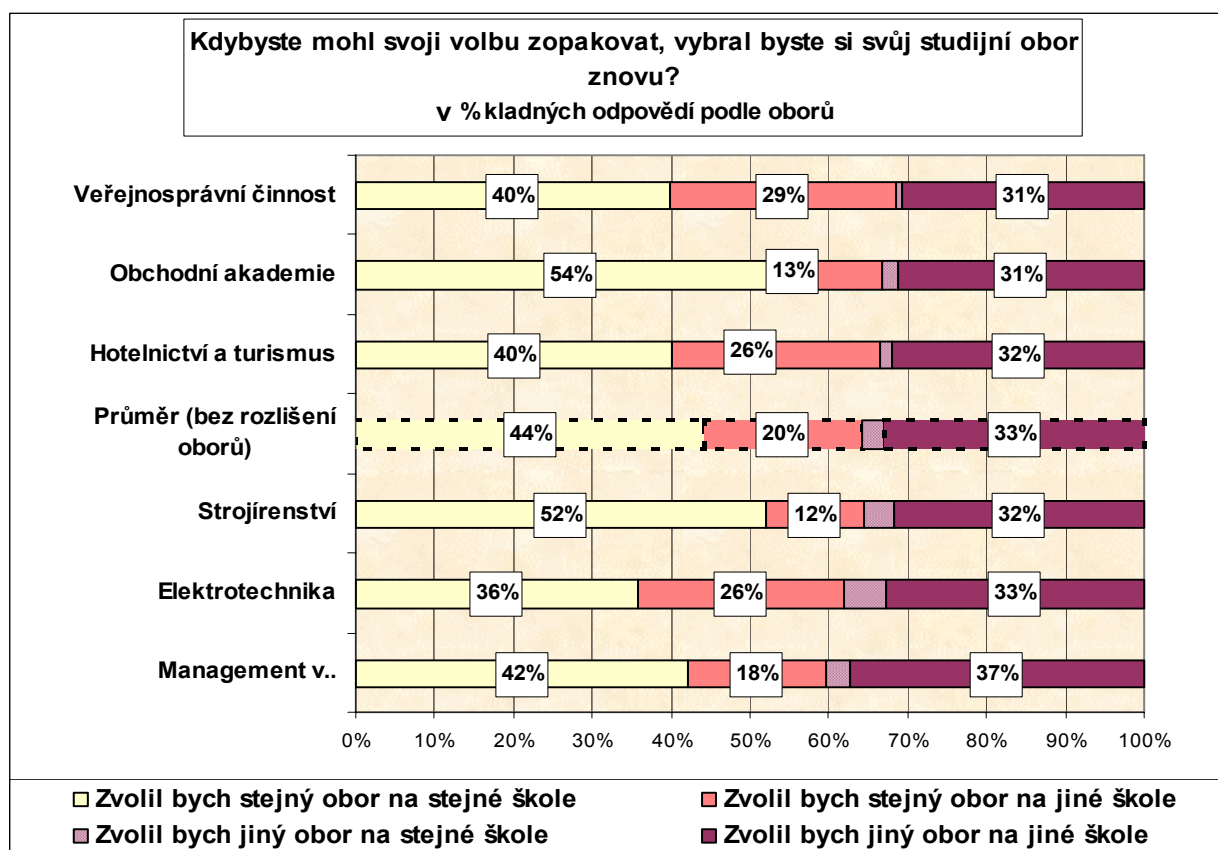
▲ Symbol označuje obory, u nichž byl uvedený důvod v porovnání s ostatními obory nejfrekventovanější. Tabulka ukazuje srovnání mezi obory (v řádcích), srovnání důležitosti důvodů v jednotlivých oborech je uvedeno v následující kapitole.

<sup>13</sup> Zde se jedná o srovnání frekvence uvedeného důvodu s ostatními obory (řádky tabulky) nikoli frekvence jednotlivých důvodů pro volbu oboru z pohledu studentů daného oboru.

Následující graf přehledně znázorňuje míru identifikace s oborem, která byla zjišťována dotazem, zda by student v případě hypotetické volby znovu zvolil vystudovaný obor. Zajímavou skutečností je, že se zde **pořadí oborů v porovnání s pořadím původního zájmu o studium oboru výrazně mění**. Nejvyšší míru identifikace s oborem zaznamenáváme u studentů oboru Veřejnosprávní činnost, kterou původně mělo zájem studovat 69 % studentů tohoto oboru a znovu by tento obor zvolilo 67 % studentů. Rovněž u Obchodní akademie přesahuje podíl studentů, kteří by znovu zvolili tento obor, původní procento těch, kteří měli o studium oboru zájem.

Stabilitu volby u strojařů můžeme charakterizovat v podstatě jako průměrnou. Naopak překvapivě podprůměrná je míra identifikace s oborem u oboru Elektrotechnika, kde přes vysoký původní zájem by tento obor znovu zvolilo jen 62 % studentů, zatímco třetina studentů by dala přednost jak jinému oboru, tak i jiné škole. U oborů managementu je míra identifikace s oborem nejnižší a podíl studentů, kteří by zvolili jiný obor (na stejné nebo jiné škole), dosahuje 40 %.

**Graf 3.2: Míra identifikace s oborem – srovnání jednotlivých oborů**



Specifické důvody nízké identifikace s oborem v rozdělení podle jednotlivých oborů ukazuje následující tabulka. Z ní je zřejmé, že **nejfrekventovanějším důvodem nízké identifikace je u oborů Veřejnosprávní činnost a Management v oborech trvalý nezájem o vystudovaný obor**. Téměř 41 % studentů oboru Veřejnosprávní činnost z těch, kteří by v případě opakované možnosti zvolit si studijní obor vybrali jiný obor, uvedlo jako hlavní důvod, že tento obor vlastně nechtěli studovat. **Naopak ztráta zájmu o obor je typickým důvodem nízké identifikace s oborem u studentů oborů Elektrotechniky, Strojírenství a Hotelnictví a turismu**. Obavy z problémů při hledání pracovního uplatnění jsou relativně frekventovaným důvodem nízké identifikace s oborem studentů Obchodní akademie a Managementu v oborech. Specifickým důvodem je u oboru Elektrotechniky vysoká náročnost oboru, kterou jako příčinu nízké identifikace s oborem uvádí 20 % dotázaných ze skupiny studentů, kteří by si podruhé raději zvolili jiný studijní obor.

**Tabulka 3.2: Důvody nízké identifikace s oborem – rozdělení podle jednotlivých oborů**

<b>Rozhodující důvod, proč by student zvolil jiný než vystudovaný obor</b> (v % z těch studentů, kteří by raději zvolili jiný obor studia)	<b>Strojírenství</b>	<b>Elektrotechnika</b>	<b>Obchodní akademie</b>	<b>Management v oborech</b>	<b>Hotelnictví a turismus</b>	<b>Veřejnosprávní činnost</b>	<b>Celkem bez rozlišení oborů</b>
Současný obor jsem vlastně nechtěl studovat	21,0 %	8,6 %	<b>30,8 %</b>	<b>33,1 %</b>	11,7 %	<b>40,9 %</b>	22,4 %
Současný obor mě přestal zajímat	<b>30,6 %</b>	<b>27,9 %</b>	15,0 %	18,6 %	<b>39,6 %</b>	18,2 %	25,6 %
Současný obor neumožňuje dobrý výdělek	<b>4,0 %</b>	0,7 %	0,9 %	0,7 %	2,7 %	<b>4,5 %</b>	1,9 %
V současném oboru se obtížně hledá zaměstnání	5,6 %	1,4 %	<b>21,5 %</b>	<b>18,6 %</b>	8,1 %	<b>18,2 %</b>	11,3 %
Úroveň přípravy je u tohoto oboru nízká	3,2 %	<b>10,0 %</b>	1,9 %	5,5 %	5,4 %	0,0 %	5,1 %
Současný obor je pro mě příliš náročný	<b>10,5 %</b>	<b>20,0 %</b>	6,5 %	6,2 %	2,7 %	<b>9,1 %</b>	9,5 %
Vybral bych si raději učební obor	1,6 %	<b>4,3 %</b>	<b>4,7 %</b>	2,8 %	0,9 %	<b>4,5 %</b>	3,0 %
Raději bych studoval gymnázium	6,5 %	<b>11,4 %</b>	<b>12,1 %</b>	4,1 %	<b>11,7 %</b>	0,0 %	8,3 %
Jiný důvod	16,9 %	15,7 %	6,5 %	10,3 %	17,1 %	4,5 %	12,8 %

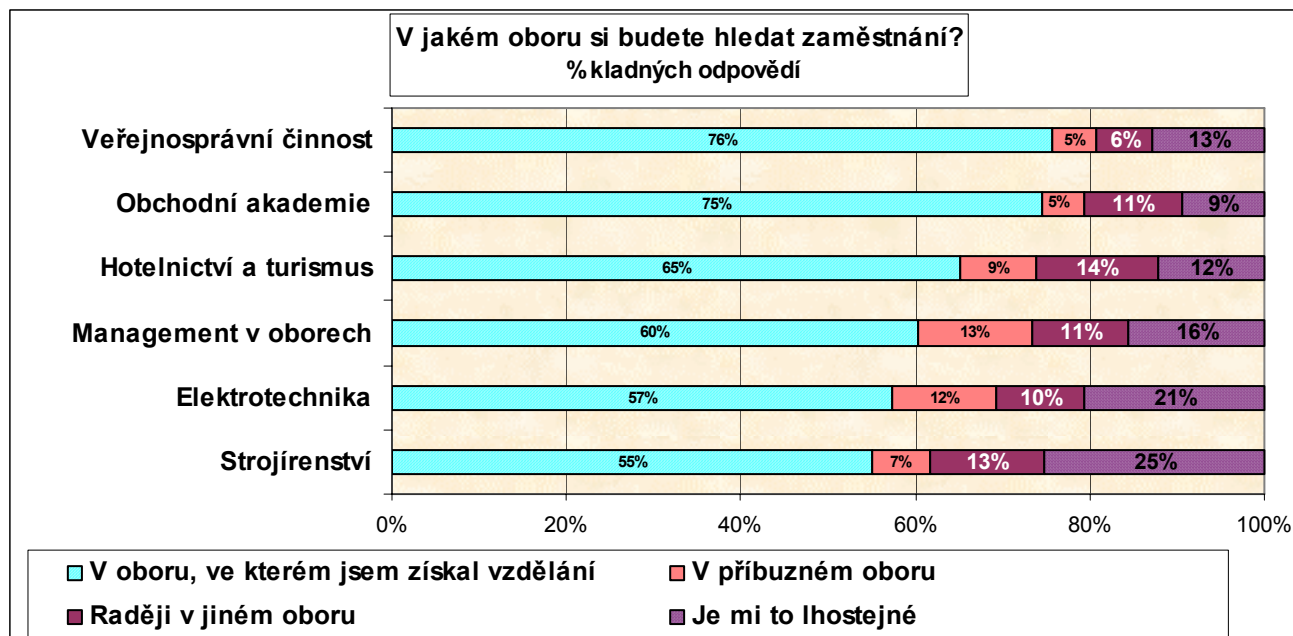
### 3.2 Stabilita profesní volby

Jedním z důležitých faktorů, které charakterizují celkovou efektivitu vynaložených prostředků na vzdělávání, je stabilita profesní volby, tedy jinými slovy skutečnost, zda studenti využijí získané poznatky v praxi a zda si najdou zaměstnání v souladu s vystudovaným oborem. Výsledná situace shody mezi vystudovaným oborem a pracovním uplatněním je výsledkem řady faktorů. Na jedné straně se zde odráží především situace na trhu práce, to znamená nabídka pracovních příležitostí v jednotlivých oborech a regionech, na straně druhé pak můžeme jmenovat zájem studentů pracovat ve vystudovaném oboru, pracovní a finanční podmínky, případně perspektivy a možnosti realizace v tomto oboru. Určitou roli hraje i uplatnitelnost získaných znalostí a dovedností v jiném nebo příbuzném oboru.

Podíváme-li se na to, jaký je zájem studentů jednotlivých oborů pracovat ve vystudovaném oboru, můžeme opět konstatovat, že jsou zde značné rozdíly. Zatímco z studentů oborů Veřejnosprávní činnost a Obchodní akademie má zájem pracovat ve vystudovaném oboru více než 75 % z nich, v technických oborech jako je Strojírenství a Elektrotechnika předpokládá pracovní uplatnění v oboru jen asi 55 % resp. 57 % dotazovaných. Výsledný podíl studentů těchto oborů, kteří si nakonec budou hledat uplatnění v oboru, může být ale vyšší, protože právě v těchto oborech je vysoké procento budoucích absolventů, kteří zatím nemají vyjasněn názor na to, v jakém oboru chtějí vlastně pracovat (odpověď „je mi to lhostejné“). Na druhé straně je možno konstatovat, že tendence studentů Strojírenství a Elektrotechniky odcházet za pracovním uplatněním do jiného oboru odpovídá údajům zjištěným v šetření Vojtěch, J. – Festová, J.: Shoda dosaženého vzdělání a zaměstnání (Praha, NÚOV 2002), kde byla zjišťována shoda mezi vzděláním a zaměstnáním

na základě expertního posouzení. Míra hrubé neshody (podíl absolventů SOŠ, kteří pracují v oboru, kde vůbec nevyužívají získanou kvalifikaci) obou jmenovaných technických oborů dosahuje podle tohoto šetření asi 40 %. V oboru Strojírenství je zároveň vysoké procento (asi 23 %) částečné shody mezi oborem vzdělání a zaměstnání, takže výsledný podíl absolventů tohoto oboru, kteří pracují přímo ve vystudovaném oboru, je nízký.

**Graf 3.3: Stabilita profesní volby – rozdělení podle oborů**



### 3.3 Hodnocení studia podle jednotlivých oborů

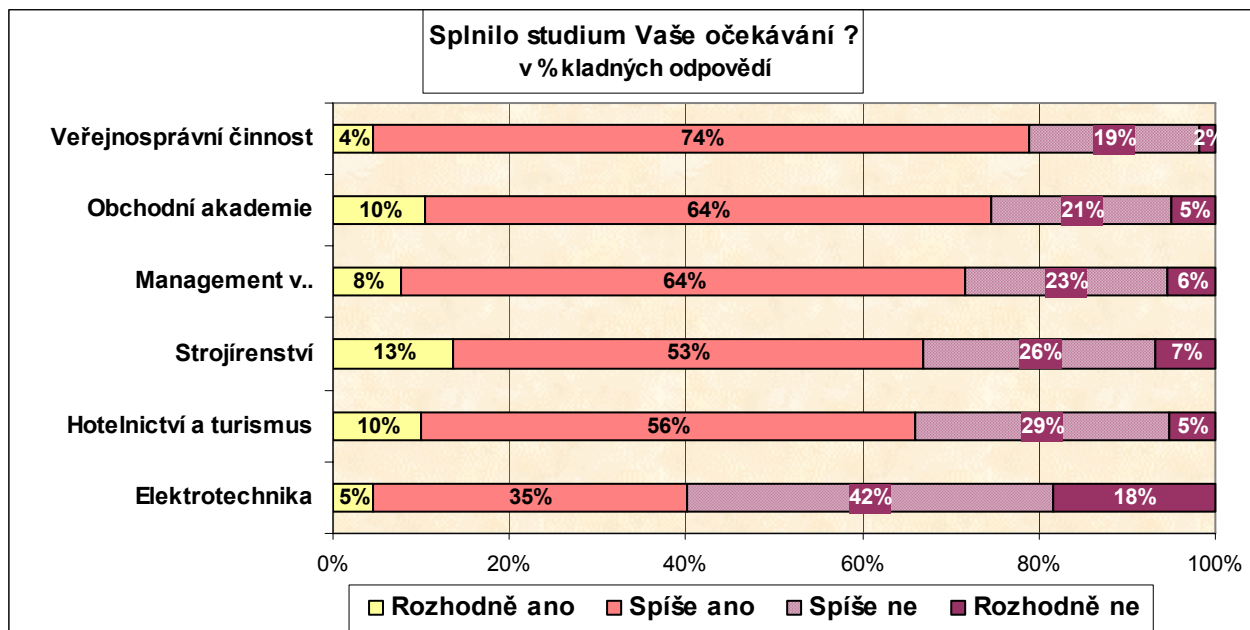
Podíváme-li se na celkovou spokojenost studentů jednotlivých oborů se studiem, pak na základě zjištěných výsledků můžeme konstatovat, že jednoznačně nejspokojenější skupinou jsou studenti oboru Veřejnosprávní činnost. Z nich 78 % uvedlo, že studium rozhodně nebo spíše splnilo jejich očekávání a podíl rozhodně nespokojených tvoří pouhá 2 %. Vysokou spokojenost nacházíme i u oboru Obchodní akademie, kde spokojených je celkově 74 %, z toho rozhodně spokojených 10 %, zatímco krajní nespokojenost vyjádřilo jen 5 % dotázaných studentů tohoto oboru. Na třetím místě žebříčku spokojenosti najdeme obor Management v oborech, kde 72 % studentů odpovědělo, že studium spíše nebo rozhodně splnilo jejich očekávání.

Naopak nižší a zároveň diferencovanější je spokojenost studentů oboru Strojírenství, kde nacházíme nejvyšší podíl výrazně spokojených (13 %), ale i významný podíl rozhodně nespokojených (7 %). Celkové procento spokojených je nižší a pohybuje se kolem 66 %. Podobná, i když ne tak diferencovaná situace je i v oboru Hotelnictví a turismus, kde rozhodně spokojených je 10 % studentů a celkově studium splnilo očekávání asi 66 % z nich.

Znepokojující jsou výrazně nespokojená očekávání u studentů elektrotechnických oborů, kde studium splnilo očekávání jen 40 % z nich, zatímco 42 % bylo spíše nespokojených a 18 % bylo dokonce zcela nespokojených.

Zajímavým zjištěním je spokojenost resp. nespokojenost studentů jednotlivých oborů s jednotlivými získanými kompetencemi tak, jak je ilustruje následující tabulka, v níž jsou uvedeny podíly studentů jednotlivých oborů, kteří se vyjádřili pozitivně (hodnocení dobře a velmi dobře) k úrovni získané kompetence. V tabulce je zvýrazněno v jednotlivých řádcích vždy relativně nejvyšší a nejnižší hodnocení dovednosti.

Graf 3.4: Celková spokojenost se studiem - rozdělení podle oborů



Na první pohled je zřejmé vysoké hodnocení jednotlivých získaných kompetencí u oboru Veřejnosprávní činnost, kde studenti hodnotí velmi vysoko především odborné teoretické znalosti, všeobecné znalosti a rozhled i samostatné rozhodování. Zajímavé je mimořádně kladné hodnocení dovedností práce s výpočetní technikou, kterou pozitivně hodnotí více než 82 % studentů. Pozitivní je i kladné hodnocení získaných kompetencí v oboru Hotelnictví a turismus, kde vedle odborných praktických znalostí a dovedností jsou relativně vysoce hodnoceny kompetence jako jsou jazykové znalosti a komunikační dovednosti, tedy kompetence obecně vyžadované na trhu práce a pro studenty tohoto oboru mimořádně potřebné.

Tabulka 3.3: Pozitivní hodnocení jednotlivých získaných kompetencí ( velmi dobře a dobře)<sup>14</sup>

Kompetence	Strojírenství	Elektrotechnika	Obchodní akademie	Management v oborech	Hotelnictví a turismus	Veřejnosprávní činnost
Všeobecné znalosti a rozhled	74,6	-	78,0	83,7	82,1	<b>88,5</b>
Odborné teoretické znalosti	94,5	-	<b>96,5</b>	88,4	93,7	<b>96,8</b>
Odborné praktické znalosti a dovednosti	79,2	-	71,1	61,8	<b>84,1</b>	71,8
Jazykové znalosti	-	55,9	72,0	64,7	<b>75,2</b>	62,2
Dovednosti práce s výpočetní technikou	<b>84,5</b>	68,1	78,3	70,4	-	82,1
Komunikační dovednosti	59,0	-	76,0	70,0	<b>84,1</b>	80,6
Samostatné rozhodování	79,2	-	81,4	79,6	83,5	<b>85,8</b>

<sup>14</sup> Řádky tabulky ilustrují srovnání hodnocení kompetencí u jednotlivých oborů. Zvýrazněné hodnoty se znaménkem + nebo - představují nejvyšší a nejnižší hodnoty v řádku (tedy z hlediska vybraných oborů).

Relativně dobře jsou (v rámci vybraných oborů) hodnoceny jednotlivé získané kompetence v oboru Obchodní akademie, kde převážná většina studentů ohodnotila úroveň získaných odborných teoretických znalostí jako velmi nebo spíše dobrou. Příznivě jsou posuzovány i všechny ostatní sledované kompetence, které získali pozitivní hodnocení více než 70 % studentů. V oborech Management v oborech najdeme poněkud nižší ocenění získaných odborných praktických znalostí a dovedností a jazykových znalostí.

Poměrně varující je relativně<sup>15</sup> nízké hodnocení řady důležitých kompetencí v oboru Elektrotechnika. a to i těch, které se týkají dovedností bezprostředně potřebných pro výkon profese. **V oboru Elektrotechnika jsou sice relativně dobře hodnoceny odborné teoretické znalosti, ale úroveň získaných praktických znalostí považuje za spíše nebo velmi špatnou dokonce více než polovina studentů. Poměrně nepříznivé je v tomto oboru i hodnocení úrovně schopnosti pracovat na PC.** Tato zjištění můžeme hodnotit jako závažná, protože konkurenceschopnost studentů na trhu práce je často založena právě na tom, že proti starším pracovníkům jsou zpravidla připraveni pružněji a lépe pracovat na PC.

V oboru Strojírenství je naopak úroveň získaných dovedností práce na PC hodnocena příznivě a pozitivně jsou posuzovány i odborné teoretické znalosti, které považuje za dobré nebo spíše dobré 94,5 % studentů. Nedostatečná je naopak podle názoru téměř poloviny studentů jazyková vybavenost a nízká je i schopnost komunikace. Potřeba jazykové vybavenosti i pro mladé lidi s technickým vzděláním přitom vzrůstá, jak ukazuje poptávka zahraničních investorů po technících s dobrou znalostí cizího jazyka. To vyplývá z potřeby komunikace pracovníků se zahraničním managementem, případně mateřskou firmou. Závažným limitem pracovního uplatnění může být nízká jazyková vybavenost i ve vztahu k možnosti uplatnit se na pracovním trhu EU.

### 3.4 Studijní a pracovní záměry studentů po absolvování SOŠ

Z pohledu dalších studijních nebo pracovních plánů můžeme mezi jednotlivými obory vidět značné rozdíly. Situaci ilustruje následující graf, z něhož je patrné, že **největší zájem pokračovat v dalším denním studiu mají studenti Elektrotechniky (71,1 %). Vysoký zájem o další studium je charakteristický i pro obor Strojírenství**, kde chce pokračovat v denním studiu 68 % studentů. Podobně je tomu i v oboru Obchodní akademie, kde zájem o pokračování ve studiu po ukončení SOŠ má 67 % studentů.

Poněkud jiné členění dalších studijních a pracovních aktivit najdeme u ostatních zkoumaných oborů, kde podíl studentů, kteří chtějí pokračovat v denním studiu, je nižší. V oboru Veřejnosprávní činnost se pohybuje kolem 50 % a v oboru Management v oborech je ještě o procento nižší. Tomu u uvedených oborů odpovídají vyšší podíly studentů SOŠ - kolem 25 % - kteří mají v úmyslu začít pracovat ve firmě, případně (zejména u studentů Veřejnosprávní činnosti) ve státní správě. Část studentů těchto oborů (na grafu v kategorii ostatní) má v úmyslu po ukončení SOŠ odejít do zahraničí, učit se jazyky, pracovat jako au pair, případně se pokusit získat v zahraničí práci v oboru. Záměrem dalších studentů je kombinovat práci s dálkovým studiem.

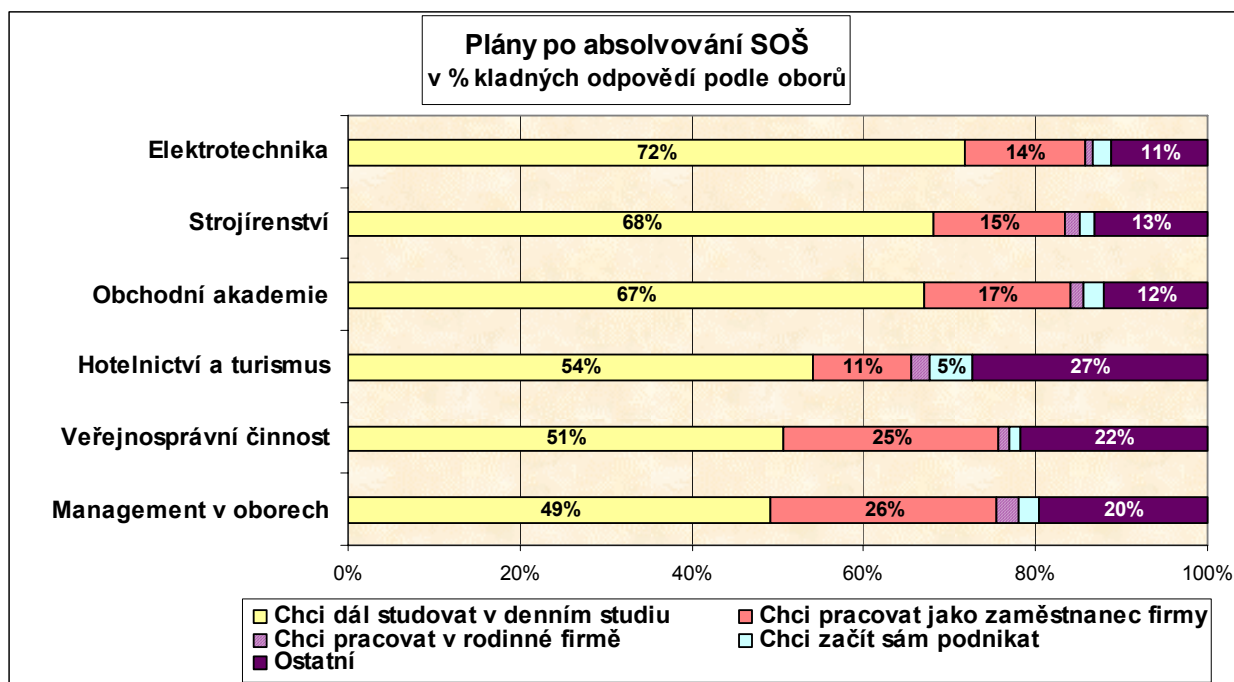
Poměrně specifickým oborem je z uvedeného pohledu **Hotelnictví a turismus**, kde záměry studentů tvoří pestřejší mozaiku. Podíl studentů, kteří chtějí pokračovat v denním studiu, se pohybuje jen kolem 54 %. Zároveň je zde ale poměrně nízký podíl studentů, kteří po ukončení SOŠ předpokládají, že začnou pracovat ve firmě, který dosahuje jen 11 %. Tato skutečnost je kompenzována větším podílem studentů, kteří chtějí získávat praxi a prohlubovat jazykové znalosti v zahraničí (téměř 10 %), případně mají v úmyslu kombinovat

---

<sup>15</sup> Zde uvedené hodnocení úrovně získaných kompetencí je založeno na subjektivním posouzení, ukazuje úroveň spokojenosti ve vztahu k očekávání žáků, nikoli skutečnou dosaženou úroveň znalostí a dovedností.

práci s dálkovým studiem (asi 5 %) <sup>16</sup>. Zároveň je tento obor (z vybraných oborů) jediným, kde podíl studentů, kteří plánují práci v rodinné firmě (3 %) nebo uvažují o vlastním podnikání (5 %), není zanedbatelný.

**Graf 3.5: Pracovní a studijní záměry studentů jednotlivých oborů po ukončení SOŠ**



### 3.5 Hledání zaměstnání

#### *Hodnocení možnosti uplatnění na trhu práce*

Mimořádně významné rozdíly najdeme v názorech studentů jednotlivých oborů na situaci na trhu práce a na počty volných míst ve vystudovaném oboru. Neoptimističtěji hodnotí nabídku volných pracovních míst v oboru studenti Hotelnictví a turismu, na druhém místě pak najdeme obor Strojírenství a obdobné hodnocení situace na trhu práce se objevuje u studentů oboru Elektrotechniky.

U oborů Management v oborech, Obchodní akademie a Veřejnosprávní činnost je názor budoucích studentů na možnost získat zaměstnání ve vystudovaném oboru podstatně pesimističtější a zároveň na první pohled výrazně diferencovanější.

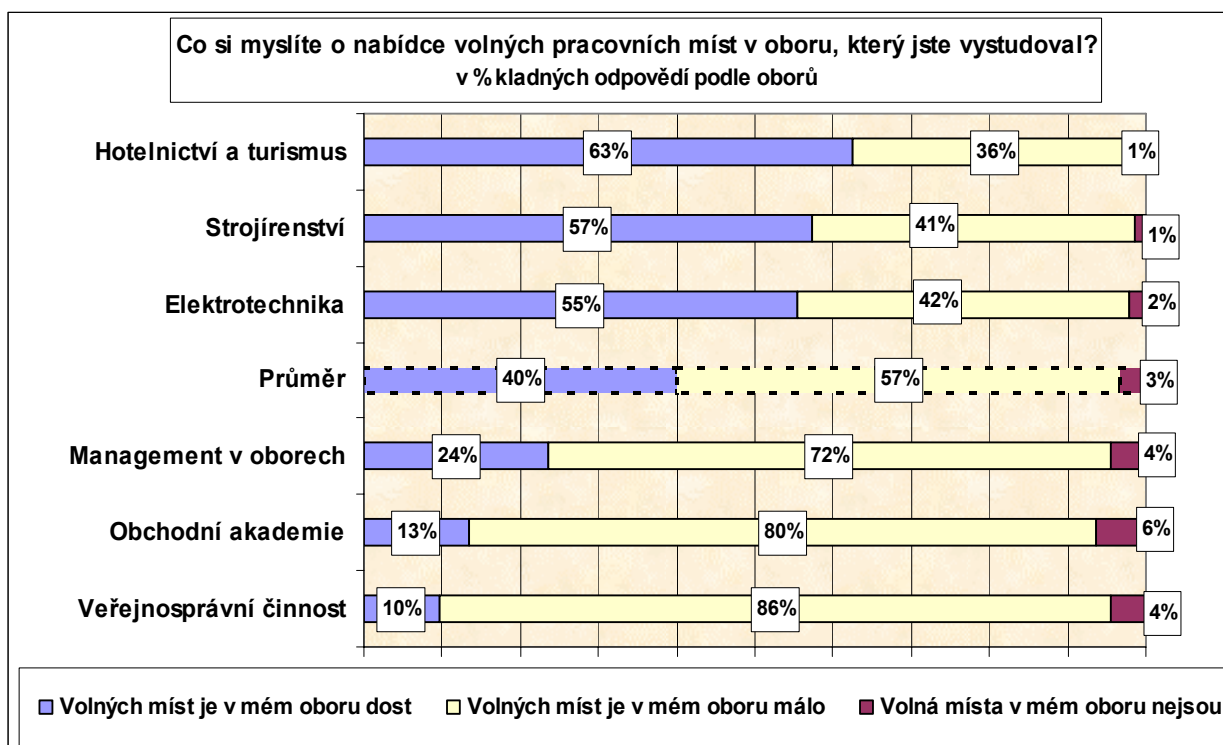
Porovnáme-li subjektivní náhled studentů jednotlivých oborů na nabídku volných pracovních míst v jejich oboru se statistickými údaji o míře nezaměstnanosti studentů, můžeme konstatovat, že hodnocení studentů poměrně věrně kopíruje zjištěné statistické údaje. Relativně nízká je míra nezaměstnanosti absolventů oboru 2341M001 Strojírenství, která v dubnu 2004 dosahovala jen 12,7 %, a v oboru 2643 Elektrotechnika byla míra nezaměstnanosti ještě nižší – 10,6 %. Naopak nezaměstnanost v oboru 6442Mxxx Organizace a management v oborech dosahovala míra nezaměstnanosti ve srovnatelném období 21,3 %. <sup>17</sup>

<sup>16</sup> Tyto odpovědi jsou zahrnuty v kategorii „ostatní“.

<sup>17</sup> Údaje jsou převzaty z publikace Festová, J.: Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním - 2004. Praha, NÚOV 2004.



**Graf 3.6: Hodnocení nabídky volných pracovních míst v rozdělení podle vybraných oborů**



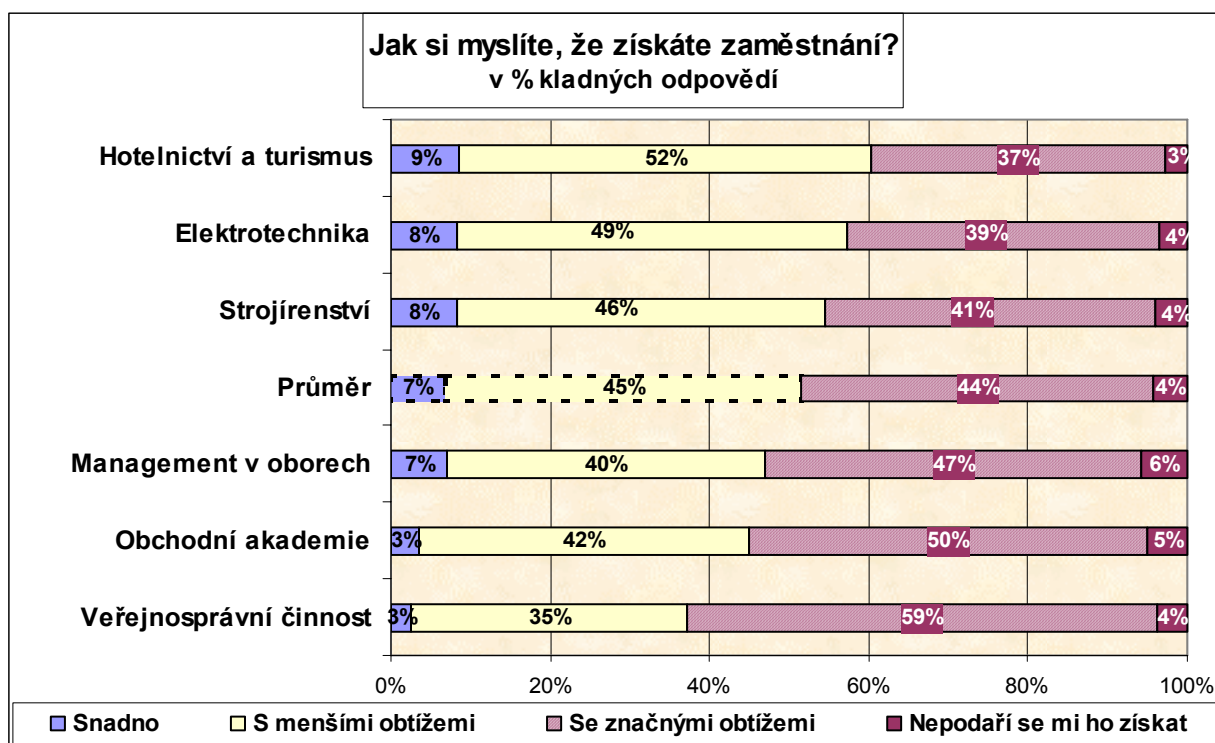
I z pohledu subjektivního hodnocení vyhlídky studentů na uplatnění na trhu práce zůstává pořadí oborů stejné jako v předchozím případě, jen rozdíly mezi obory nejsou tak výrazné.

Zatímco nadpoloviční většina studentů oborů Hotelnictví a turismus (61 %), Elektrotechnika (57 %) a Strojírenství (54 %) zastává optimistický názor na možnost uplatnění na trhu práce a předpokládá, že zaměstnání získá snadno nebo jen s menšími obtížemi, v ostatních zkoumaných oborech předpokládají budoucí absolventi výraznější obtíže. V oboru Management v oborech se celkově jen 47 % studentů domnívá, že získají zaměstnání snadno nebo s menšími obtížemi a v oboru Obchodní akademie tento názor uvádí 45 % studentů. V oboru Veřejnosprávní činnost souhrnně dokonce jen 38 % studentů očekává, že zaměstnání získá snadno nebo s mírnými potížemi, naopak téměř 60 % se domnívá, že získání pracovního místa bude velmi obtížné. Vzhledem k obecně obtížnější situaci studentů na trhu práce, která se promítá i do vyšší míry nezaměstnanosti absolventů ve srovnání s celou ekonomicky aktivní populací, je velmi důležitým faktorem úspěchu absolventů při vstupu na pracovní trh vlastní aktivita a iniciativa především při samostatném vyhledávání a kontaktování firem nebo podávání inzerátů.

### **Aktivita budoucích absolventů SOŠ při hledání pracovního uplatnění**

Z tabulky, která ilustruje dosavadní kroky, které budoucí absolventi jednotlivých oborů podnikli k získání pracovního uplatnění, je zřejmá poměrně vysoká aktivita absolventů oborů Hotelnictví a turismus a Veřejnosprávní činnost při kontaktování firem - s firmou jednalo kolem 20 % z nich, a jen o něco nižší aktivitu v tomto smyslu vykazovali studenti oboru Management v oborech. Zároveň v těchto oborech najdeme i nízké podíly studentů, kteří se dosud o získání pracovního místa vůbec nezajímali (přibližně 25 %-32 %). Tato situace může být dána i nižšími počty studentů, kteří chtějí pokračovat v dalším studiu. Aktivnější byli studenti těchto oborů i v monitorování novinové nebo internetové inzerce.

Graf 3.7: Subjektivní hodnocení možnosti získat zaměstnání – rozdělení podle oborů



Tabulka 3.4: Dosavadní aktivita budoucích absolventů při hledání zaměstnání

Už jste pro nalezení zaměstnání něco podnikli? <sup>18</sup>	Strojírenství	Elektrotechnika	Obchodní akademie	Management v oborech	Hotelnictví a turismus	Veřejnosprávní činnost
Už jsem jednal s firmou a mám slíbené místo	13,0	9,2	5,5	13,2	15,6	6,5
Jednal jsem s firmou, ale místo slíbené nemám	12,2	14,1	11,6	18,7	20,5	20,6
Byl jsem se informovat na úřadu práce	9,1	2,3	8,1	8,4	6,1	9,7
Četl jsem inzeráty	39,8	41,4	47,7	51,1	48,0	60,0
Mám zajištěno místo v rodinné firmě	7,5	6,6	6,6	7,4	7,2	5,2
Plánuji vlastní podnikání	10,8	13,8	9,2	9,5	16,5	1,9
Učinil jsem jiné kroky	5,0	5,4	6,6	6,3	6,4	7,7
Zatím jsem se o získání pracovního místa nezajímal	40,3	42,7	41,0	31,8	31,8	25,8

### Strategie při hledání zaměstnání

Strategie při hledání zaměstnání se opět liší podle jednotlivých oborů. Tyto difference obecně vyplývají především ze specifického charakteru jednotlivých profesí, například

<sup>18</sup> Absolventi měli možnost uvést všechny aktivity, tedy zvolit zároveň několik odpovědí.

z převahy velkých nebo spíše menších firem v oboru, podmínek pro podnikání v oboru, možnosti zaměstnání ve státní správě nebo práce v zahraničí a podobně. Význam má i rodinné zázemí, například existence rodinné firmy, sítě známých a příbuzných, kteří mohou zaměstnání zprostředkovat, nebo rodinná tradice. Určitý vliv má i škola, zejména způsob vykonávání odborné praxe, která umožňuje žákům kontakt s případným zaměstnavatelem.

Podíváme-li se podrobně, kterým způsobům hledání zaměstnání dávají studenti jednotlivých oborů přednost, ukazuje se, že nejvíce chtějí využít pomoci sociální sítě, či rodičů, známých a přátel strojaři. To může být dáno tím, že v některých rodinách existuje určitá tradice tohoto povolání, což dává větší prostor pro pomoc a doporučení rodičů při kontaktování firem. Relativně vyšší procento strojařů spoléhá při hledání pracovního uplatnění i na pomoc úřadů práce.

Studenti oboru **Elektrotechnika** relativně častěji mají v úmyslu při hledání zaměstnání přímo oslovit firmy a značná část z nich rovněž chce využít kontaktů a sítě rodičů a známých.

**Tabulka 3.5: Plánované strategie hledání zaměstnání**

Jakým způsobem budete hledat své zaměstnání? <sup>19</sup>	Strojírenství	Elektrotechnika	Obchodní akademie	Management v oborech	Hotelnictví a turismus	Veřejnosprávní činnost
Zeptám se v nějaké firmě	23 %	<b>25 %</b>	22 %	<b>25 %</b>	20 %	<b>29 %</b>
Navštívím úřad práce	<b>18 %</b>	13 %	14 %	15 %	7 %	<b>22 %</b>
Využiji pomoc rodičů a přátel	<b>32 %</b>	<b>30 %</b>	27 %	26 %	26 %	26 %
Využiji pomoc učitelů	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Využiji kontakty získané ve škole	5 %	4 %	5 %	7 %	<b>14 %</b>	9 %
Využiji inzerci vyvěšenou ve škole	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %
Budu hledat v inzerátech	8 %	12 %	<b>18 %</b>	13 %	13 %	9 %
Podám inzerát	1 %	1 %	2 %	1 %	2 %	1 %
Navštívím burzu práce	0 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %
Předpokládám, že začnu podnikat <sup>20</sup>	6 %	8 %	6 %	4 %	<b>10 %</b>	0 %
Předpokládám, že budu pracovat v rodinné firmě	<b>5 %</b>	3 %	4 %	<b>5 %</b>	4 %	3 %
Využiji jiných možností	1 %	3 %	2 %	3 %	3 %	1 %

Studenti **Obchodní akademie** chtějí (vedle oslovení firem a využití sítě známých) ve srovnání s ostatními obory častěji využít nabídku pracovních míst v inzerátech.

V oboru **Hotelnictví a turismus** mají studenti možnost ve větší míře využít kontakty získané ve škole, zejména v průběhu praxe a ve srovnání s ostatními obory významnější část z nich má v úmyslu začít podnikat, což je zřejmě dáno tím, že charakter profese umožňuje snáze zahájit drobnější podnikatelskou činnost, např. na živnostenský list.

V oboru **Veřejnosprávní činnost** se studenti relativně více orientují na samostatné oslovení firem a úřadů a zároveň na kontaktování úřadů práce.

<sup>19</sup> Jedná se o odpovědi uvedené jako nejdůležitější.

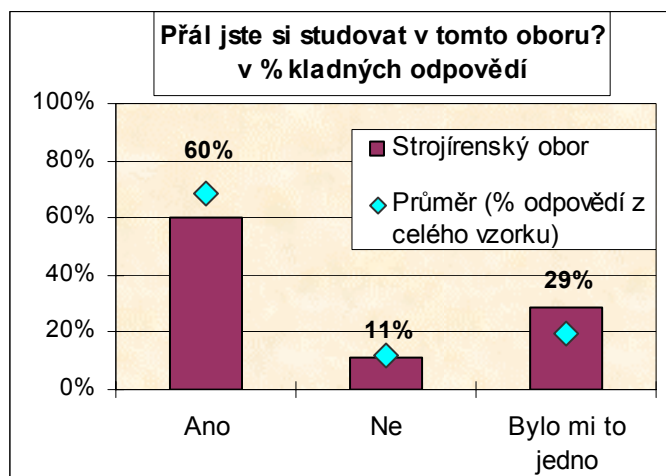
<sup>20</sup> Nemusí se jednat o podnikání ve vystudovaném oboru. Podobně to platí i pro odpověď – předpokládám, že budu pracovat v rodinné firmě, kde se nemusí jednat o práci ve vystudovaném oboru.

## 4. Charakteristické profily jednotlivých oborů (skupin oborů)

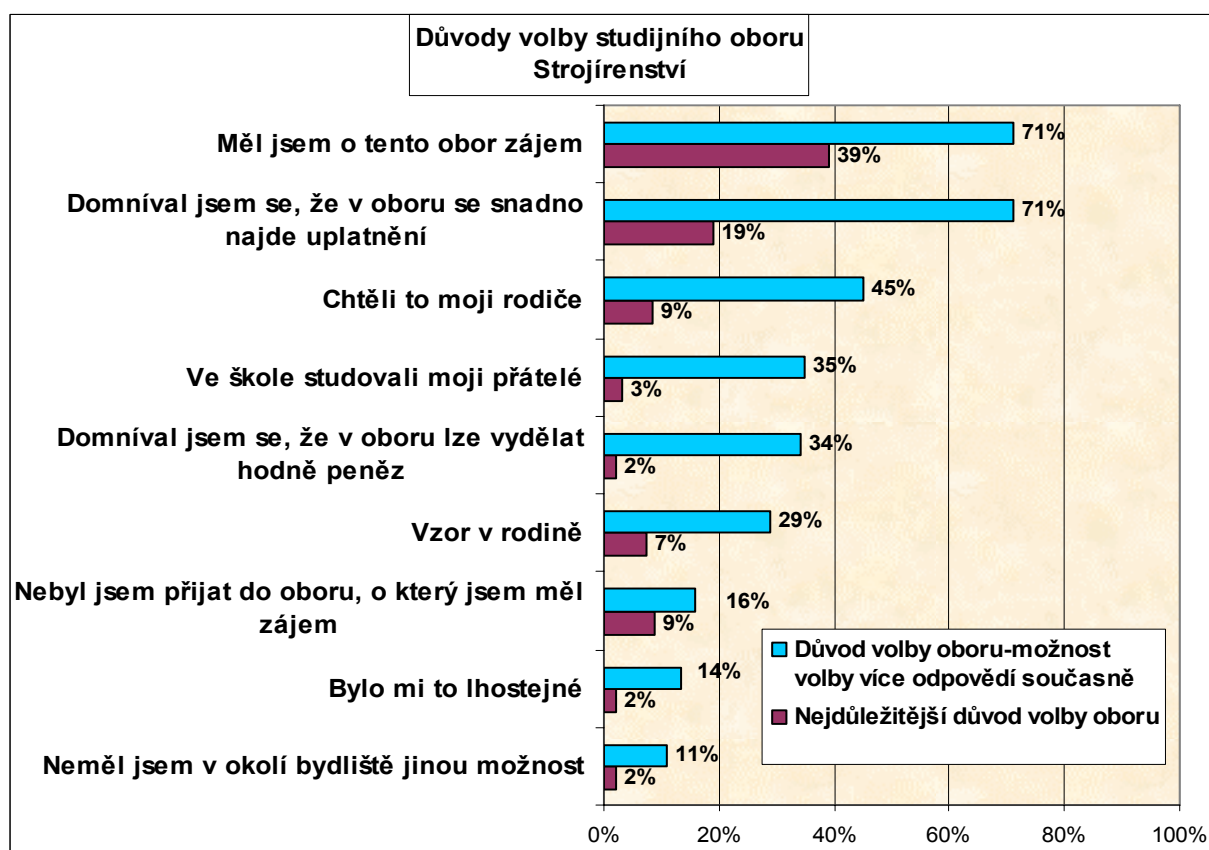
### 4.1 Obor 2341M001 Strojírenství

#### Důvody volby studijního oboru

Graf 4.1: Původní zájem o studium oboru



Graf 4.2: Důvody volby oboru studia

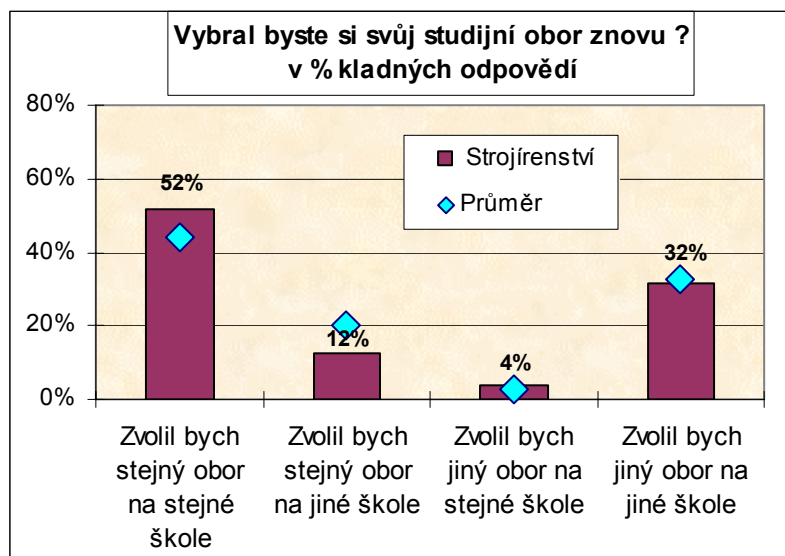


Z hlediska původního zájmu o studium oboru můžeme konstatovat, že **studenti oboru Strojírenství měli původně mírně podprůměrný zájem o studium tohoto oboru**, zájem studovat tento obor uvedlo 60 % z nich. Naopak ve srovnání s ostatními vybranými obory **poměrně vysoké procento - 29 % z nich uvedlo, že jim byl výběr oboru lhostejný**. V souhrnném pohledu pak byl sice hlavním motivem ke studiu zájem o obor, který uvedlo 71 % dotázaných, nejdůležitějším důvodem byl ale jen pro 39 % dotázaných. Relativně významná úloha ve srovnání s průměrem připadá na snadné uplatnění na trhu práce, které ovlivnilo rovněž asi 71 % studentů a

rozhodující význam mělo pro asi 19 % studentů strojírenství. Co se týká vlivu jednotlivých subjektů na studenty strojírenství, pak jako mírně výraznější se ukazuje vliv rodičů (9 %), případně pro tento obor specifická rodinná tradice (7 %).

### Míra identifikace s oborem

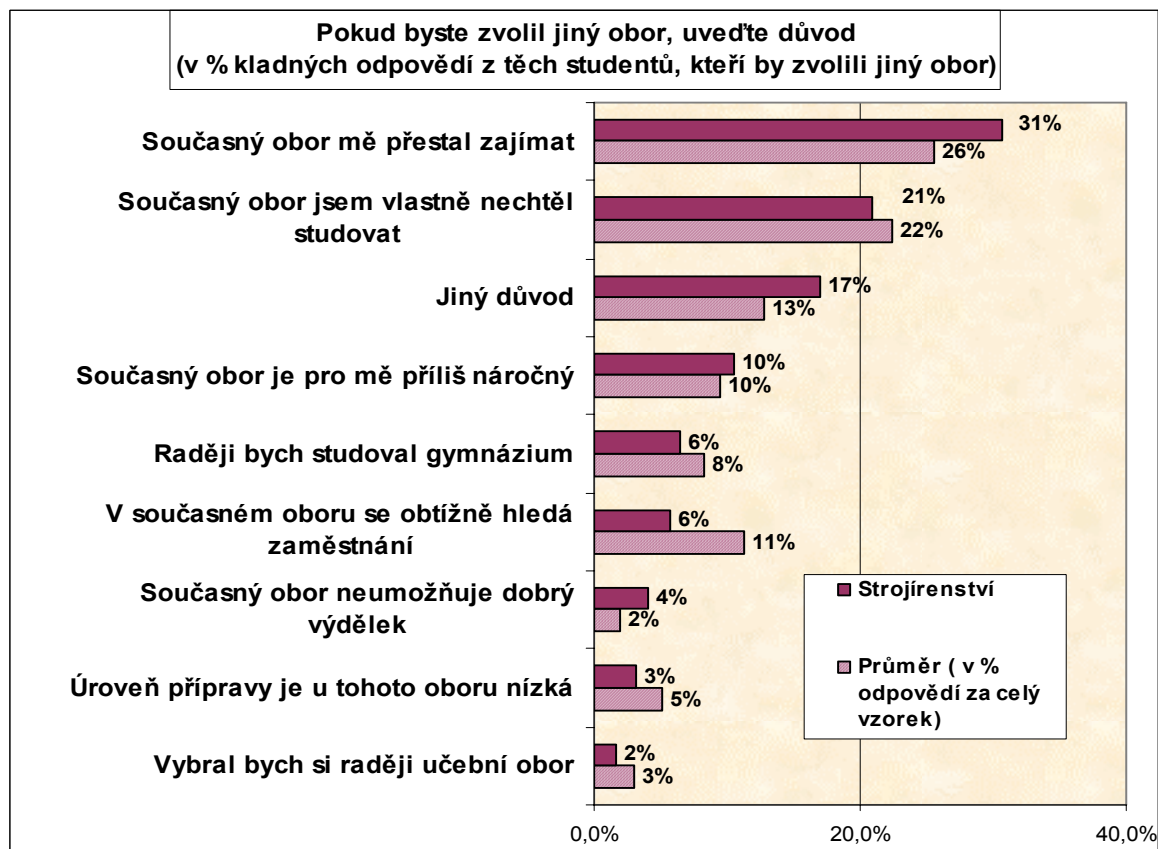
Graf 4.3: Míra identifikace s oborem



Podíváme-li se na míru identifikace studentů strojírenství s oborem, vyjádřenou procentem studentů, kteří by si při hypotetické opakované volbě zvolili znovu tento studijní obor, pak musíme konstatovat, že míra identifikace strojařů s oborem je poměrně vysoká. Stejný obor na stejné škole by zvolilo 52 % studentů, což je přibližně o 7 procentních bodů více než činí průměr ostatních sledovaných oborů. **Výrazným specifikem v tomto oboru je relativní**

**spokojenost se školou, která se projevuje nadprůměrně nízkým podílem studentů (12 %), kteří by sice zvolili strojírenství, ale raději by studovali na jiné škole.**

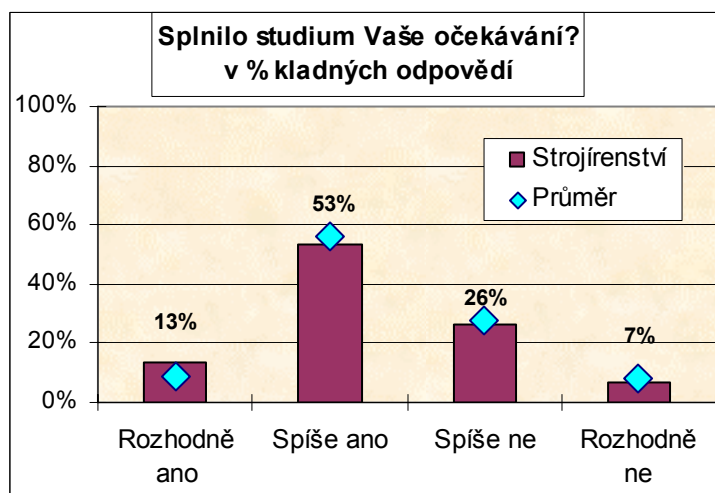
Graf 4.4: Důvody nízké identifikace s oborem



**Významným důvodem volby jiného oboru je ztráta zájmu o obor**, který uvedlo 31 % z těch studentů, kteří by v případě hypotetické druhé volby dali přednost volbě jiného oboru. Na druhém místě - tento důvod uvedlo 21 % těchto studentů - je skutečnost, že strojírenství původně studovat nechtěli a i po absolvování SOŠ by při opakované volbě dali přednost jinému studijnímu oboru. Třetí nejfrekventovanější důvod zahrnutý v grafu v kategorii „jiný důvod“ můžeme v zásadě charakterizovat jako nesplněná očekávání, především nedostatečný rozsah výuky IT, případně nízká atraktivita oboru. Relativně vysoká náročnost oboru se projevila v mírně nadprůměrném výskytu odpovědi „tento obor je pro mě příliš náročný“, kterou uvedlo 10 % dotázaných.

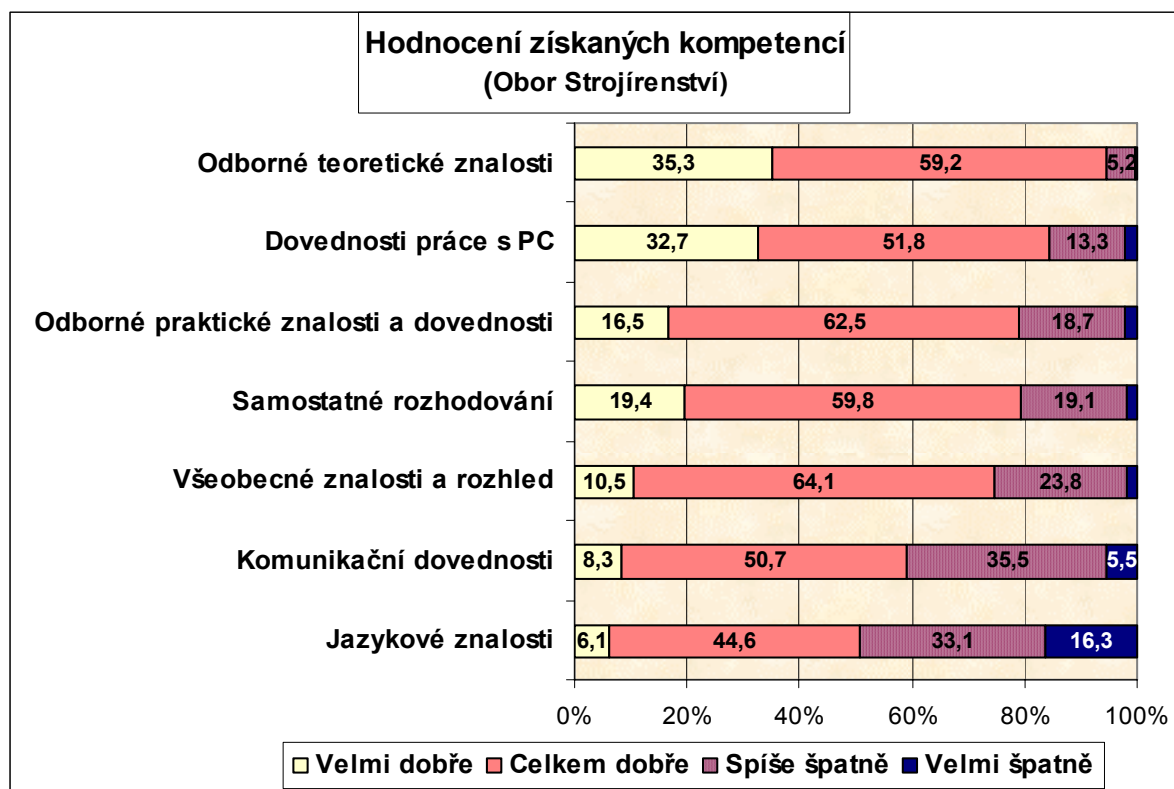
### Hodnocení studia a jednotlivých získaných kompetencí

Graf 4.5: Celkové hodnocení studia



**Celkové hodnocení studia studenty oboru Strojírenství je možno považovat za průměrné**, pozitivní je mírně zvýšený podíl studentů, kteří vyjádřili výraznou spokojenost a uvedli, že studium rozhodně splnilo jejich očekávání (13 %).

Graf 4.6: Hodnocení jednotlivých získaných kompetencí



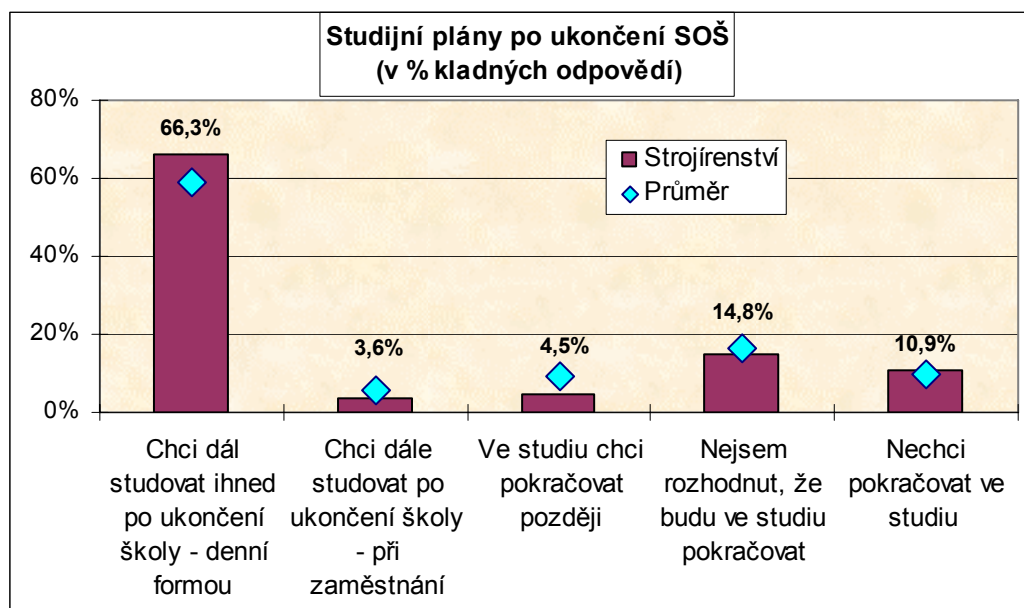
Z pohledu jednotlivých získaných kompetencí studenti strojírenství **velmi vysoko hodnotí odborné teoretické znalosti**, které považuje za dobré nebo velmi dobré 94,5 % dotázaných, zatímco za špatné jen 5,5 %. **Positivní je hodnocení dovedností práce na PC, kde opět převažuje výrazně kladné hodnocení (84,5 %)**. Příznivé, a to je především ve srovnání s ostatními obory, je i **dobré hodnocení odborných praktických znalostí a dovedností**, které zpravidla v souvislosti s nedostatečným podílem praxe patří mezi hůře hodnocené kompetence.

Naopak mezi dovednosti, **jejichž úroveň považují strojaři za relativně špatnou**, patří **komunikace a jazykové znalosti**, z nichž posledně jmenované považuje za dobré jen asi 50 % dotázaných, a podle názoru více než 16 % studentů jsou dokonce zcela nedostačující.

### **Pracovní a studijní záměry budoucích absolventů oboru Strojírenství po ukončení SOŠ**

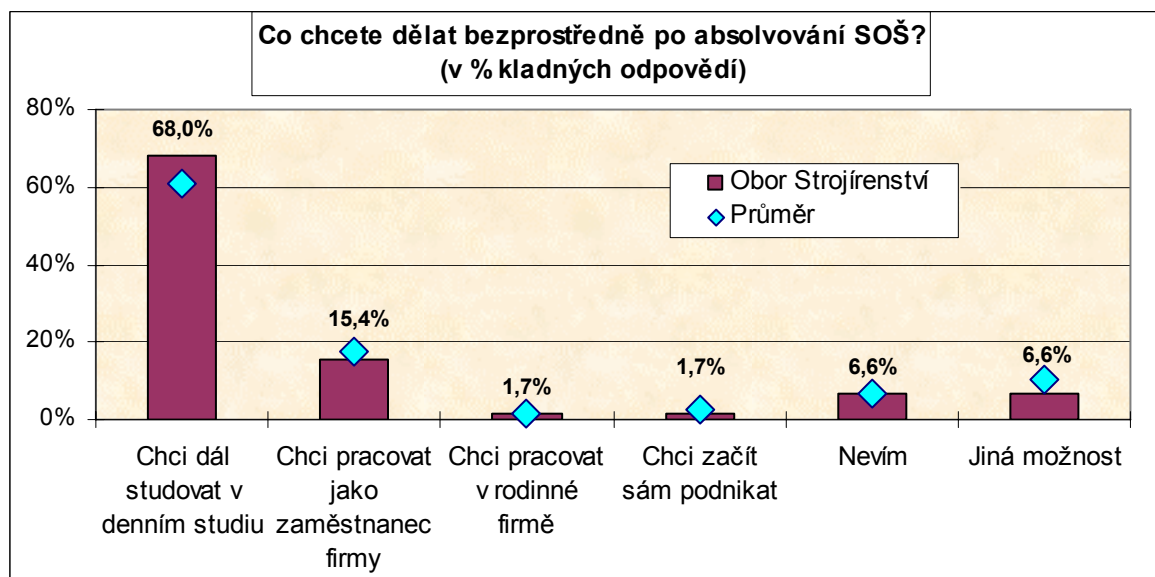
K významným charakteristikám studentů-strojařů patří **velký zájem o pokračování ve studiu, kdy v denní formě studia chce po ukončení SOŠ pokračovat více než 66 % studentů**. Naopak podprůměrný je podíl studentů, kteří uvažují, že se budou nějaké formě studia věnovat později. To je zřejmě dáno tím, že studenti strojírenských oborů usilují především o pokračování ve vzdělávání na vysoké škole, zatímco studenti jiných oborů preferují v mnoha případech spíše kratší vzdělání, například jazykové kurzy.

**Graf 4.7: Studijní plány studentů oboru Strojírenství po ukončení SOŠ**



Podíl studentů, kteří mají v úmyslu nechat se zaměstnat ve firmě, je přibližně 15 % a v zásadě se pohybuje kolem průměru. Průměrný je i podíl studentů, kteří chtějí pracovat v rodinné firmě nebo začít podnikat. Naopak méně zastoupena je kategorie „jiná možnost“, tedy hledání zaměstnání a získávání zkušeností v zahraničí.

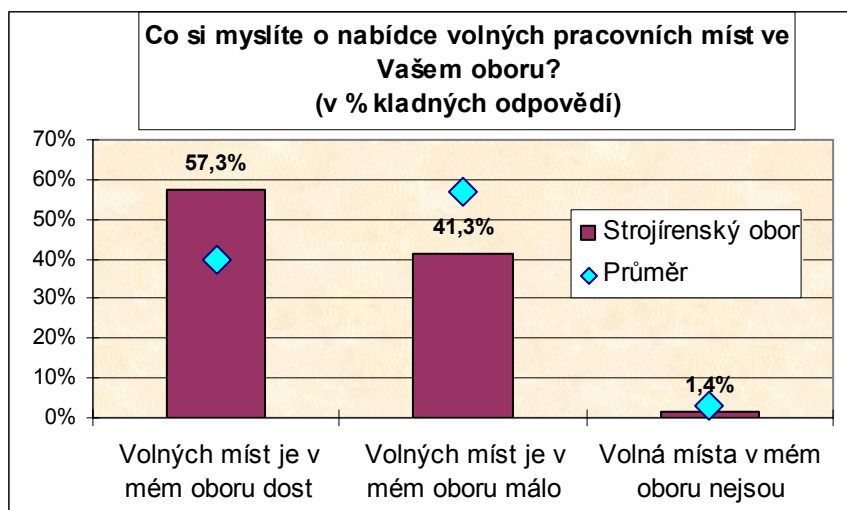
**Graf 4.8: Pracovní a studijní plány studentů po absolvování SOŠ**



### **Hledání zaměstnání a stabilita profesní volby**

Názor studentů oboru Strojírenství na nabídku volných pracovních míst v oboru můžeme označit jako velmi optimistický, více než 57 % studentů se domnívá, že volných míst je v tomto oboru dost, nedostatku pracovních míst se obává pouze 41 % studentů a prakticky zanedbatelné procento tvrdí, že volná místa v tomto oboru na trhu práce k dispozici nejsou.

**Graf 4.9: Nabídka volných pracovních míst v oboru**

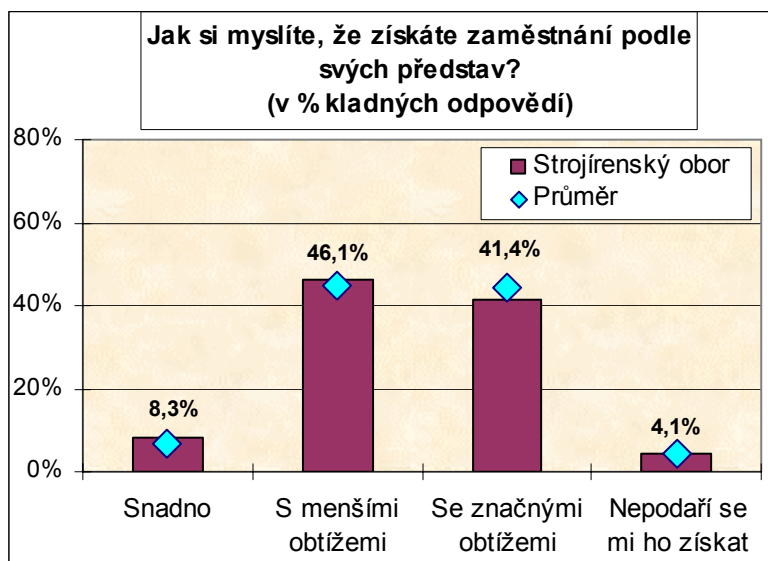


Relativně optimistický je i názor studentů strojírenství na individuální možnost získání odpovídajícího zaměstnání, i když ve srovnání s průměrem zde rozdíly nejsou tak výrazné. To může být způsobeno skutečností, že strojírenství patří mezi odvětví, v nichž pracovní a platové podmínky nejsou příznivé a řada studentů si proto chce

hledat práci mimo vystudovaný obor, kde možnost získat zaměstnání může být naopak obtížnější. Příznivé podmínky pro uplatnění na trhu práce v tomto oboru naznačuje i poměrně vysoké procento studentů, kteří uvedli, že již mají ve firmě slíbené místo (13 %), a to přesto, že vysoký je i podíl studentů (více než 40 %), kteří se o získání pracovního místa dosud nezajímali.

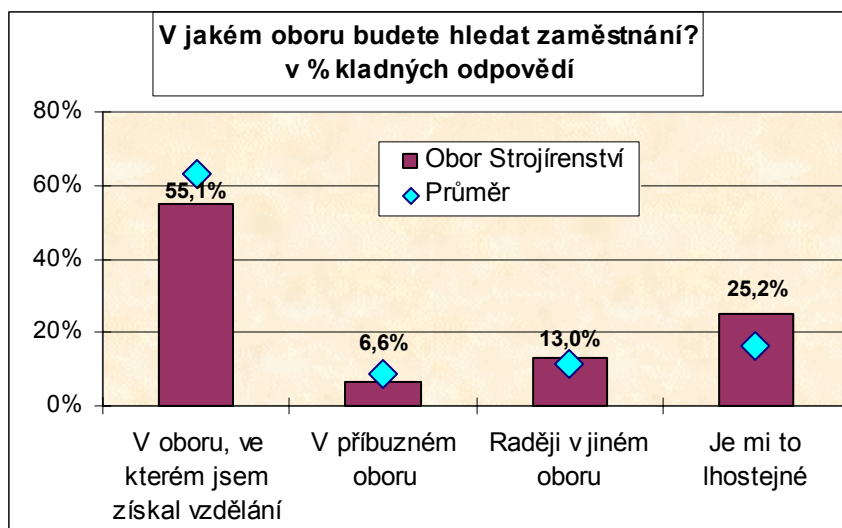


**Graf 4.10: Možnost získání zaměstnání**



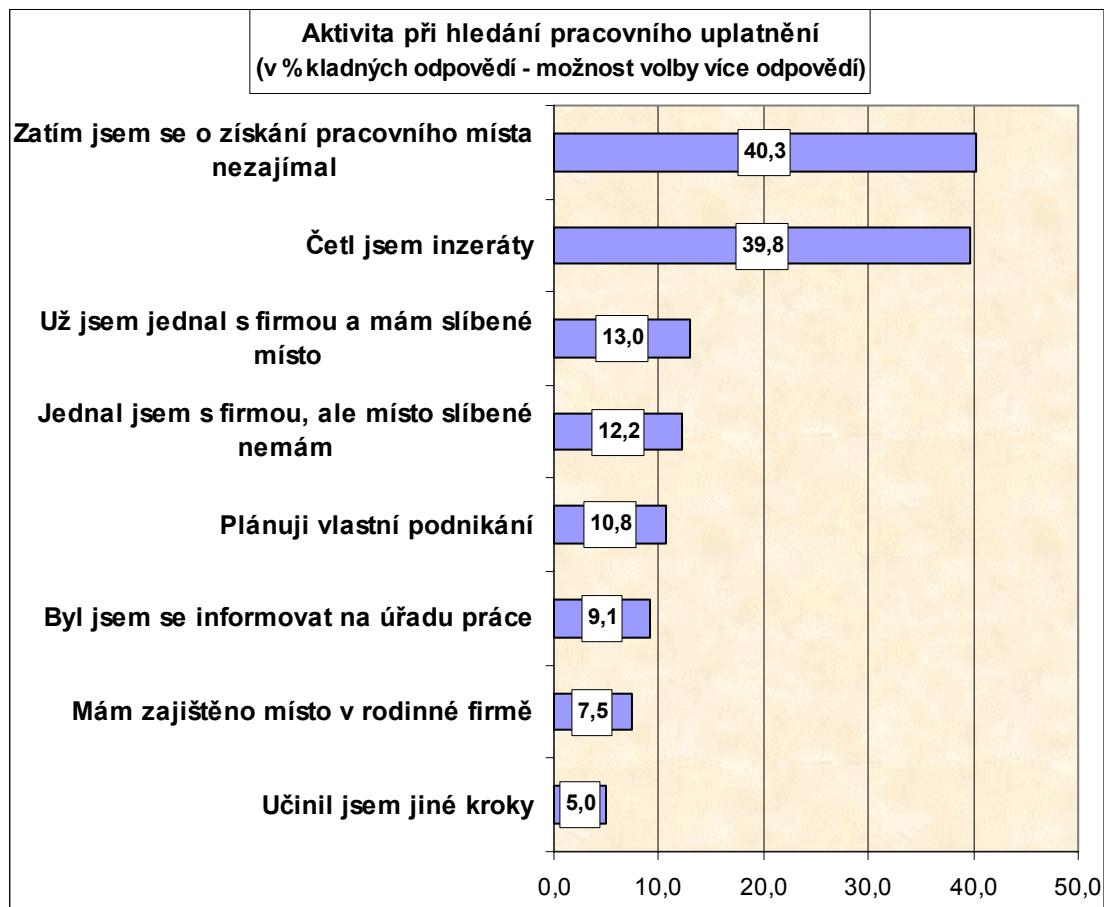
**Profesní stabilita studentů oboru Strojírenství je nízká (z analyzovaných oborů nejnižší).** Zájem pracovat v oboru vyjádřilo pouze 52 % dotázaných studentů oboru, naopak asi 12 % preferuje práci v jiném oboru a výrazně nadprůměrný je podíl studentů, kteří uvedli, že je jim lhostejné, zda budou pracovat ve strojírenském nebo v jiném oboru. Hlavním důvodem pro práci v jiném oboru u studentů oboru Strojírenství jsou zpravidla horší platové a pracovní podmínky.

**Graf 4.11: Stabilita profesní volby**



Aktivitu strojařů při hledání zaměstnání je možno hodnotit jako relativně nízkou, více než 40 % studentů posledního ročníku SOŠ uvedlo, že se možnostmi pracovního uplatnění dosud nezabývali. Další téměř 40 % budoucích absolventů zaměřilo svou aktivitu pouze na sledování inzerátů a monitorování situace na trhu práce. Asi čtvrtina studentů oboru strojírenství již kontaktovala potenciální možné zaměstnavatele, z toho 13 % již má dokonce slíbené místo. Významný podíl studentů předpokládá uplatnění v rámci podnikání, a to jednak v rodinné firmě - tento podíl činí 7,5 % (z nich asi 26 % chce pracovat v příbuzném nebo jiném oboru) nebo mají v úmyslu zahájit vlastní podnikatelskou činnost - téměř 11 % (z nich ale opět asi 25 % v příbuzném nebo jiném oboru).

**Graf 4.12: Dosavadní aktivita budoucích absolventů strojírenství při hledání pracovního uplatnění**



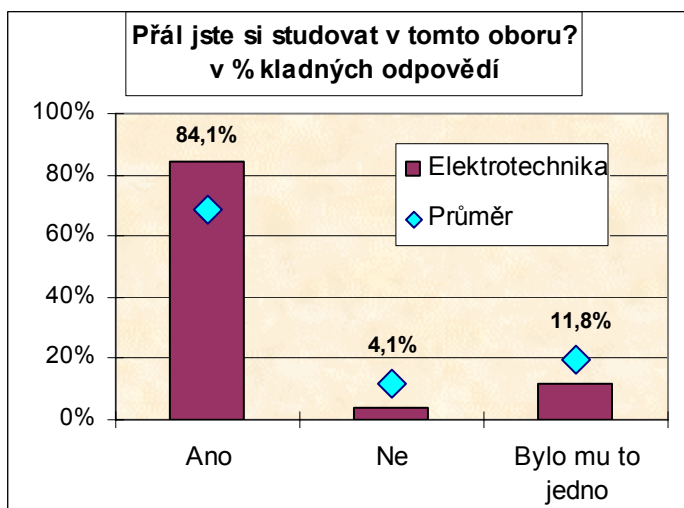
## Obor 2341M001 Strojírenství

- Z hlediska **původního zájmu o studium oboru** se studenti oboru Strojírenství vyznačují mírně podprůměrným zájmem o tento obor, naopak ve srovnání s ostatními vybranými obory poměrně velké procento (29 %) uvedlo, že jim byl výběr oboru lhostejný.
- Mezi **důvody profesní volby** připadá relativně významná úloha na snadné uplatnění na trhu práce, které rozhodujícím způsobem ovlivnilo asi 19 % studentů strojírenství, větší vliv mají i rodiče a rodinná tradice.
- **Míra identifikace strojařů s oborem je poměrně vysoká.** Stejný obor by souhrnně zvolilo 64 % studentů, z toho 52 % by zároveň zvolilo stejnou školu a jen relativně nízký podíl z nich - 12 % by tento obor raději studovalo na jiné škole.
- **Celkové hodnocení studia studenty strojírenství** je možno považovat za průměrné.
- **Z pohledu jednotlivých získaných kompetencí hodnotí studenti strojírenství velmi vysoko odborné teoretické znalosti**, které považuje za dobré nebo velmi dobré 94,5 % dotázaných. **Pozitivně je hodnocena úroveň dovedností práce na PC**, kde opět převažuje výrazně kladné hodnocení (84,5 %). Příznivé je i **kladné hodnocení odborných praktických znalostí a dovedností**, které v souvislosti s nízkým rozsahem praxe zpravidla patří mezi hůře hodnocené kompetence. Naopak mezi špatně hodnocené kompetence patří komunikace a jazykové znalosti.
- **K významným charakteristikám studentů-strojařů patří velký zájem o pokračování ve studiu**, kdy v denní formě studia chce po ukončení SOŠ studovat více než 66 % studentů, naopak počet studentů, kteří chtějí v nějaké formě studovat později, je relativně nižší.
- **Názor studentů oboru Strojírenství na nabídku volných pracovních míst v oboru můžeme označit jako velmi optimistický**, více než 57 % studentů se domnívá, že volných míst je v tomto oboru dost, nedostatku pracovních míst se obává pouze 41 % dotázaných.
- **Profesní stabilita studentů oboru Strojírenství je poměrně nízká** (z analyzovaných oborů nejnižší). Zájem pracovat v oboru vyjádřilo pouze 52 % dotázaných budoucích studentů, naopak asi 12 % preferuje práci v jiném oboru a nadprůměrný je podíl studentů, kterým je lhostejné, v jakém budou pracovat oboru.
- **Aktivitu strojařů při hledání zaměstnání je možno hodnotit jako relativně nízkou**, více než 40 % budoucích absolventů se dosud vážněji hledáním pracovního uplatnění nezabývalo. Téměř 40 % absolventů zaměřilo svou aktivitu pouze na sledování inzerátů a asi čtvrtina studentů již kontaktovala potenciální možné zaměstnavatele, z toho 13 % již má dokonce slíbené místo. Významný podíl studentů předpokládá uplatnění v rámci podnikání, a to buď v rodinné firmě (7,5 %), nebo mají v úmyslu zahájit vlastní podnikatelskou činnost (téměř 11 %).

## 4.2 Obor 264xMxxx Elektrotechnika

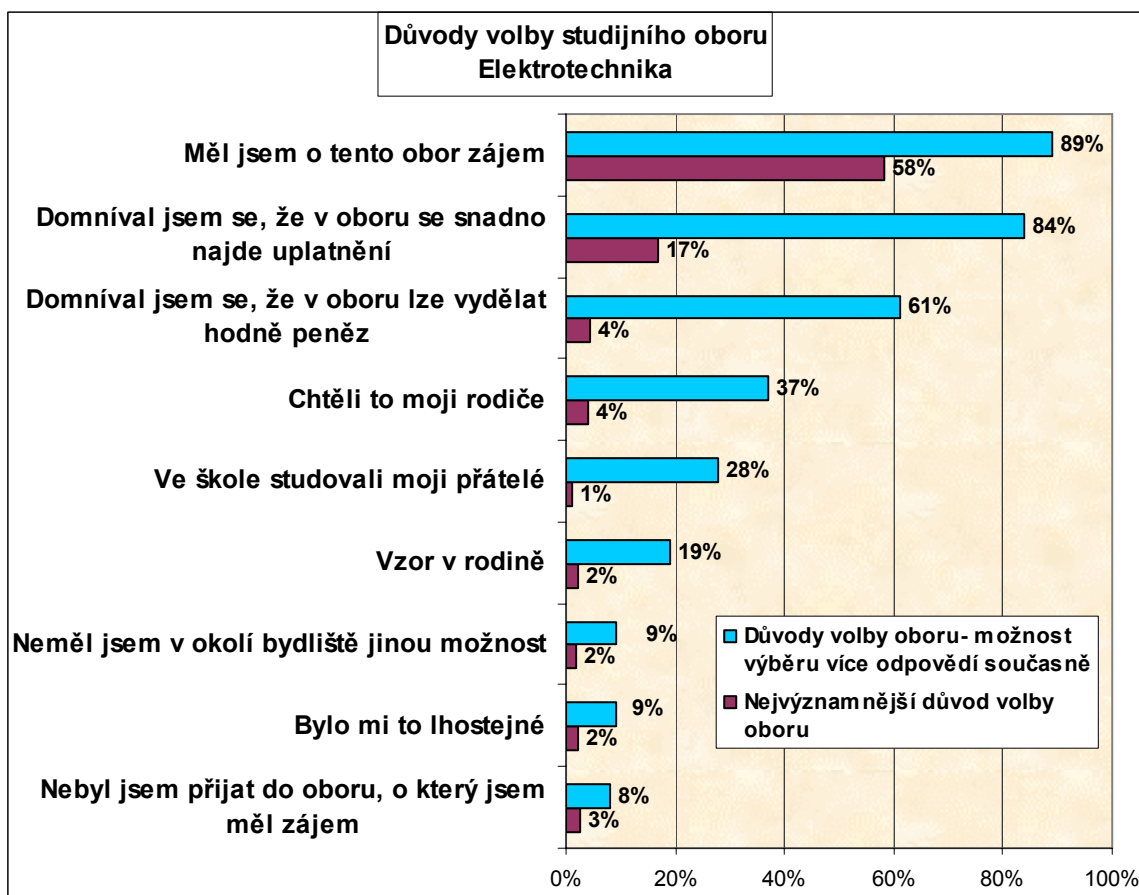
### Důvody volby studijního oboru

Graf 4.13: Původní zájem o studium oboru



Studenti oboru Elektrotechnika se vyznačují mimořádně vysokým původním zájmem o svůj obor - celkem chtělo tento obor studovat více než 84 % z nich, necelých 12 % mělo k oboru lhostejný vztah a pouze 4 % studentů o tento studijní obor nemělo původně zájem.

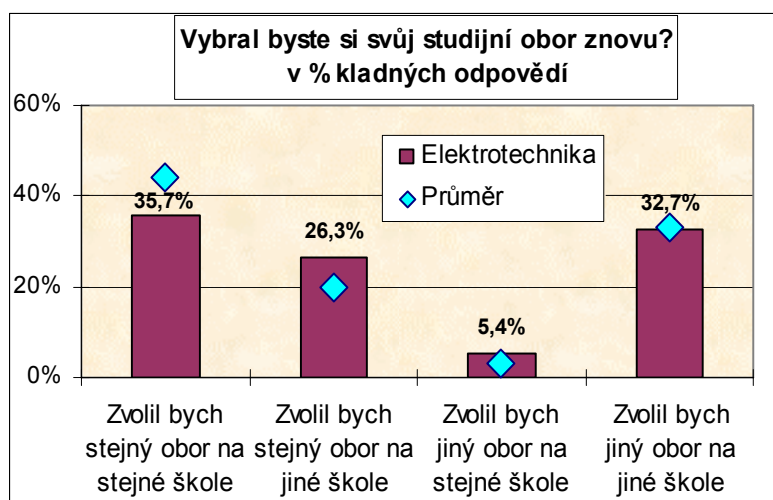
Graf 4.14: Důvody volby studijního oboru



Mimořádně vysoký zájem o tento obor je zřejmý i z podrobnějšího pohledu na jednotlivé faktory, které studenty ve výběru oboru ovlivnily. Zájem o obor ovlivnil 89 % studentů a rozhodující byl pro 58 % studentů, pro 17 % z nich bylo hlavním důvodem volby oboru snadné uplatnění na trhu práce. Dobré finanční ohodnocení bylo významnou motivací pro nadpoloviční většinu studentů, nejdůležitějším důvodem bylo ale jen pro 4 % z nich. Podobně i doporučení rodičů mělo svůj význam pro řadu studentů, ale zásadní vliv mělo jen pro asi 4 % dotázaných. Ostatní důvody jako vliv přátel nebo omezené možnosti studia hrály v rozhodování studentů jen minimální roli, stejně jako nepřijetí na jinou školu.

### Míra identifikace s oborem

Graf 4.15: Míra identifikace s oborem

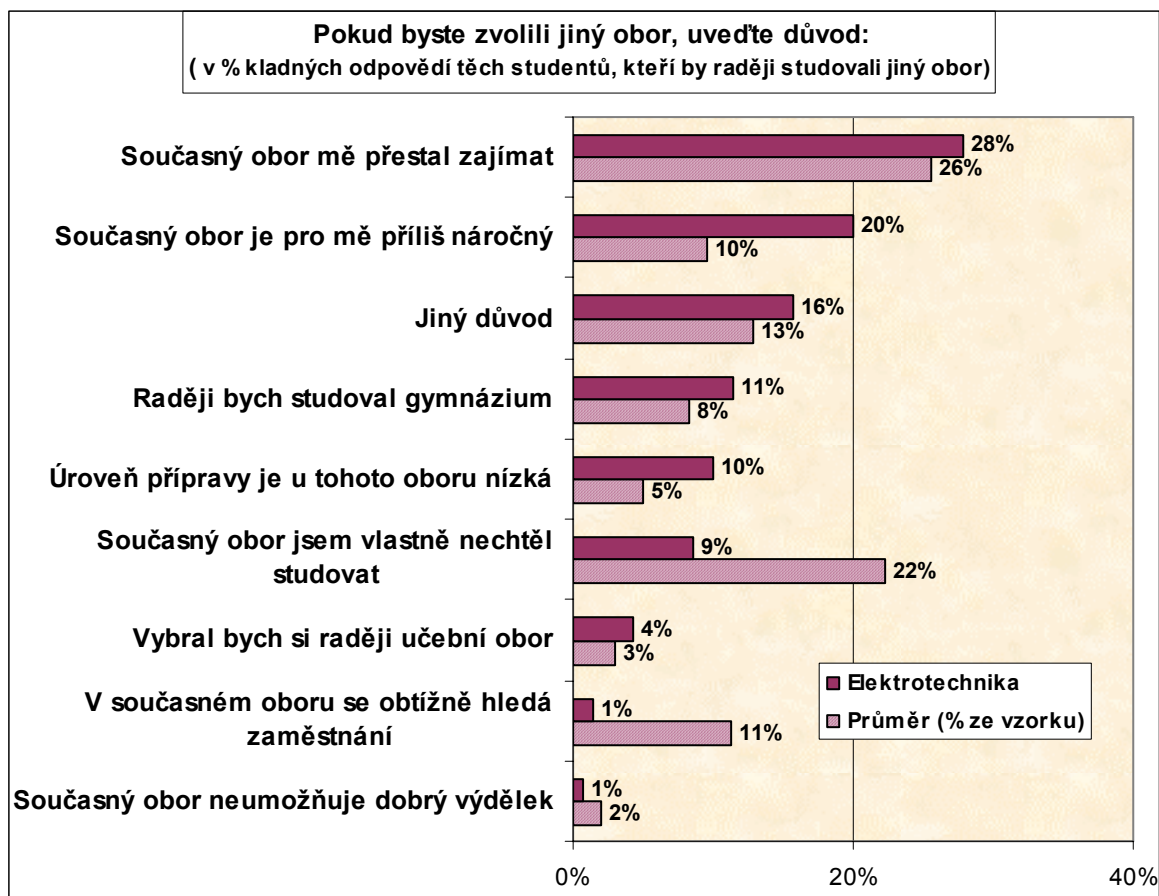


Pro studenty oboru Elektrotechnika je charakteristický původně výrazný zájem o studium oboru. Celková míra identifikace s oborem je ale u studentů tohoto oboru mírně pod průměrem. Souhrnně by tento obor zvolilo při možnosti opakované volby 62 % budoucích absolventů. Významný je ale posun, který ukazuje na značnou nespokojenost se školou, neboť jen 36 % by chtělo studovat svůj obor na stejné škole, naopak nadprůměrné procento studentů

by preferovalo studium tohoto oboru na jiné škole.

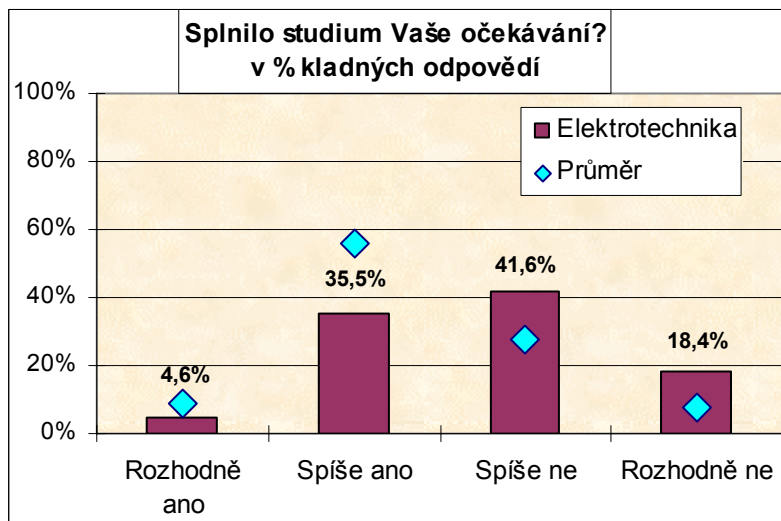
Zaměříme-li se podrobně na důvody, pro které by si studenti raději zvolili jiný studijní obor, jinak řečeno příčiny nízké identifikace s oborem, můžeme jako nejvýznamnější důvod označit ztrátu zájmu o obor, kterou uvedlo 28 % z těch studentů, kteří by si stejný obor znovu nezvolili. Významným a specifickým důvodem je vysoká náročnost oboru, kterou konstatovalo 20 % z této skupiny studentů. Překvapivě vysoké procento studentů na druhé straně uvádělo jako důvod nespokojenosti se zvoleným oborem nízkou úroveň vzdělání a mírně nadprůměrný je i podíl studentů, kteří by raději studovali na gymnáziu. Tyto údaje je zřejmě možno dát do souvislosti s vysokými studijními ambicemi a zájmem velké části studentů složit úspěšně přijímací zkoušky na vysokou školu. Příznivá situace absolventů na trhu práce se odráží v nízké frekvenci důvodu obtížného získávání zaměstnání.

Graf 4.16: Důvody nízké identifikace s oborem



### Hodnocení studia a jednotlivých získaných kompetencí

Graf 4.17: Celkové hodnocení studia

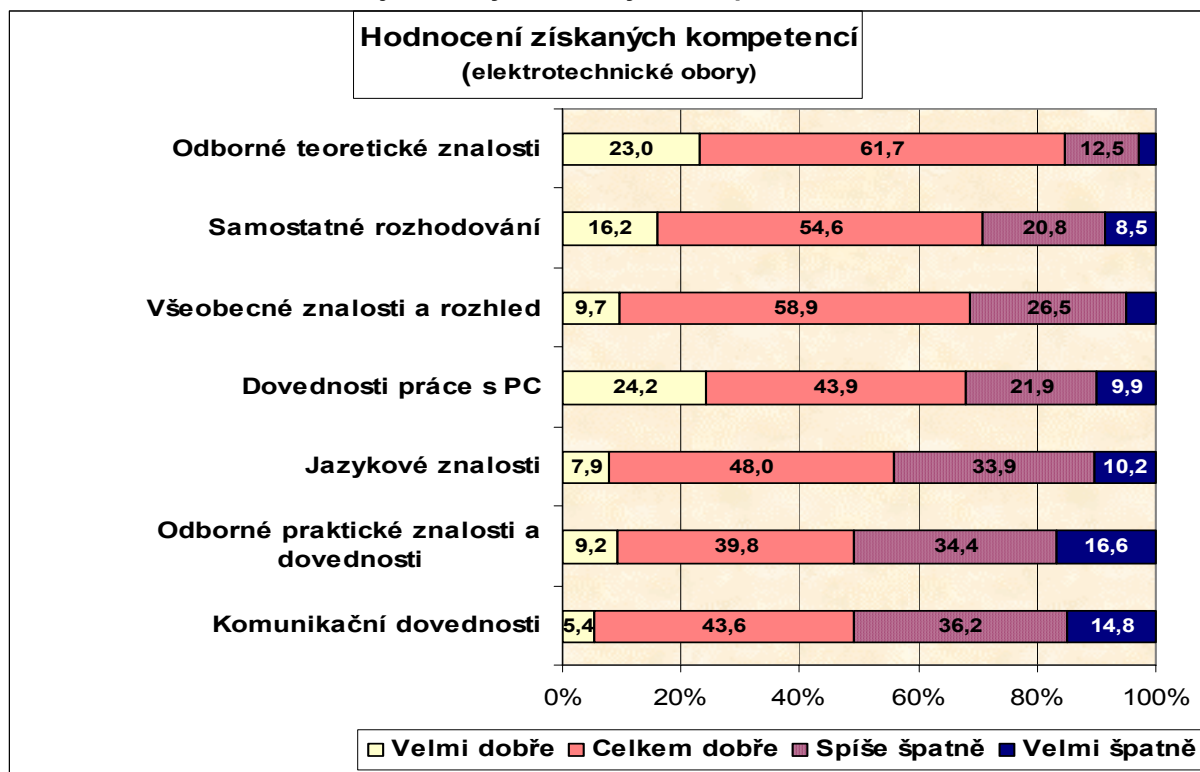


Celkově hodnotí budoucí absolventi oboru Elektrotechnika spokojenost se studiem velmi nízkou. Souhrnně vyjádřilo kladné hodnocení asi jen kolem 40 % studentů, z toho rozhodně spokojených je jen 4,6 % z nich a 35,5 % je spíše spokojených. Mimořádně vysoký je podíl nespokojených studentů, který dosahuje celkem 60 %, přitom 41,6 % je spíše nespokojených a 18,4 % vyjádřilo krajní nespokojenost. Z hlediska jednotlivých

získaných kompetencí hodnotí relativně nejlépe studenti oboru Elektrotechnika úroveň dosažených odborných teoretických znalostí, které jsou velmi dobré podle názoru 23 % studentů a 62 % je považuje za spíše dobré. Špatně jsou hodnoceny jazykové znalosti, se kterými je relativně spokojeno jen asi 55 % studentů. Tento nedostatek může být přitom závažným problémem pro studenty v zahraničních firmách působících v ČR, které vyžadují

znalost cizího jazyka v komunikaci s vedením firmy nebo komunikaci s mateřskou firmou v zahraničí i u technicky vzdělaných odborníků. Nízký je podíl spokojených s úrovní komunikačních dovedností, který nedosahuje ani 50 %.

**Graf 4.18: Hodnocení úrovně jednotlivých získaných kompetencí**

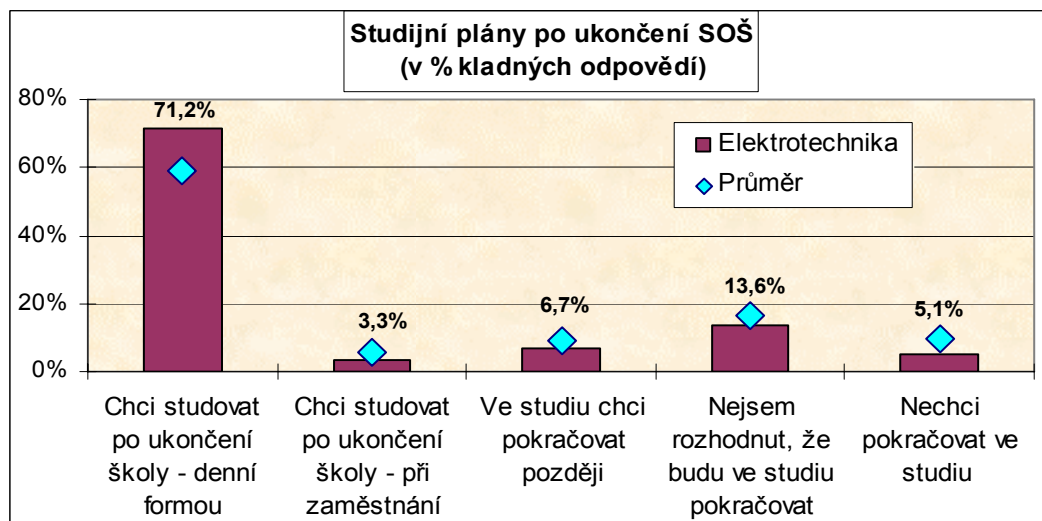


**Závažným zjištěním je mimořádně nepříznivé hodnocení dosažených odborných praktických znalostí a dovedností, které pozitivně posuzuje jen přibližně 50 % studentů, což ve srovnání s jinými obory představuje výrazný propad dosažené úrovně této kompetence.**

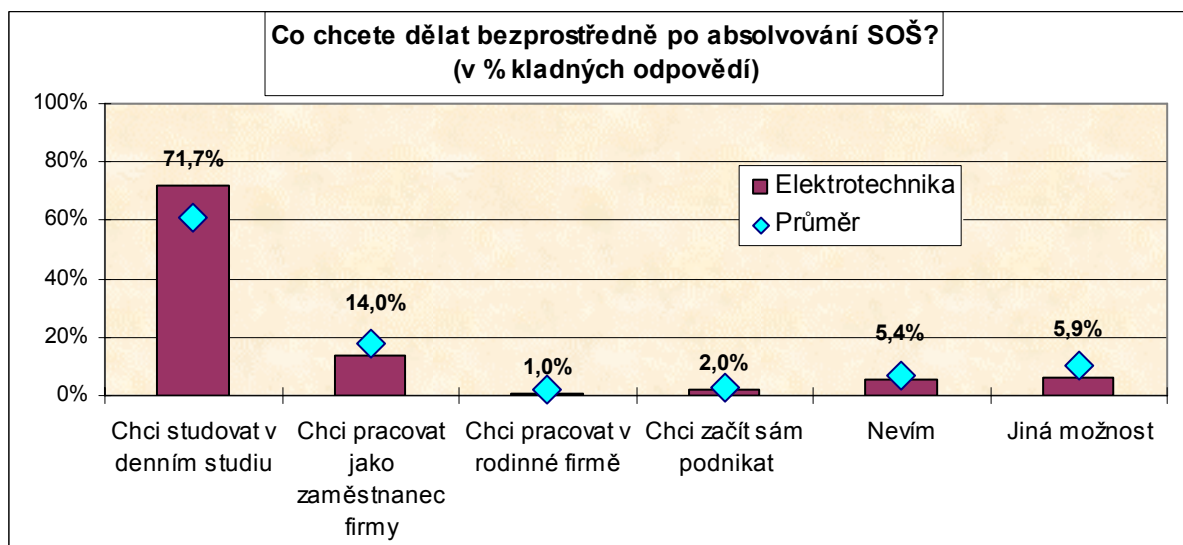
### **Studijní a pracovní plány studentů oboru Elektrotechnika po ukončení SOŠ**

Pro studenty oboru Elektrotechnika je podobně jako pro strojaře charakteristický mimořádně vysoký zájem o pokračování v denním studiu, který vyjádřilo více než 71 % studentů, což je přibližně 10 procentních bodů nad průměrem ostatních sledovaných oborů.

**Graf 4.19: Další studijní plány po ukončení SOŠ**



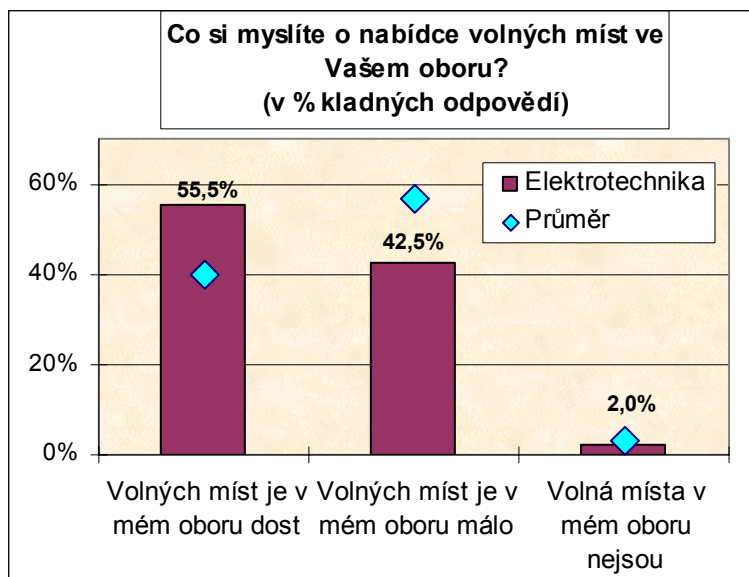
**Graf 4.20: Pracovní a studijní záměry studentů oboru Elektrotechnika**



Studenti elektrotechnických oborů se, jak již bylo dříve uvedeno, vyznačují velmi vysokým zájmem o denní studium, uvažuje o tom přibližně 72 % dotázaných. Tato skutečnost se projevuje v poněkud nižším zájmu o práci ve firmě, kterou vyjádřilo asi 14 % respondentů, i v menším obsazení kategorie jiná možnost, která zahrnuje zejména zájem o práci v cizině nebo jiné formy dalšího vzdělávání.

### Hledání zaměstnání a stabilita profesní volby

**Graf 4.21: Hodnocení nabídky volných pracovních míst v oboru**



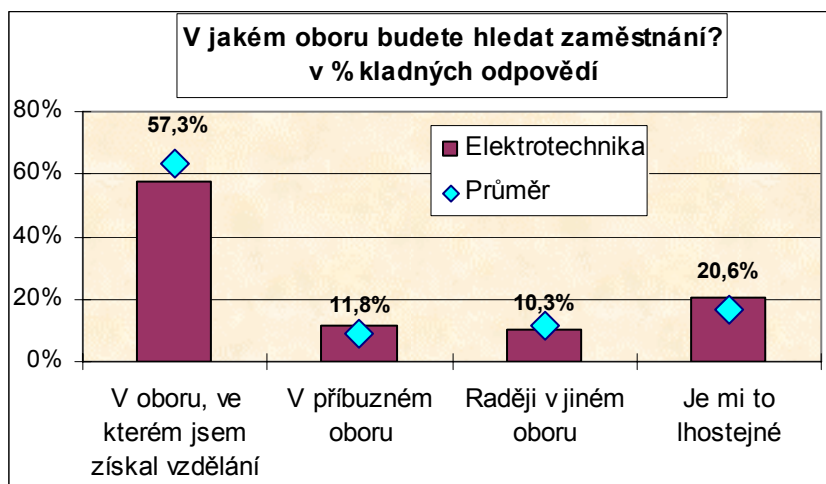
V zásadě můžeme konstatovat, že studenti oboru Elektrotechnika hodnotí nabídku volných pracovních míst pozitivně, více než 55 % se domnívá, že volných míst je v tomto odvětví dost, 42,5 % si myslí, že volných míst je málo a jen 2 % budoucích absolventů oboru Elektrotechnika se obává, že volná místa v oboru nejsou.

Z hlediska stability profesní volby nebo jinými slovy zájmu o práci v oboru patří studenti oboru Elektrotechnika k těm, jejichž zájem pracovat přímo ve vystudovaném oboru je lehce

podprůměrný, na druhé straně tato skutečnost je mírně kompenzována o něco vyšším procentem studentů (ve srovnání s ostatními obory), kteří mají v úmyslu přijmout zaměstnání v příbuzném oboru. Zároveň je tu ale poněkud vyšší podíl studentů, kteří uvedli, že je jim lhostejné, zda získají práci ve vystudovaném nebo jiném oboru.

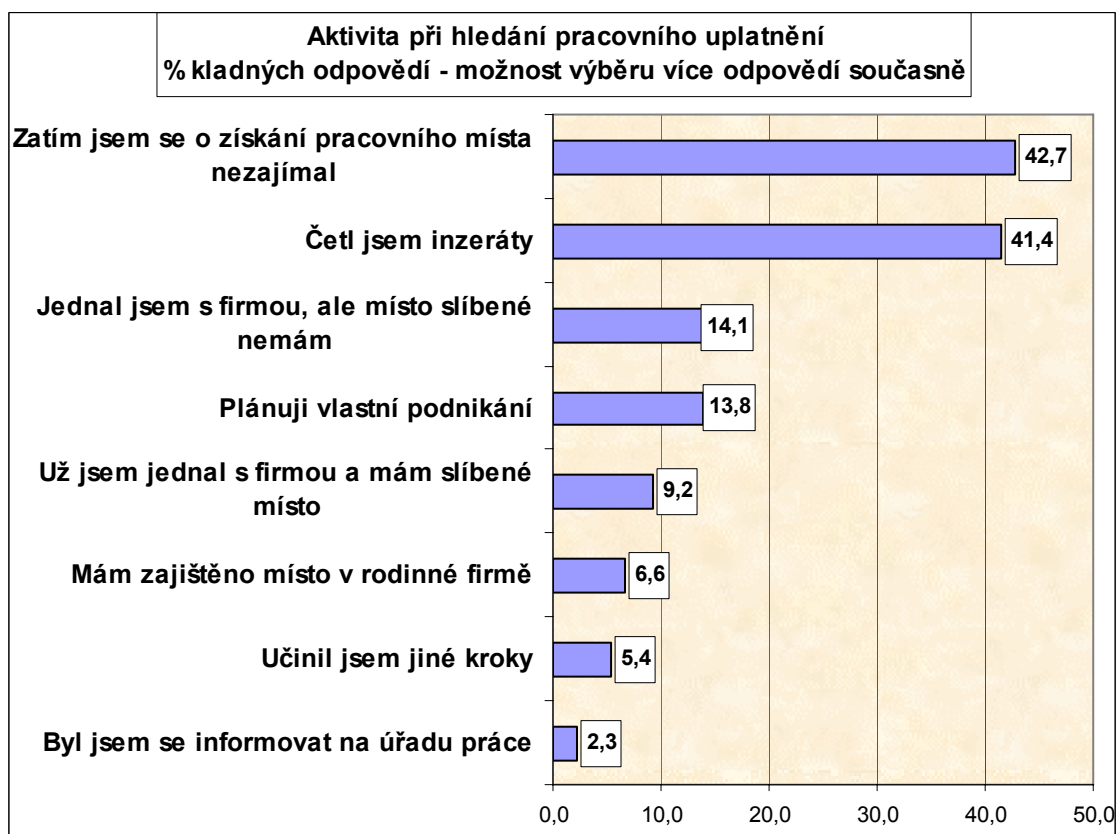


**Graf 4.22: Stabilita profesní volby**



Podíváme-li se na graf znázorňující aktivitu budoucích absolventů oboru Elektrotechniky (v době šetření), je zřejmé, že většina z nich do doby, kdy byl realizován sběr dat (IV-V/2004) nepodnikla žádné konkrétní kroky k získání zaměstnání. Jejich aktivitu můžeme z tohoto hlediska zejména ve srovnání s ostatními vybranými obory hodnotit spíše jako nízkou. Důvodem je zřejmě skutečnost, že v souvislosti s mimořádně vysokým zájmem studentů o pokračování ve studiu ihned po ukončení SOŠ, byly prioritou studentů přijímací zkoušky a zájem o zaměstnání se omezil na zjišťování situace na trhu práce. S firmou jednalo celkově 23 % studentů, z toho jen asi 9 % z nich získalo konkrétní příslib zaměstnání. Poměrně vysoké procento budoucích absolventů tohoto oboru - kolem 14 % - plánuje vlastní podnikání.

**Graf 4.23: Dosavadní aktivita studentů při hledání pracovního uplatnění**



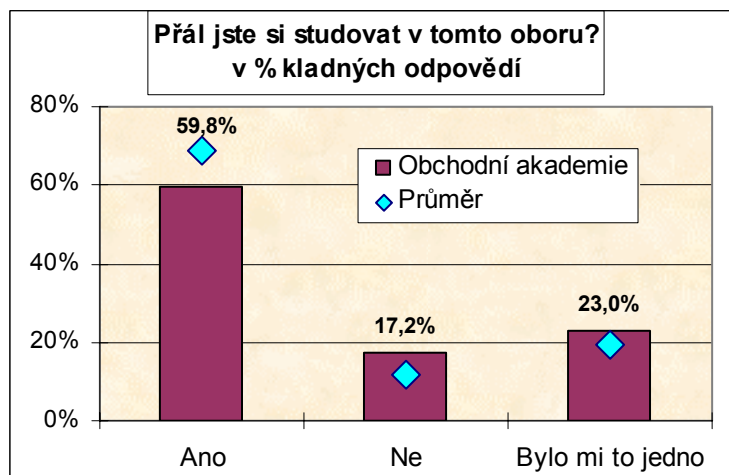
## Obor 264xMxxx Elektrotechnika

- Studenti oboru Elektrotechnika se vyznačují **původně vysokým zájmem o svůj studijní obor** - celkem chtělo tento obor studovat více než 84 % z nich, necelých 12 % mělo k oboru lhostejný vztah a pouze 4 % studentů o tento obor neměla původně zájem.
- **Nejfrekventovanějším důvodem pro rozhodnutí budoucích absolventů o volbě oboru byl zájem o studium tohoto oboru.** Celkově zájem o obor ovlivnil volbu 89 % studentů a rozhodující vliv měl na 58 % z nich. Pro 17 % studentů bylo hlavním důvodem volby oboru snadné uplatnění na trhu práce. Na třetím místě mezi jednotlivými motivačními faktory najdeme finanční motivaci.
- **Celková míra identifikace s oborem je u studentů tohoto oboru mírně pod průměrem.** Souhrnně by tento obor zvolilo při možnosti opakované volby 62 % studentů. V zásadě můžeme konstatovat, že původně vysoký zájem o studium byl vystřídán určitým zklamáním, které je zřejmé i z nadprůměrně vysokého podílu studentů, kteří by si zvolili tento obor, ale raději by studovali na jiné škole.
- **Nejvýznamnějším důvodem nízké identifikace s oborem je ztráta zájmu o studovaný obor,** kterou uvedlo 28 % z těch studentů, kteří by si znovu tento obor nezvolili. Významným a **specifickým důvodem je vysoká náročnost oboru,** kterou konstatovalo 20 % z té skupiny studentů, kteří by dali přednost výběru jiného oboru. Překvapivě vysoké procento studentů na druhé straně uvádělo jako důvod nespokojenosti se zvoleným oborem nízkou úroveň vzdělání a mírně nadprůměrný je i podíl studentů, kteří by dali přednost studiu gymnázia, což můžeme dát do souvislosti s vysokým zájmem o pokračování ve studiu na VŠ.
- Celkově **hodnotí budoucí studenti oboru Elektrotechnika spokojenost se studiem velmi nízko.** Souhrnně vyjádřilo kladné hodnocení asi jen kolem 40 % studentů, z toho rozhodně spokojených je jen 4,6 % z nich a 35,5 % je spíše spokojených. Velmi vysoký je podíl nespokojených studentů, který dosahuje celkem 60 %.
- Relativně nejlépe hodnotí studenti elektrotechnických oborů úroveň dosažených odborných teoretických znalostí, které jsou velmi dobré podle názoru 23 % studentů a 62 % je považuje za spíše dobré. Špatně jsou hodnoceny jazykové znalosti a komunikační dovednosti. **Závažným zjištěním je mimořádně nepříznivé hodnocení dosažených odborných praktických znalostí a dovedností, které pozitivně posuzuje jen přibližně 50 % budoucích absolventů.**
- Studenti oboru Elektrotechnika mají **mimořádně vysoký zájem o pokračování v denním studiu, kde chce pokračovat asi 72 % z nich.** Tato skutečnost se projevuje v poněkud nižším zájmu pracovat po absolvování SOŠ ve firmě, který vyjádřilo asi 14 % respondentů.
- V zásadě můžeme konstatovat, že budoucí absolventi **hodnotí nabídku volných pracovních míst pozitivně,** více než 55 % se domnívá, že volných míst je v tomto odvětví dost, 42,5 % si myslí, že volných míst je málo a jen 2 % studentů se obávají, že volná místa v oboru nejsou.
- Z hlediska stability profesní volby patří studenti oboru Elektrotechnika k těm, jejichž **zájem pracovat přímo ve vystudovaném oboru je mírně podprůměrný, na druhé straně tato skutečnost je mírně kompenzována o něco vyšším procentem studentů, kteří mají v úmyslu nechat se zaměstnat v příbuzném oboru.** Zároveň v tomto oboru najdeme i vyšší podíl studentů, kteří uvedli, že je jim lhostejné, zda získají práci ve vystudovaném nebo jiném oboru.
- Aktivitu studentů při hledání zaměstnání můžeme celkově charakterizovat jako spíše nízkou. Většina z nich nepodnikla žádné konkrétní kroky k získání zaměstnání. To je zřejmě ovlivněno mimořádně vysokým zájmem studentů o pokračování ve studiu.

### 4.3 Obor 6341M004 Obchodní akademie

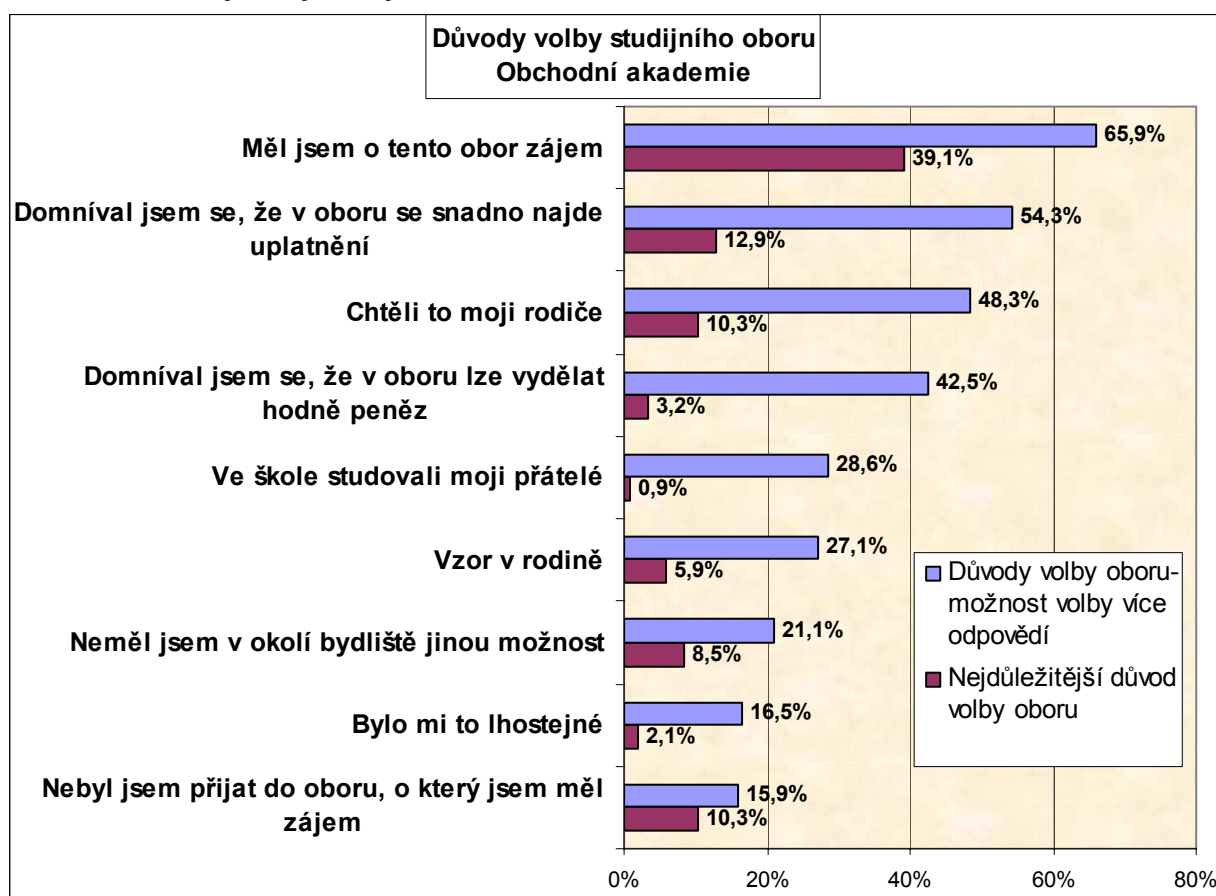
#### Důvody volby oboru

Graf 4.24: Zájem o studium oboru



Zaměříme-li se nejprve na původní zájem studentů věnovat se tomuto oboru, je z následujícího grafu zřejmé, že podíl studentů, kteří studovali tento obor podle svého přání, byl relativně nižší - asi 60 %, což je přibližně 10 procentních bodů pod průměrem z námi sledovaných oborů. Naopak vyšší procento - 17,2 % studentů obor Obchodní akademie původně studovat nechtělo, výraznější je i podíl těch, jejichž přístup k volbě oboru nebyl vyhraněný (23 %).

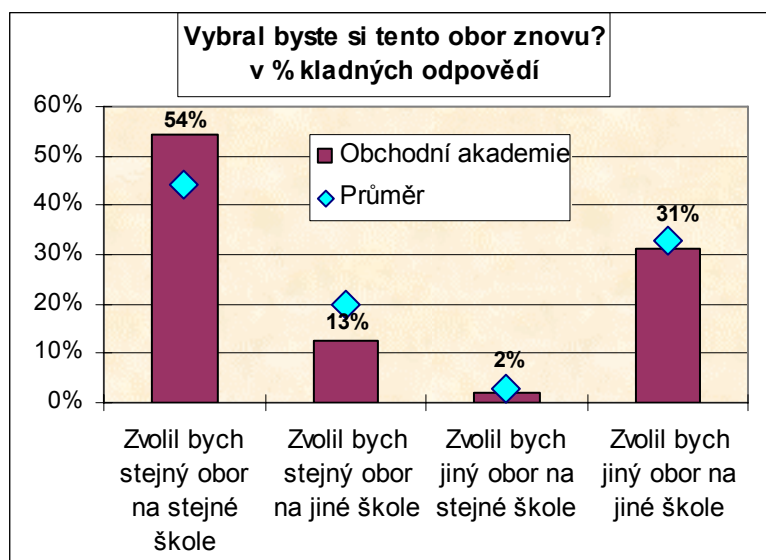
Graf 4.25: Důvody volby studijního oboru Obchodní akademie



**Nejdůležitějším důvodem volby oboru Obchodní akademie byl pro většinu studentů zájem o obor**, který uvedlo 66 % dotázaných, přitom jako nejdůležitější důvod vystupoval přibližně pro 39 % studentů. Více než polovina dotazovaných vzala při výběru oboru v úvahu i **další pracovní uplatnění**, z toho pro 13 % studentů bylo pracovní uplatnění rozhodujícím motivem volby tohoto oboru. **Poměrně výrazný vliv měli na rozhodnutí studentů rodiče, jejichž doporučení ovlivnilo 48 % z nich** a pro 10 % studentů bylo zásadním důvodem volby oboru. V obecném pohledu hrál důležitou motivační úlohu i předpoklad dobrého finančního ohodnocení v tomto oboru (42 %), ale jako rozhodující důvod vystupoval jen pro 3,2 % studentů. Naopak v případě vnějších omezujících faktorů jsou rozdíly mezi podílem studentů, pro které tyto faktory při výběru oboru sehrály určitou roli, a podílem studentů, pro které byly nejpodstatnějším důvodem rozhodnutí, podstatně menší. Tento fakt naznačuje „tvrdší“ dopad některých vnějších faktorů na výsledný výběr oboru. Konkrétně faktor „nepřijetí na jinou školu“ uvedlo jako jeden z důvodů volby svého studijního oboru necelých 16 % studentů. Rozhodujícím důvodem byl pak pro 10 % z nich, což odpovídá z pohledu pořadí nejdůležitějších faktorů třetí příčce.

### Míra identifikace s oborem

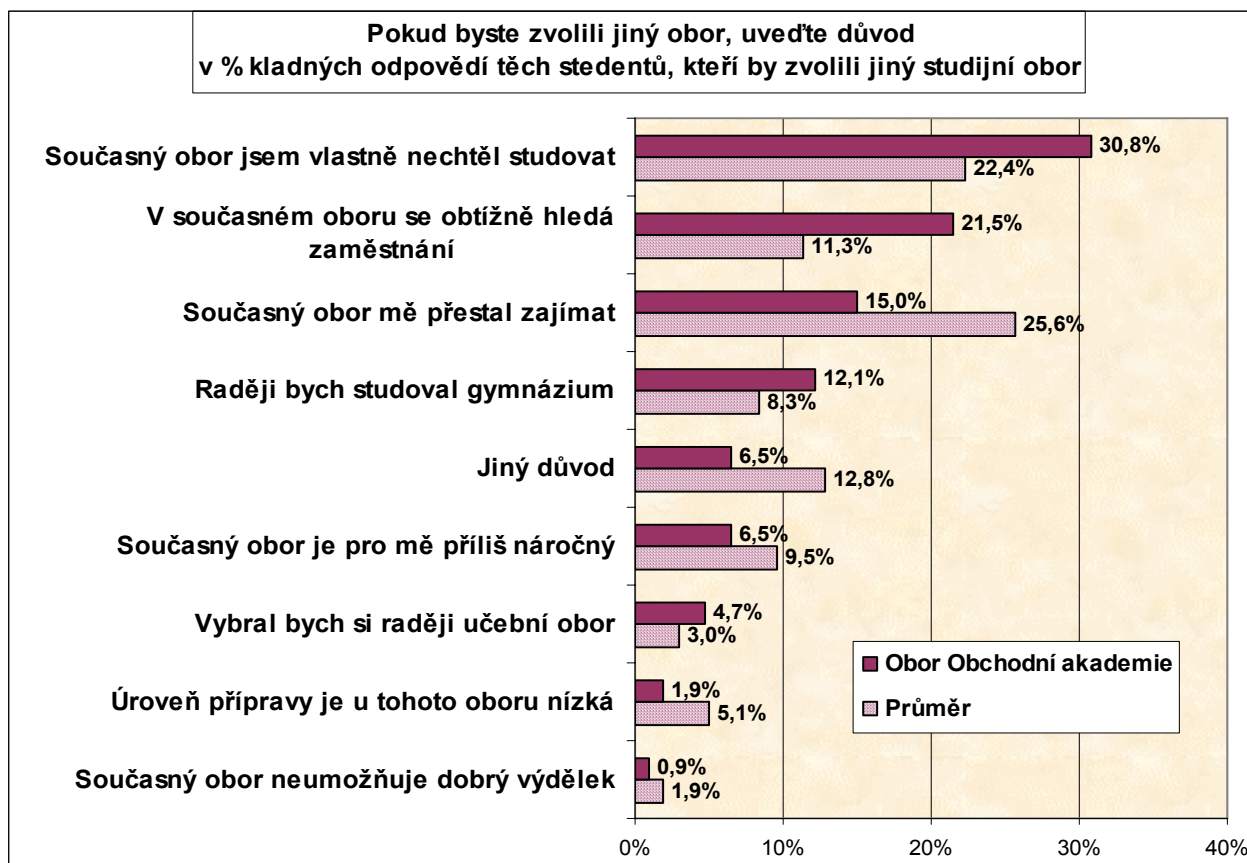
Graf 4.26: Míra identifikace s oborem Obchodní akademie



**Míra identifikace s oborem u studentů Obchodní akademie je poměrně vysoká**, stejný obor i stejnou školu by podruhé zvolilo 54 % z nich. Relativní spokojenost je zřejmá i z nízkého podílu studentů, kteří by zvolený obor raději studovali na jiné škole, jenž činí 13 %. Jiný obor by souhrnně zvolilo 33 % studentů (2 % na stejné škole).

Podíváme-li se blíže na důvody, proč by budoucí absolventi oboru Obchodní akademie zvolili jiný obor studia tak, jak je znázorňuje graf, můžeme konstatovat, že ve srovnání s průměrem za všechny sledované obory vystupuje do popředí na jednu stranu **vyšší zastoupení studentů, kteří původně neměli zájem o studium tohoto oboru (30,8 %)**, na druhé straně **nízký podíl studentů, které obor přestal zajímat (15 %)**. Tato situace je odlišná především ve srovnání s studenty elektrotechniky, kde byl původně vyšší zájem o studium u části studentů zřejmě vystředán zklamáním v průběhu studia. Významným důvodem je i předpokládaná obtížnost získání zaměstnání (21,5 %) a mírně nadprůměrný je i podíl studentů, kteří by při opakované volbě oboru dali přednost studiu gymnázia (12,1 %).

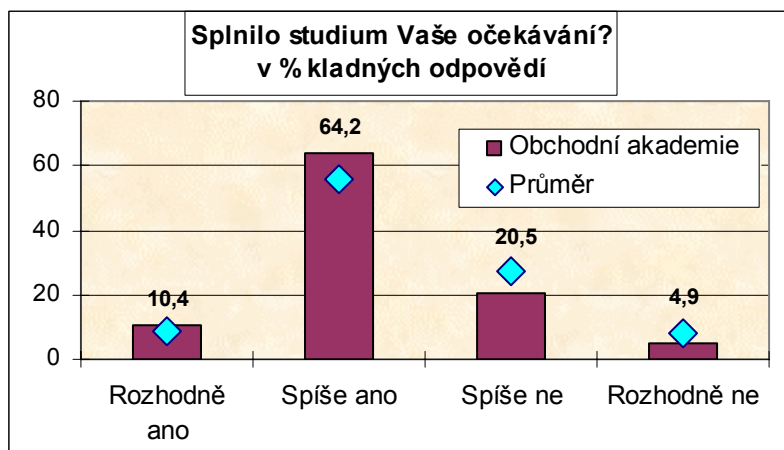
Graf 4.27: Důvody nízké identifikace s oborem



### Hodnocení studia a jednotlivých získaných kompetencí

Spokojenost budoucích absolventů tohoto oboru se studiem je zřejmá i z odpovědi na otázku - jak studium splnilo jejich očekávání. Přibližně 10,4 % studentů uvedlo, že studium jejich očekávání rozhodně splnilo, a 64,2 % konstatovalo, že byli se studiem spíše spokojeni, což v obou případech představuje nadprůměrně vysoké hodnoty. Naopak jen asi čtvrtina studentů byla se studiem nespokojena, z toho 20,5 % z nich odpovědělo, že byli spíše nespokojeni, a podíl rozhodně nespokojených činí 4,9 %.

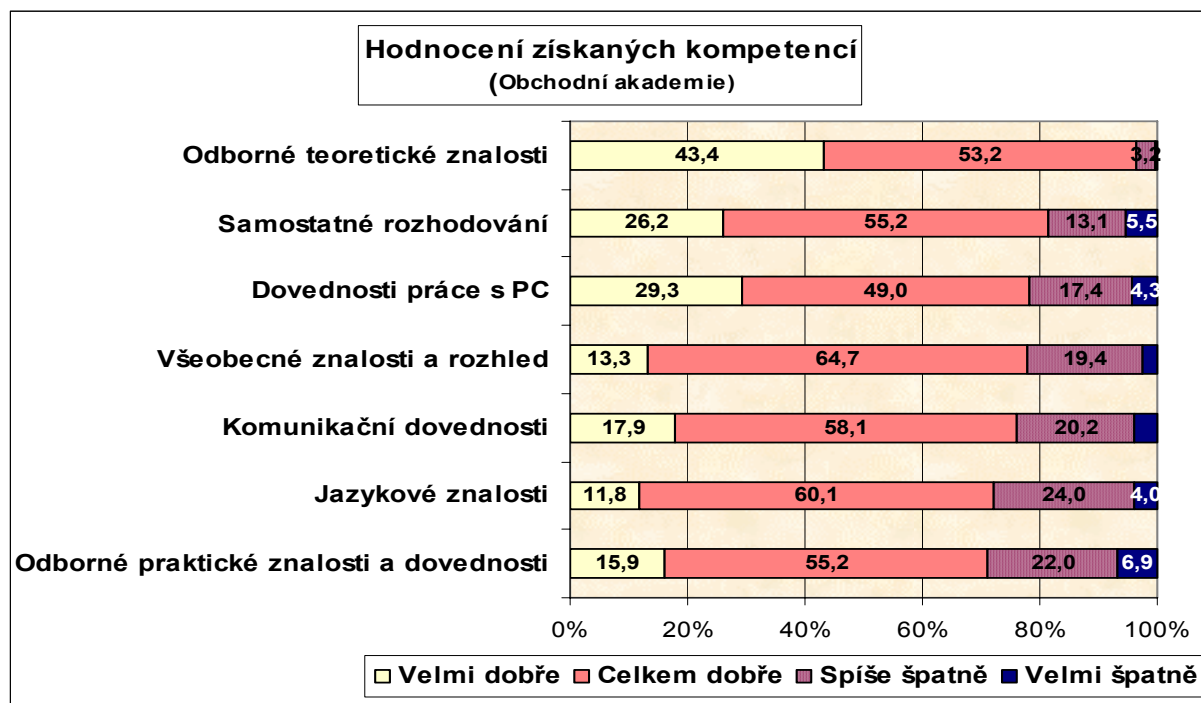
Graf 4.28: Celkové hodnocení studia



Mimořádně pozitivně hodnotí studenti Obchodní akademie dosaženou úroveň odborných teoretických znalostí, kterou kladně posuzuje dokonce 96,6 % dotázaných a kategorie velmi špatného ohodnocení zde téměř není zastoupena. Poměrně pozitivně posuzují i získanou schopnost pracovat na počítači. Naopak k nejslabším patří z pohledu

studentů Obchodní akademie (podobně jako u ostatních oborů) získané jazykové dovednosti, jejich celkové hodnocení je ale ve srovnání s ostatními obory poměrně příznivé, kladně je hodnotí 72 % dotázaných. Nejnižší příčku pak obsadily odborné praktické znalosti a dovednosti, se kterými je spokojeno asi 71 % dotázaných.

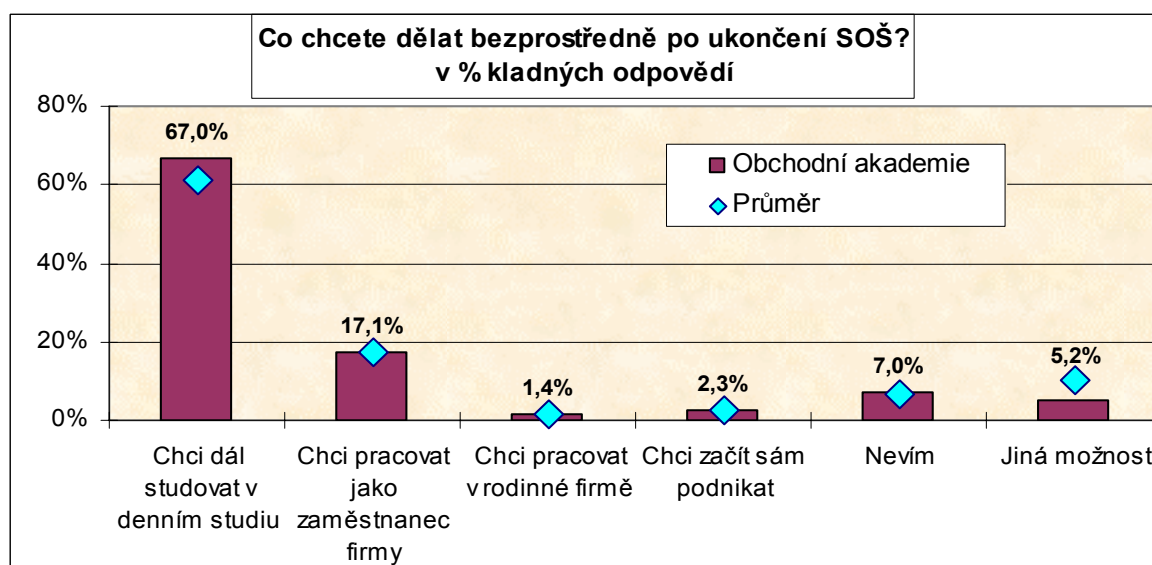
**Graf 4.29: Hodnocení dosažené úrovně jednotlivých znalostí a dovedností**



### **Pracovní a studijní plány studentů obchodní akademie po ukončení SOŠ**

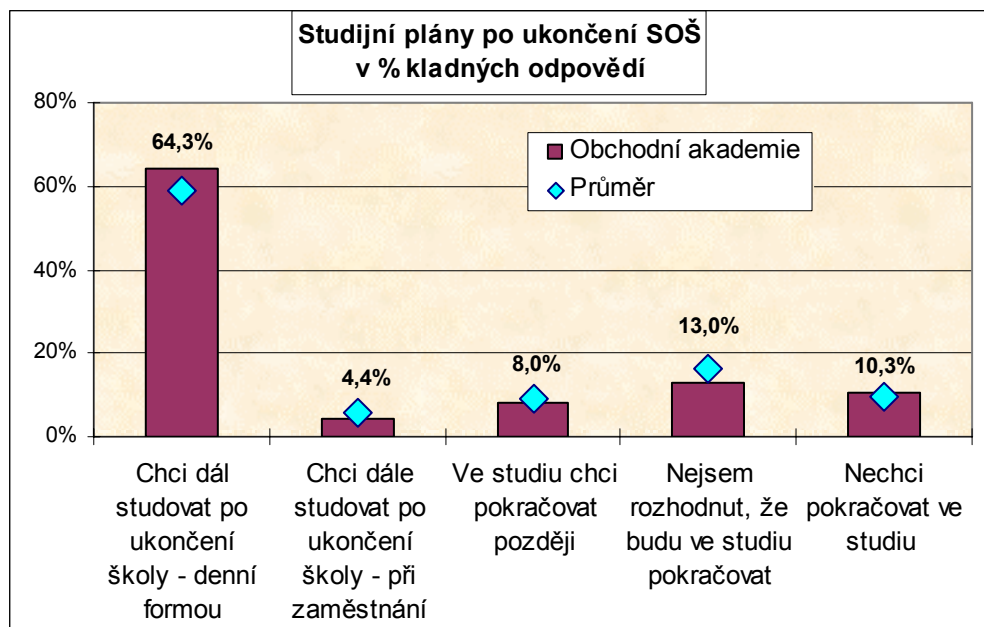
Studenti obchodní akademie mají poměrně **značný zájem pokračovat v denním studiu**, celkově vyjádřilo tento záměr asi 67 % studentů. **Přibližně 17 % budoucích absolventů má v úmyslu si najít pracovní uplatnění jako zaměstnanec firmy**, 1,4 % chce pracovat v rodinné firmě, 2,3 % plánují zahájit vlastní podnikání.

**Graf 4.30: Pracovní a studijní záměry studentů Obchodní akademie**



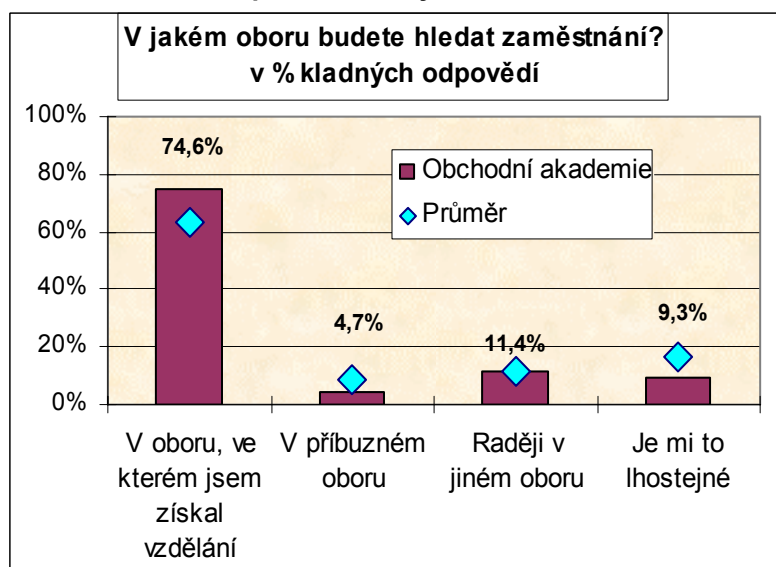
Podrobněji ilustruje studijní plány další graf, který ukazuje, že kromě vyššího zájmu o denní studium odpovídá ostatní rozložení v zásadě průměrným hodnotám. Asi 4,5 % studentů má v úmyslu kombinovat další studium se zaměstnáním, 8 % chce pokračovat ve studiu později, pouze 10 % studentů je rozhodnuto ve studiu již nepokračovat.

**Graf 4.31: Další studijní záměry studentů Obchodní akademie**



### **Hledání zaměstnání a stabilita profesní volby**

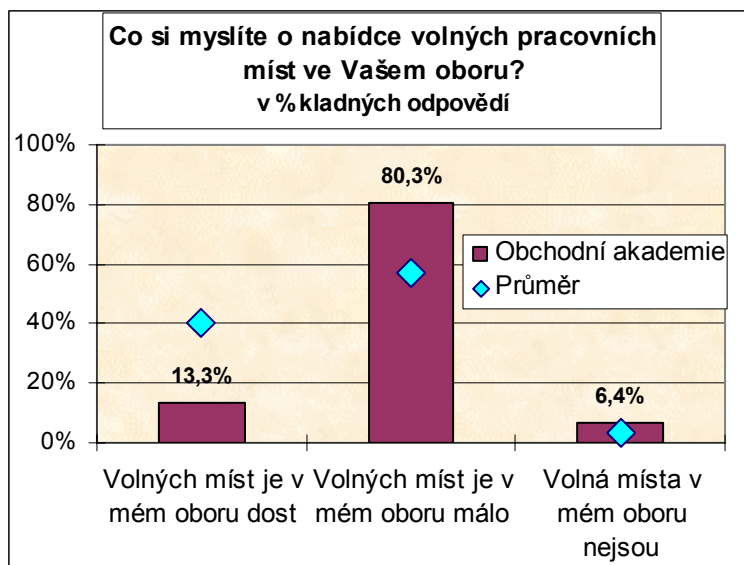
**Graf 4.32: Stabilita profesní volby**



**U budoucích absolventů Obchodní akademie můžeme konstatovat, že projevují výrazný zájem o práci ve svém oboru.** Konkrétně tento zájem projevilo 74,6 % budoucích absolventů, naopak relativně nižší podíl studentů se chce uplatnit v příbuzném oboru a výrazně menší je podíl těch, kteří uvedli, že je jim lhostejné, v jakém oboru najdou uplatnění. Podíl budoucích absolventů, kteří se chtějí uplatnit v jiném oboru je, asi 11 %, což odpovídá zhruba průměru námi sledovaných oborů.

**Z hlediska situace na trhu práce a možnosti získání pracovního uplatnění v oboru jsou studenti Obchodní akademie výrazně skeptičtí.**

**Graf 4.33: Názor na situaci na trhu práce ve vystudovaném oboru**

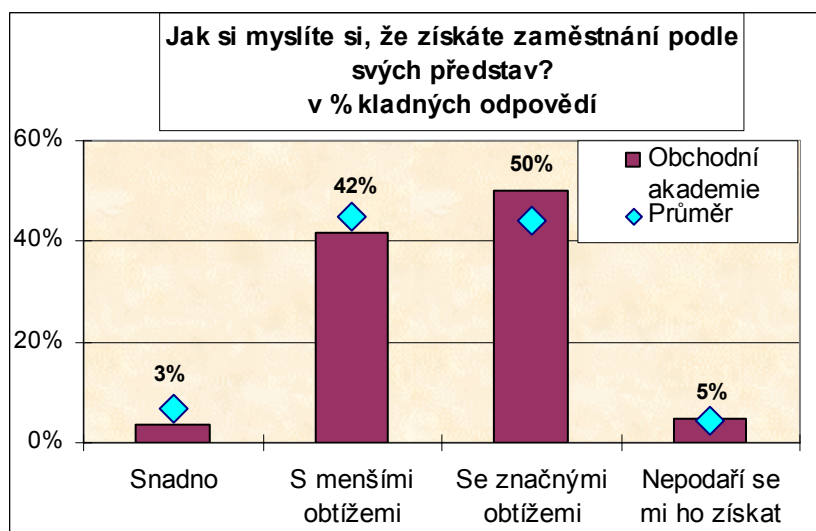


U většiny ostatních oborů sice rovněž převažuje názor, že volných míst ve vystudovaném oboru je málo, ale rozdíly v obsazení protikladných názorových skupin nejsou zpravidla tak výrazné. Z budoucích absolventů Obchodní akademie se pouze 13 % (ve srovnání se 40 % průměru) domnívá, že volných míst je v tomto oboru dost.

Pesimistické hodnocení situace na trhu práce se promítá i do horšího hodnocení osobní perspektivy, kdy 42 % studentů

očekává, že při hledání zaměstnání se setká s menšími obtížemi, 50 % se obává značných obtíží a 5 % dokonce počítá s tím, že zaměstnání podle svých představ nezíská.

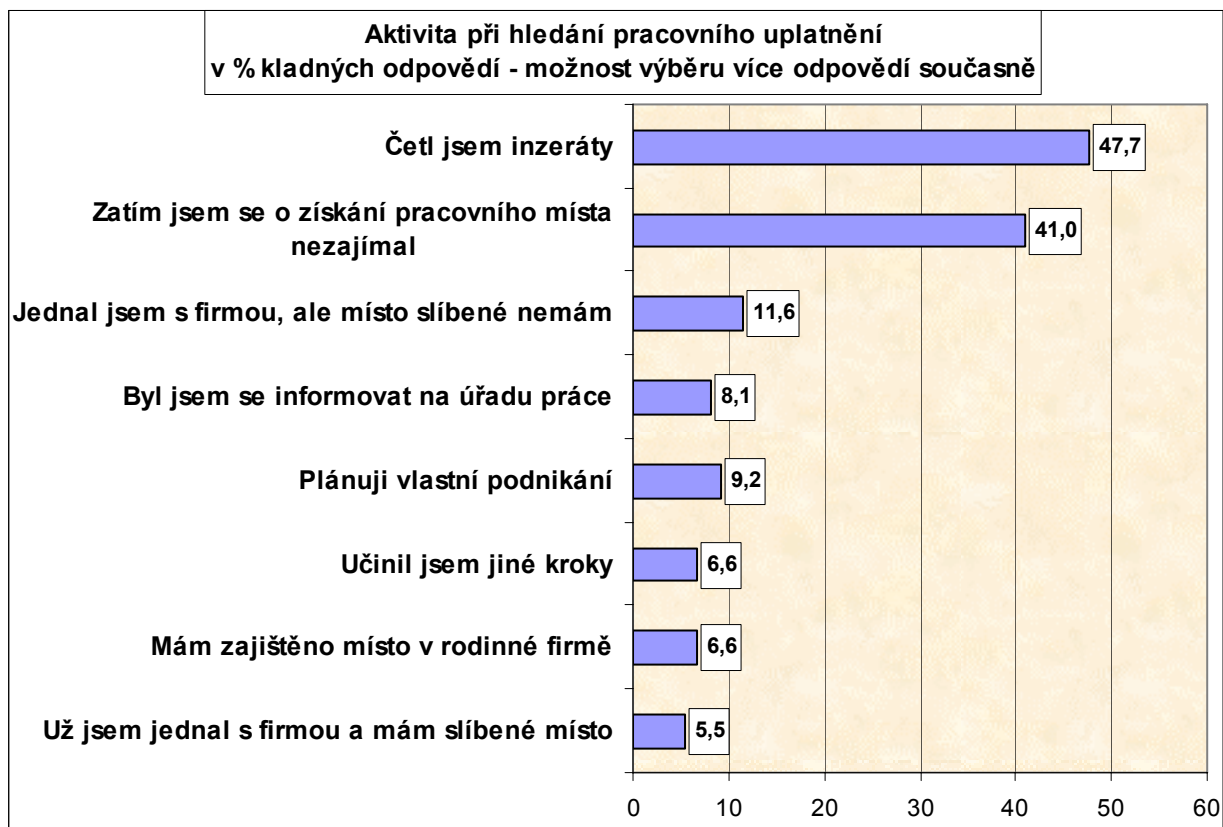
**Graf 4.34: Subjektivní hodnocení možnosti získání zaměstnání**



Pokud vezmeme v úvahu výrazné obavy studentů Obchodní akademie z hledání pracovního uplatnění, můžeme jako poměrně zajímavý hodnotit vysoký podíl studentů, kteří uvedli, že se o získání pracovního místa dosud nezačali zajímat (41 %) i spíše nízké procento těch, kteří o možnosti pracovního místa jednali s konkrétní firmou (11,6 %). Důvodem je pravděpodobně vysoký zájem o pokračování ve studiu. Potíže se získáním pracovního uplatnění ale může signalizovat i nízký (ze sledovaných oborů výrazně nejnižší) podíl budoucích absolventů, kteří uvedli, že mají ve firmě slíbené místo.



**Graf 4.35: Aktivita budoucích absolventů oboru Obchodní akademie při hledání zaměstnání**



Z grafu, který znázorňuje aktivity budoucích absolventů oboru Obchodní akademie (v době šetření), je zřejmé, že značná část z nich do doby, kdy byl realizován sběr dat (IV-V/2004) nepodnikla žádné konkrétní kroky k získání zaměstnání (41 %). Téměř polovina žáků zaměřila svou aktivitu pouze na sledování inzerátů a monitorování situace na trhu práce. Nízká aktivita studentů Obchodních akademií v hledání zaměstnání je zřejmá z toho, že pouze 11,6 % z nich kontaktovala potenciální možné zaměstnavatele, z toho asi 5 % získalo příslib místa. Nízký je i podíl studentů předpokládajících uplatnění v rámci podnikání, a to jak v rodinné firmě - tento podíl činí 6,6 %, tak ve vlastní podnikatelské činnosti – asi 9,2 %, to ale vzhledem k charakteru budoucích pracovních činností není příliš překvapivé. Vyšší míru aktivity při hledání zaměstnání neavizuje ani podíl těch, kteří navštívili informačně poradenská střediska úřadů práce.

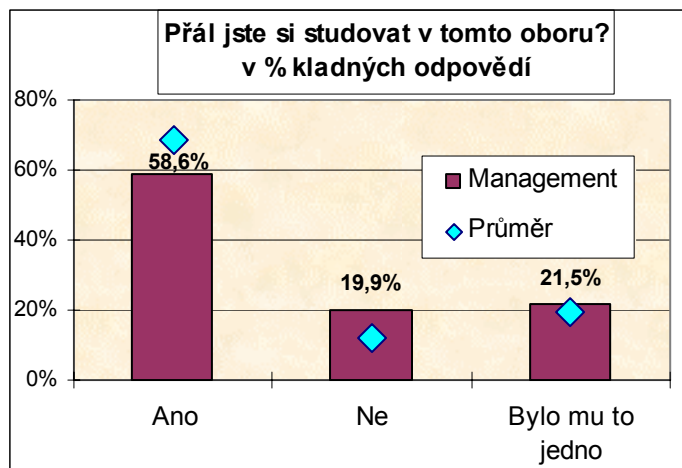
## Obor 6341M004 Obchodní akademie

- ❑ **Podíl studentů, kteří studovali obor Obchodní akademie podle svého přání, byl relativně nižší (asi 60 %).** Naopak vyšší procento - 17,2 % studentů - obor Obchodní akademie původně studovat nechtělo, výraznější je i podíl těch, jejichž přístup k volbě oboru nebyl vyhraněný (23 %).
- ❑ **Nejpodstatnějším důvodem volby oboru Obchodní akademie byl pro většinu studentů zájem o obor,** který uvedlo 66 % dotázaných, přitom jako nejdůležitější důvod vystupoval přibližně pro 39 % z nich. Více než polovina dotazovaných vzala při výběru oboru v úvahu i **další pracovní uplatnění. Poměrně výrazný vliv měli na rozhodnutí studentů rodiče, jejichž doporučení ovlivnilo 48 % z nich. Z hlediska pořadí nejdůležitějších faktorů má výrazný vliv i nepřijetí ke studiu oboru, o který měl student původně zájem (10,3 %) a nedostatečný výběr studijních oborů v místě bydliště (8,5 %).**
- ❑ **Nejfrekventovanější příčinou nízké identifikace s oborem je původní nezájem o studium tohoto oboru,** který uvedlo 30,8 % z těch dotázaných, kteří by podruhé zvolili jiný obor. **Druhým a zároveň nadprůměrně zastoupeným důvodem jsou předpokládané problémy při hledání zaměstnání (21,5 %).** Na třetím místě je ztráta zájmu o obor (15 %), což je ve srovnání s průměrem naopak nižší procento.
- ❑ **Celkovou spokojenost studentů Obchodní akademie se studiem můžeme označit jako poměrně vysokou.** Přibližně 10,4 % studentů uvedlo, že studium jejich očekávání rozhodně splnilo, a 64,2 % konstatovalo, že byli se studiem spíše spokojeni. Naopak jen asi čtvrtina studentů byla se studiem (spíše nebo rozhodně) nespokojena.
- ❑ Mimořádně **pozitivně hodnotí** studenti Obchodní akademie dosaženou **úroveň odborných teoretických znalostí,** kterou kladně posuzuje dokonce 96,6 % dotázaných. Poměrně **pozitivně hodnotí i schopnost pracovat na počítači. Naopak k nejslabším patří získané jazykové znalosti.**
- ❑ **U budoucích absolventů Obchodní akademie můžeme konstatovat, že projevují výrazný zájem o práci ve svém oboru.** Úmysl pracovat ve vystudovaném oboru projevil 74,6 % studentů, naopak nižší podíl studentů se chce uplatnit v příbuzném oboru a menší je i podíl těch, kteří uvedli, že je jim lhostejné, v jakém oboru najdou uplatnění.
- ❑ Studenti obchodní akademie mají poměrně **značný zájem pokračovat v denním studiu,** celkově vyjádřilo tento záměr asi 67 % studentů. **Přibližně 17 % budoucích absolventů má v úmyslu si najít pracovní uplatnění jako zaměstnanec firmy,** průměrné jsou podíly budoucích absolventů, kteří chtějí pracovat v rodinné firmě (1,4 %) nebo plánují začít vlastní podnikání (2,3 %).
- ❑ **Z hlediska situace na trhu práce** a možnosti získání pracovního uplatnění v oboru jsou studenti Obchodní akademie **výrazně skeptičtí,** pouze 13 % z nich (ve srovnání se 40 % průměru) se domnívá, že volných míst je v tomto oboru dost.
- ❑ Přes poměrně velké obavy budoucích studentů Obchodní akademie z hledání pracovního uplatnění je podíl studentů, kteří se o získání pracovního místa dosud nezačali zajímat, relativně vysoký (41 %) a naopak procento těch, kteří začali konkrétně jednat s firmou o možnosti získání pracovního místa (11,6 %), je spíše nízké.

## 4.4 Obor 6442Mxxx Management v oborech

### Důvody volby oboru

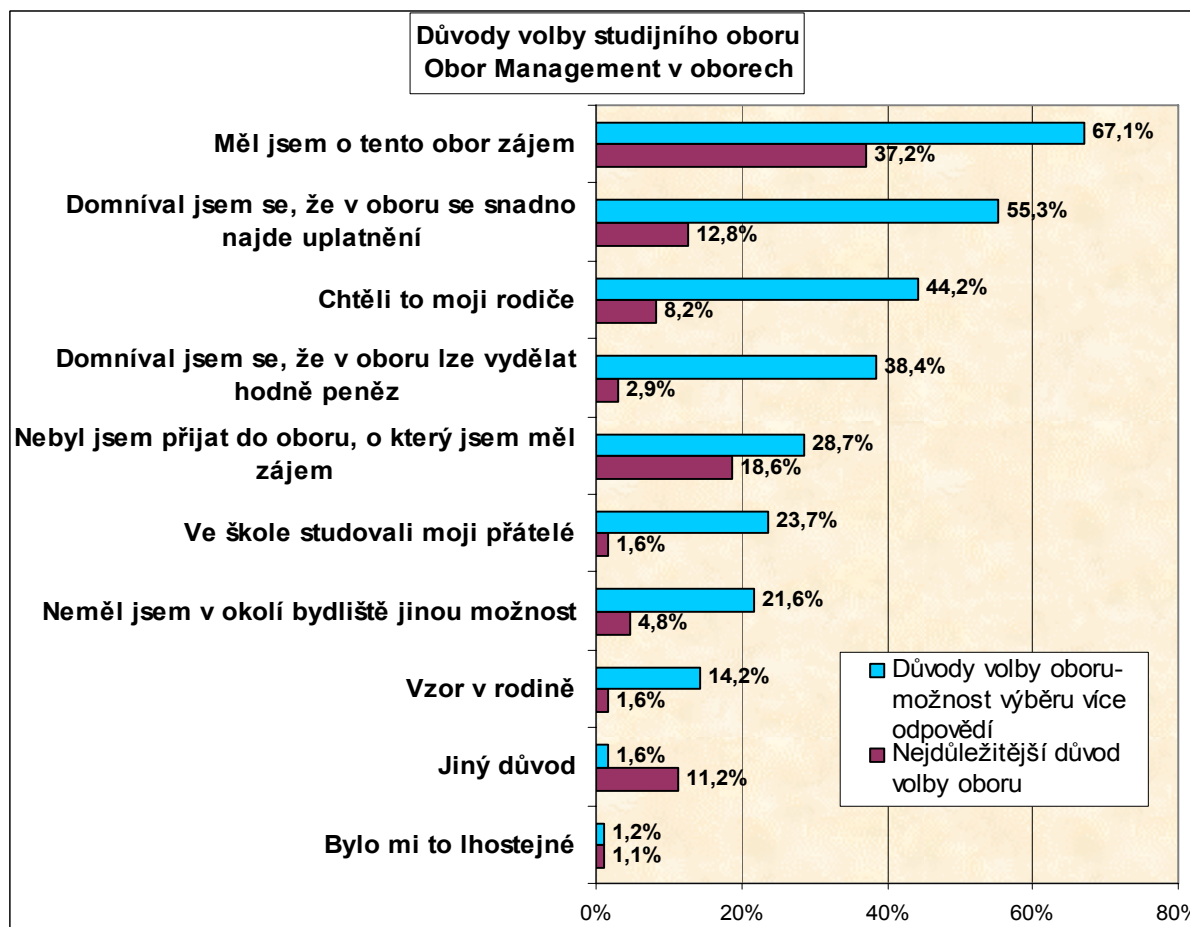
Graf 4.36: Zájem o studium vybraného oboru



**Původní zájem studentů oboru Management v oborech o studium daného oboru, můžeme ve srovnání s ostatními šetřenými obory charakterizovat jako **mírně podporůměrný**.**

Tato situace je zřejmá i z pohledu jednotlivých důvodů, které studenty k výběru tohoto studijního oboru vedly. Zájem o obor sice ovlivnil volbu asi 67 % studentů, nejdůležitější důvod volby oboru ale představoval jen pro asi 38 % dotázaných.

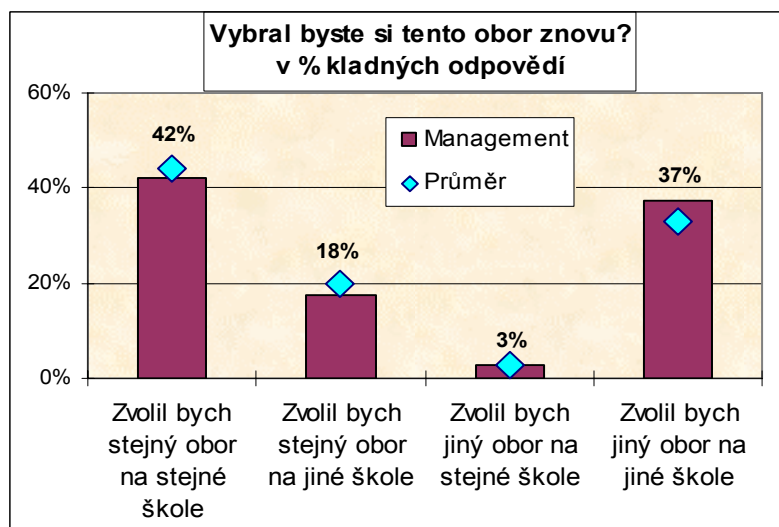
Graf 4.37: Důvody volby studijního oboru



Z hlediska nejdůležitějších faktorů vystupuje jako druhý nejvýznamnější důvod skutečnost, že student nebyl přijat ke studiu oboru, o který měl původně zájem (necelých 19 %). Podstatným důvodem byl předpoklad dobrého pracovního uplatnění, který hrál určitou roli v rozhodování asi 55 % dotázaných studentů tohoto oboru a z hlediska rozhodujících faktorů zaujal třetí příčku (12,8 %). Studenti oboru Management patří rovněž k těm, kteří byli při volbě oboru po skončení ZŠ výrazně ovlivněni rodiči (32 % uvedlo, že rodiče měli na jejich rozhodnutí nejvýraznější vliv), relativně více byli ve srovnání s ostatními obory ovlivněni i kamarády (6 %).

### Míra identifikace s oborem

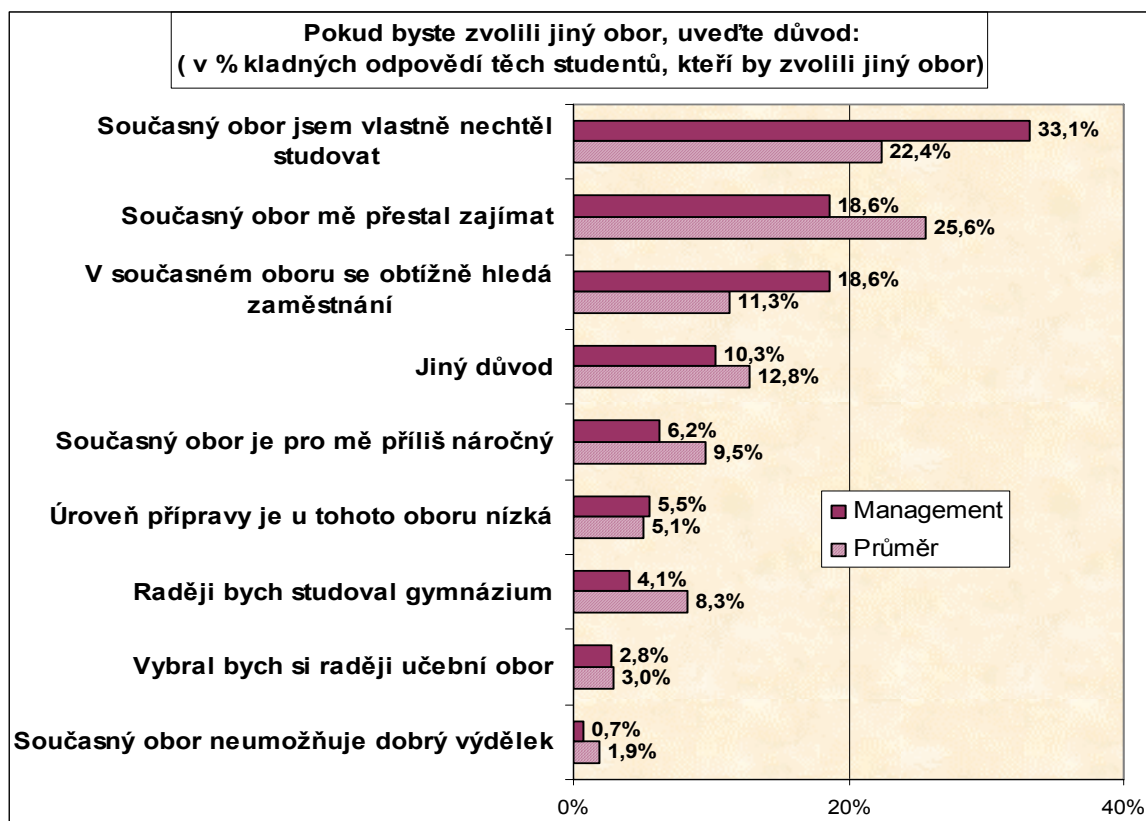
Graf 4.38: Míra identifikace s oborem



**Celková míra identifikace s oborem je lehce podprůměrná, a to obdobně jak v kategorii těch, kteří by zvolili stejný obor na stejné škole (42 %), tak těch, kteří by tento obor raději studovali na jiné škole (18 %).** Hlavním důvodem, proč by studenti v případě hypotetické druhé volby preferovali jiný obor, je možno hledat v původním výraznějším nezájmu o studium tohoto oboru.

Graf 4.39: Důvody nízké

### identifikace s oborem

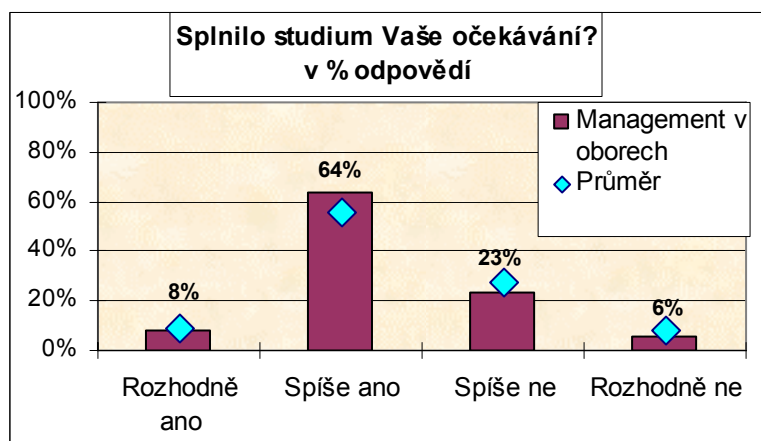


Odpověď „současný obor jsem vlastně nechtěl studovat“ uvedlo 33 % z těch, kteří by dali přednost jinému oboru, ve srovnání s přibližně 23 % průměru. Výrazně nadprůměrným důvodem, proč by studenti zvolili jiný obor, jsou obtíže spojené s hledáním zaměstnání, které mezi jednotlivými důvody zaujaly celkově třetí pozici. Naopak ve srovnání s průměrem je méně frekventovaným důvodem ztráta zájmu o obor, kterou uvedlo asi 18 % dotázaných.

### Hodnocení studia a jednotlivých získaných kompetencí

Ačkoli původní zájem o obor byl spíše nižší, z pohledu celkového hodnocení studia patří studenti oboru Management v oborech spíše ke spokojenějším. Zatímco v krajních kategoriích rozhodně spokojených a rozhodně nespokojených odpovídají zjištěná procenta studentů průměru, z pohledu středních kategorií spíše spokojených i nespokojených nacházíme u tohoto oboru ve srovnání ostatními obory posun k větší spokojenosti.

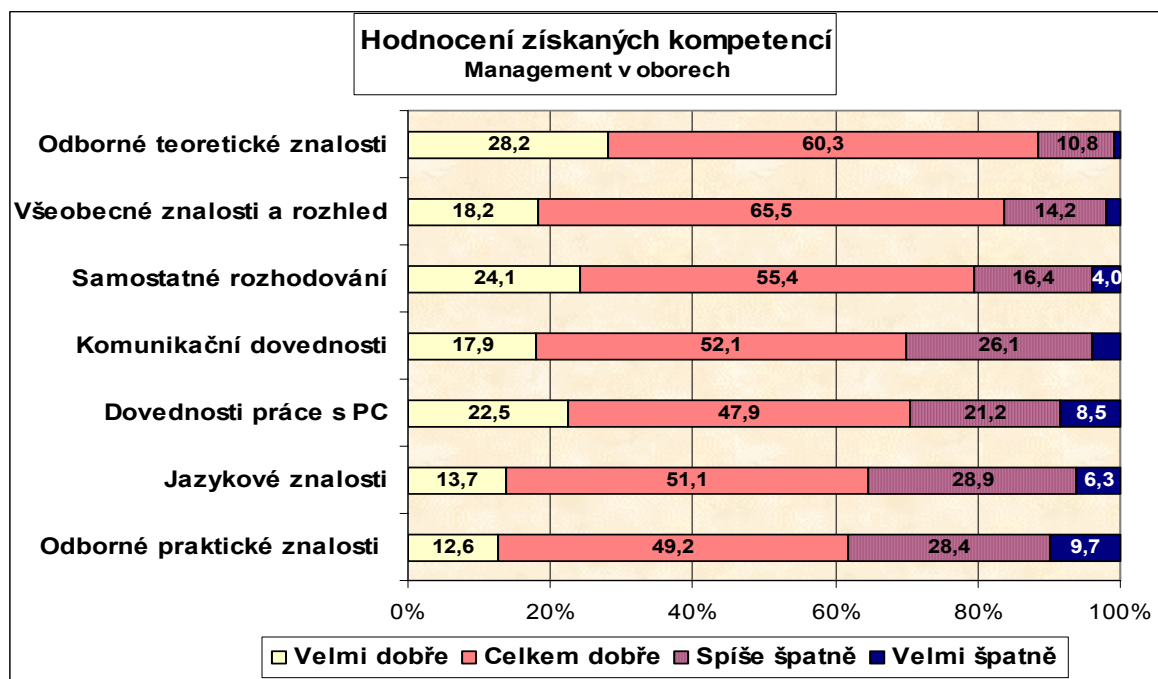
Graf 4.40: Celková spokojenost se studiem



Studenti oboru Management v oborech hodnotí podobně jako studenti ostatních oborů **nejlépe dosaženou úroveň odborných teoretických znalostí**. Časté je i příznivé hodnocení úrovně získaných všeobecných znalostí a schopnosti samostatného rozhodování, které se umístily na druhém a třetím místě pořadí nejlépe hodnocených kompetencí. Horší hodnocení nacházíme tradičně u jazykových znalostí,

kteří posuzuje jako velmi nebo spíše dobré asi 64 % studentů, což je možno z hlediska srovnání s ostatními obory považovat za průměrné hodnocení.

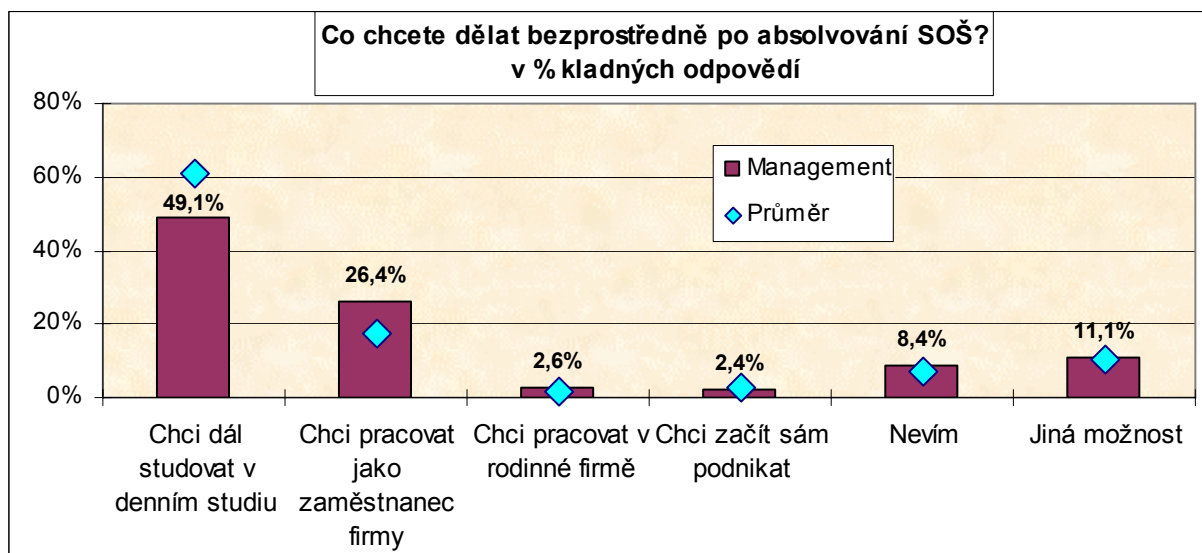
Graf 4.41: Hodnocení úrovně jednotlivých získaných kompetencí



Jako spíše slabší je hodnocena dovednost pracovat na počítači, i když na druhé straně jako pozitivní můžeme považovat celkem vysoké procento - 22,5 % studentů, kteří řadí úroveň této dovednosti do kategorie velmi dobré. Překvapivé je, a to především ve srovnání s celkově spíše kladným hodnocením, výrazně nízké ohodnocení získaných odborných praktických znalostí, k nimž se nepříznivě vyjádřilo asi 37 % studentů.

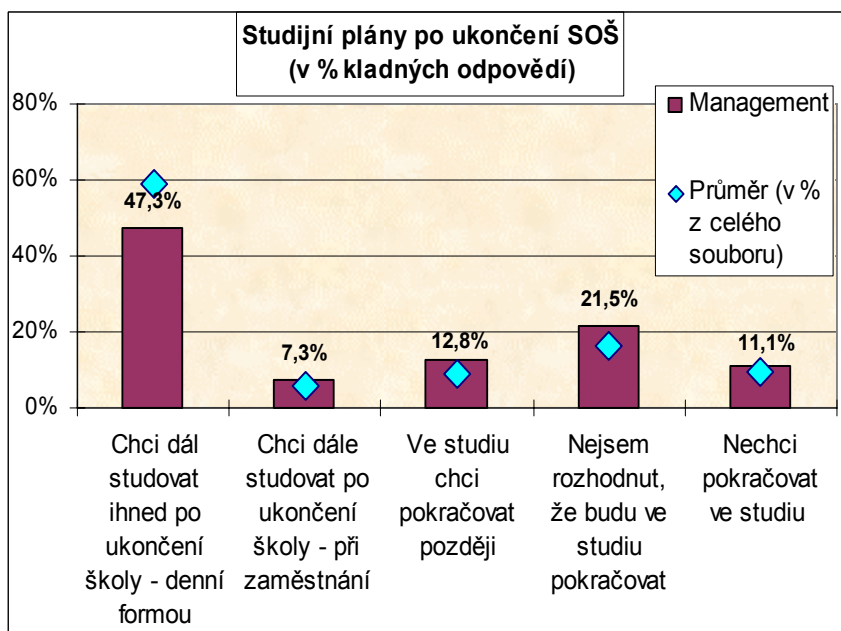
### Studijní a pracovní plány studentů oboru Management v oborech

Graf 4.42: Pracovní a studijní plány po absolvování SOŠ



Další studijní ambice studentů oboru Management v oborech jsou výrazně nižší, v denním studiu má v úmyslu pokračovat asi 49 % studentů oproti 60 % průměru z výběrového souboru. Studenti se orientují především na studium VŠ, případně VOŠ v oblasti ekonomiky, financí, managementu a obchodu, dále pak sociálních oborů a veřejné správy. Naopak relativně vyšší podíl studentů (26,4 %) se chce po ukončení SOŠ zařadit do pracovního procesu a začít pracovat jako zaměstnanec firmy.

Graf 4.43: Studijní ambice studentů oboru Management v oborech

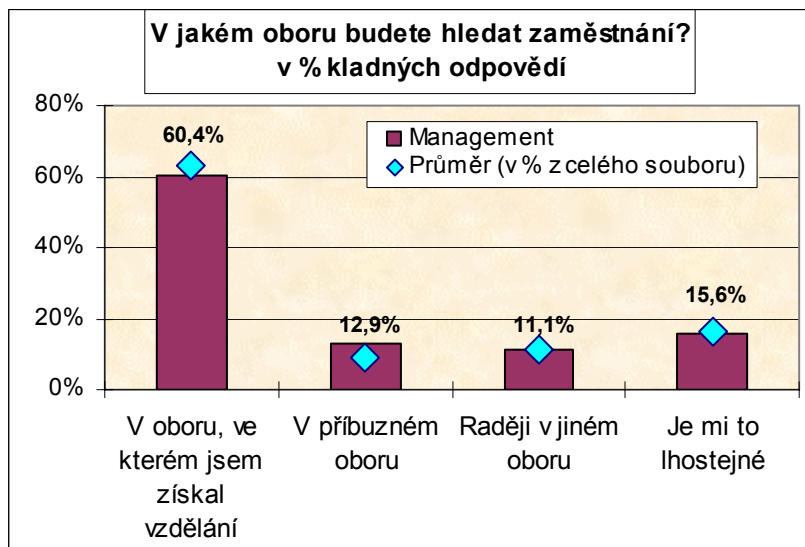


Podrobnější studijní plány studentů tohoto oboru ukazuje graf, z něhož je opět patrný již zmíněný nižší podíl studentů, kteří mají v úmyslu ihned pokračovat ve vzdělávání v denní formě studia. Podíl studentů, kteří výslovně uvedli, že nemají zájem pokračovat ve studiu ale v zásadě nepřekračuje průměr. Naopak relativně vyšší je procento nerozhodnutých studentů a těch, kteří zvažují, že budou pokračovat ve studiu později.

## Hledání zaměstnání a stabilita profesní volby

Zájem budoucích absolventů přímo o práci ve vystudovaném oboru je jen nepatrně pod průměrem, celkově má v úmyslu získat pracovní uplatnění v oboru asi 60,4 % dotázaných, naopak zvýšené procento - téměř 13 % - plánuje získání zaměstnání v příbuzném oboru. Podíl studentů tohoto oboru, kteří předpokládají uplatnění v jiném než vystudovaném oboru, se pohybuje kolem 11 %, což se blíží průměru. Podobná situace se vyskytuje i u podílu budoucích absolventů, kteří v době šetření ještě neuvažovali o tom, v jakém oboru budou chtít po ukončení SOŠ pracovat.

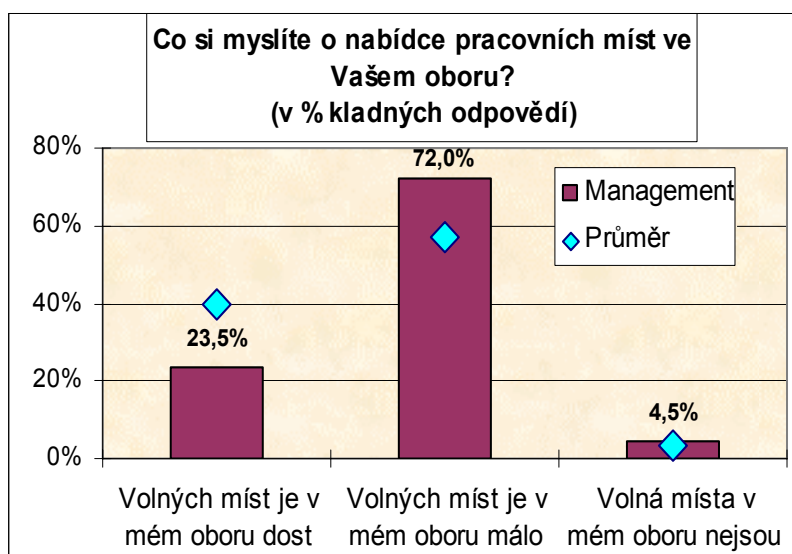
Graf 4.44: Stabilita profesní volby



Výraznou diferencí názoru na nabídku pracovních míst ve vztahu k průměrným hodnotám ukazuje následující graf. V zásadě můžeme konstatovat, že studenti oboru Management v oborech hodnotí možnosti uplatnění na trhu práce ve vystudovaném oboru velmi pesimisticky. Optimistický názor zastává jen asi 23,5 % z nich, naopak mimořádně vysoký je podíl těch studentů, kteří se obávají nedostatku volných

pracovních míst a potíží při hledání pracovního uplatnění se získanou kvalifikací (72 %). Toto hodnocení v zásadě koresponduje s názorem pracovníků úřadů práce, kteří se domnívají, že zaměstnavatelé považují středoškolskou úroveň vzdělání v tomto oboru pro dobré uplatnění absolventů za nedostačující.

Graf 4.45: Hodnocení situace na trhu práce ve vystudovaném oboru

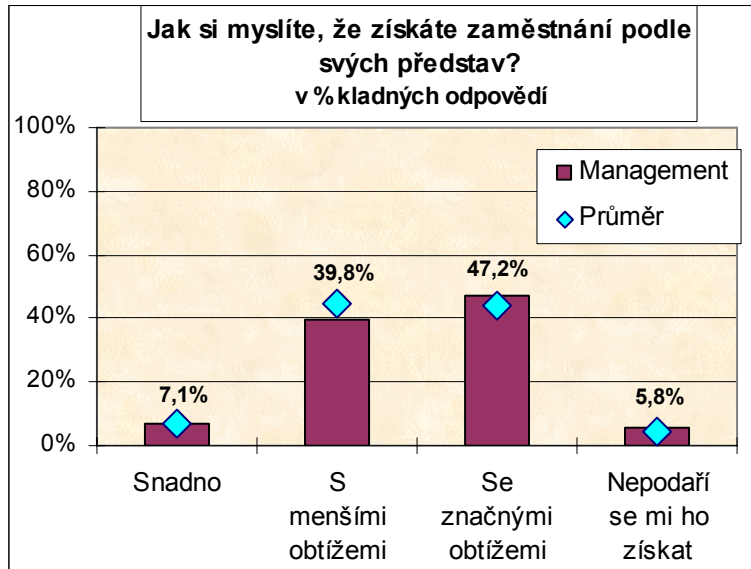


Srovnání vysokého podílu budoucích absolventů, kteří v současnosti očekávají problémy na trhu práce, a skutečnosti, že více než polovina z nich si původně zvolila tento obor, protože očekávala snadné uplatnění na trhu práce, ilustruje nedostatečnou informovanost studentů v procesu rozhodování o budoucí profesi a potřebu kvalifikovanějšího a zodpovědnějšího rozhodování o budoucí profesní dráze.

Subjektivní posouzení osobních možností získání pracovního uplatnění není sice tak výrazně pesimistické jako hodnocení situace absolventů tohoto oboru na trhu práce, přesto můžeme konstatovat, že ve

srovnání s průměrem je spíše skeptické. S menšími obtížemi počítá 40 % studentů, zatímco podíl studentů, kteří se domnívají, že s uplatněním na trhu práce budou mít značné obtíže je vyšší a dosahuje 47 %. Navíc dalších téměř 6 % se domnívá, že se jim zaměstnání podle svých představ nepodaří získat.

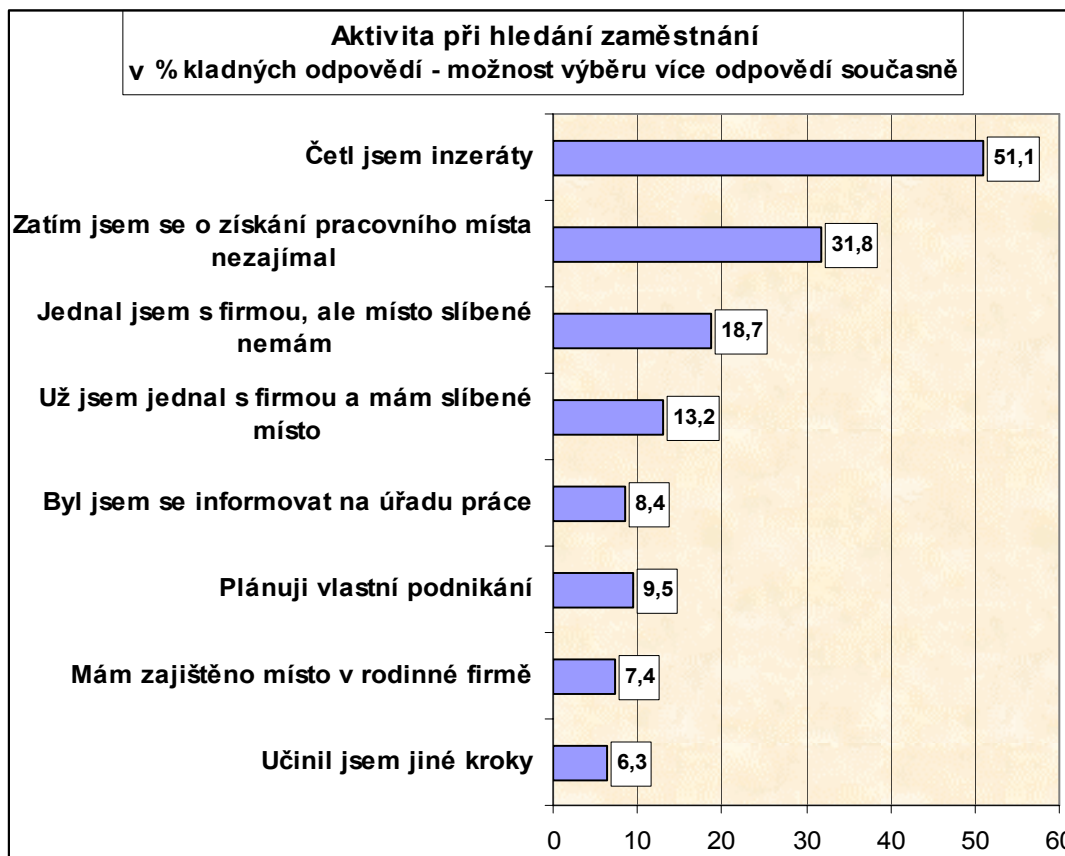
**Graf 4.46: Hodnocení možnosti získat zaměstnání**



Celkovou aktivitu studentů posledního ročníku oboru Management v oborech můžeme hodnotit ve srovnání s ostatními obory jako spíše průměrnou. Relativně pozitivní je podíl studentů, kteří (úspěšně nebo neúspěšně) kontaktovali potenciální zaměstnavatele a začali jednat o možnosti pracovního uplatnění s konkrétní firmou. Ten činí souhrnně asi 32 %, což je po studentech oboru Hotelnictví a turismus druhý nejvyšší podíl ze sledovaných oborů. Slíbené pracovní místo má ale jen asi 13 % studentů, což koresponduje se

skeptickým postojem významné části studentů k možnosti snadného uplatnění v oboru.

**Graf 4.47: Aktivita budoucích absolventů oboru Management v oborech při hledání zaměstnání**





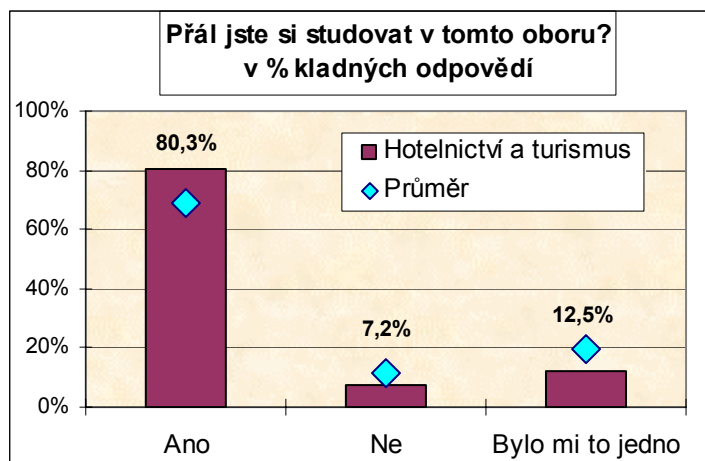
## Obor 6442Mxxx Management v oborech

- ❑ **Původní zájem studentů** o studium daného oboru **můžeme ve srovnání s ostatními šetřenými obory charakterizovat jako spíše podprůměrný**. Studium oboru si vybralo v souladu se svým zájmem necelých 59 % studentů, téměř 20 % studovat vybraný obor nechtělo a asi 21 % konstatovalo, že jim výběr oboru byl lhostejný.
- ❑ Z pohledu jednotlivých důvodů, které studenty k výběru tohoto studijního oboru vedly, nacházíme **relativně nízký podíl zastoupení odpovědi „měl jsem o tento obor zájem“**. Naopak pro 19 % studentů byl tento obor náhradním řešením, když nebyli přijati ke studiu původně zvoleného oboru. Podstatným důvodem byl předpoklad dobrého pracovního uplatnění, který hrál určitou roli v rozhodování asi 55 % dotázaných studentů tohoto oboru.
- ❑ **Celková míra identifikace s oborem je lehce podprůměrná**. Hlavním důvodem nízké identifikace s oborem souvisí s **původním vyšším nezájmem o studium tohoto oboru**. Dalším výrazně **charakteristickým důvodem**, proč by studenti dali přednost jinému oboru, **jsou předpokládané obtíže spojené s hledáním zaměstnání**.
- ❑ **Souhrnné hodnocení studia je poměrně pozitivní**, kladně se vyjádřilo 72 % studentů, kteří uvedli, že studium rozhodně nebo spíše splnilo jejich očekávání. **Relativně nižší hodnocení se týká dovedností práce na počítači a jazykových znalostí. Nejhuře jsou hodnoceny odborné praktické znalosti**.
- ❑ Studijní ambice, zejména **zájem pokračovat v denním studiu** ihned po ukončení SOŠ jsou u oboru Management v oborech **výrazně nižší**. Vysoký podíl budoucích absolventů oboru zatím není rozhodnut, zda bude ve studiu pokračovat v dalších letech.
- ❑ Budoucí absolventi oboru Management v oborech hodnotí **možnosti uplatnění na trhu práce v tomto oboru pesimisticky**. Optimistické hodnocení zastává jen asi 23,5 % z nich, naopak mimořádně vysoký je podíl těch studentů, kteří se obávají nedostatku volných pracovních míst (72 %). Názor na individuální možnost získat pracovní uplatnění podle svých představ je o něco příznivější.
- ❑ **Zájem o práci ve vystudovaném oboru můžeme hodnotit jako lehce podprůměrný**, pracovat zde má v úmyslu asi 60 % z nich, **naopak vyšší je podíl budoucích absolventů, kteří se chtějí uplatnit v příbuzném oboru**, který dosahuje necelých 13 %.
- ❑ Celková aktivita studentů posledního ročníku při hledání zaměstnání je spíše průměrná. Relativně příznivý je podíl studentů, kteří sledovali inzeráty (51 %) a kontaktovali potenciální zaměstnavatele (souhrnně 32 %, z toho 13,2 % bylo úspěšných).

## 4.5 Obor 6542M004 Hotelnictví a turismus

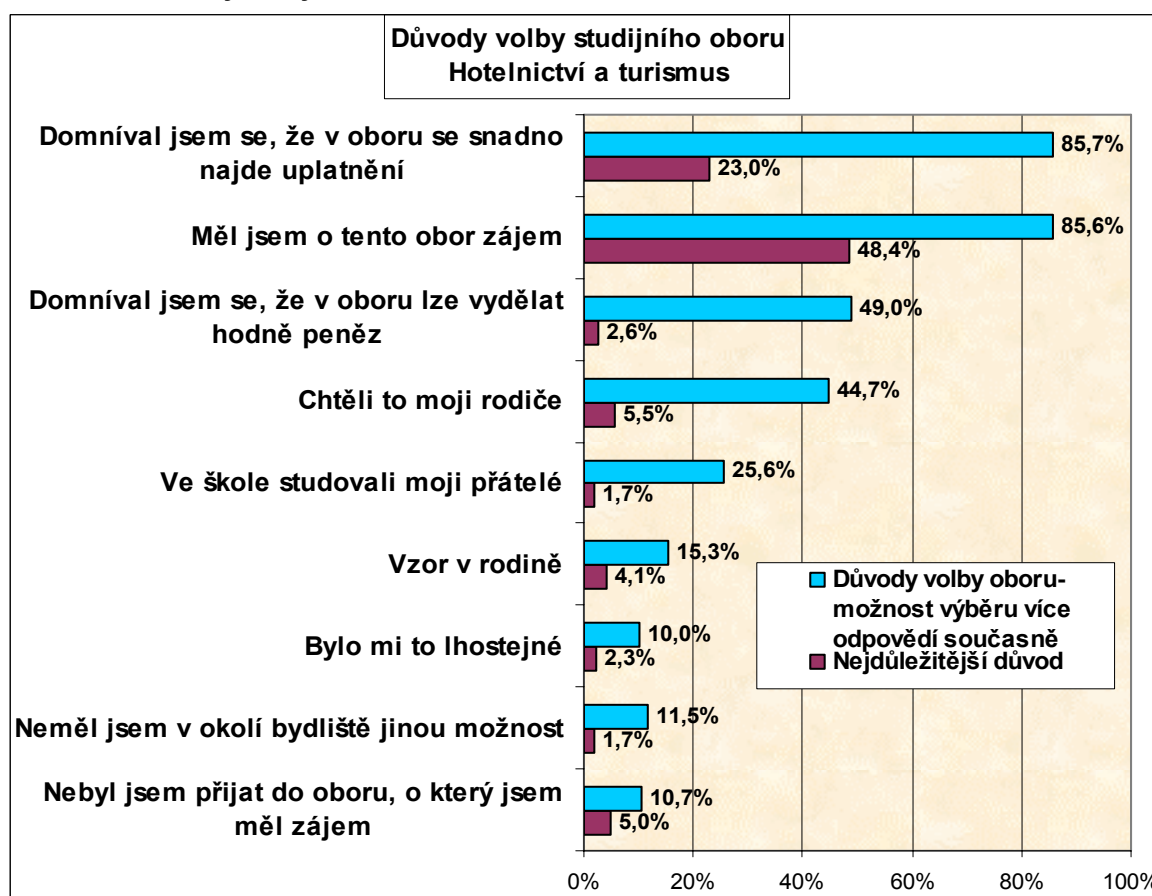
### Důvody volby oboru

Graf 4.48: Zájem o studium vybraného oboru



Z hlediska původního zájmu studentů o obor Hotelnictví a turismus, můžeme konstatovat, že výrazná většina z nich - více než 80 % - studovala obor v souladu se svým zájmem a jen asi 7 % studentů tento obor původně nechtělo studovat. Podprůměrný je i podíl studentů tohoto oboru, kteří měli k tomuto oboru lhostejný nebo neutrální přístup.

Graf 4.49: Důvody volby oboru Hotelnictví a turismus

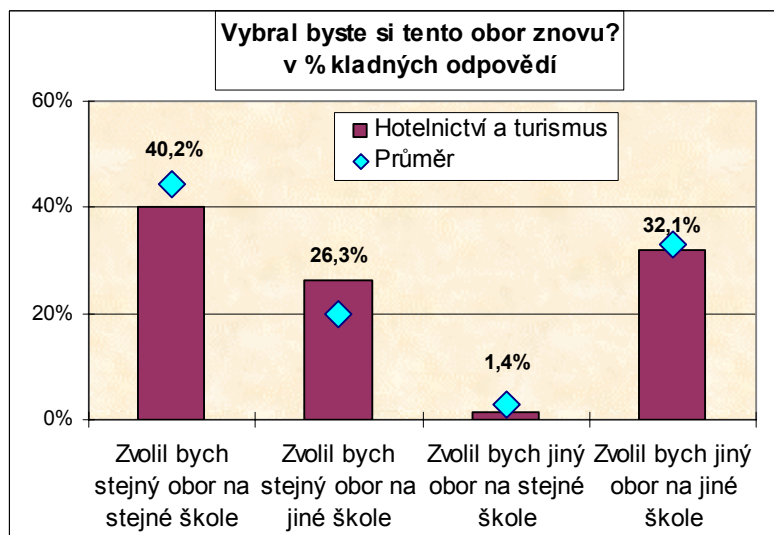


Zaměříme-li se na jednotlivé důvody pro volbu oboru Hotelnictví a turismus, stojí za povšimnutí především to, že na prvním místě se spolu se zájmem o obor objevuje důvod „domníval jsem se, že se v oboru snadno najde uplatnění“, který uvedlo téměř 86 % dotázaných. Z hlediska rozhodujících důvodů volby oboru hrál ale významnější roli, podobně

jako u ostatních oborů, zájem studentů věnovat se tomuto oboru. Vysoký zájem o studium oboru koresponduje i se zjištěním, že pouze malé procento - kolem 5 % studentů tohoto oboru - si studium oboru zvolilo jako náhradní variantu poté, co nebyli přijati na jiný obor.

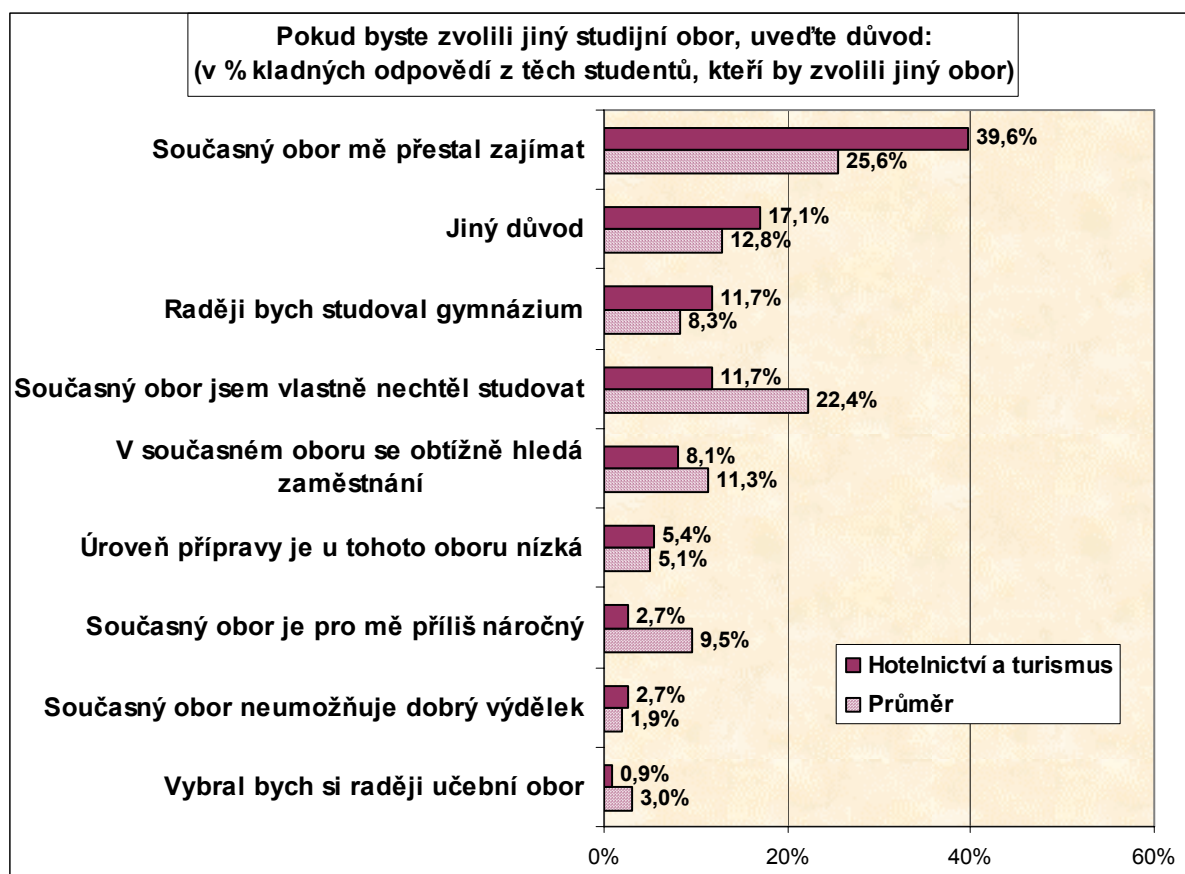
### Míra identifikace s oborem

Graf 4.50: Míra identifikace s oborem



Obecně lze říci, že míra identifikace s oborem budoucích absolventů oborů Hotelnictví a turismus je průměrná, stejný obor by si opakovaně vybralo souhrnně (na stejné i jiné škole) 66,5 % studentů, zatímco jinému oboru by dalo přednost 33,5 % z nich, přitom naprostá většina z této skupiny (32,1 %) by si zvolila jiný obor na jiné škole.

Graf 4.51: Důvody nízké identifikace s oborem



Určitý posun je ale zřejmý v míře spokojenosti se školou, kdy podíl studentů, kteří by si sice zvolili tento studijní obor, ale raději by studovali na jiné škole, je nadprůměrný a dosahuje 26 % oproti 20 % průměru.

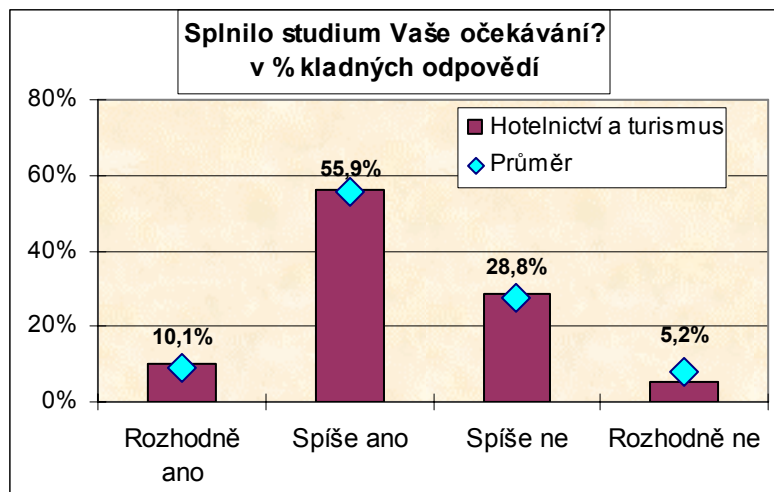
Jisté rozčarování se kromě nižší spokojenosti se školou ukazuje i při pohledu na důvody, proč by budoucí absolventi oboru Hotelnictví a turismus dali přednost studiu jiného oboru. Zde dominuje ztráta zájmu o obor, kterou uvedlo asi 40 % z těch studentů, kteří by si podruhé zvolili jiný obor studia. V druhé nejčastější odpovědi „jiný důvod“ najdeme široké spektrum důvodů od nevyhovujícího přístupu školy a učitelů, přes nedostatečnou přípravu na VŠ až například po zdravotní důvody, které mohou některým absolventům znemožnit vykonávat po ukončení studia povolání v souladu s jejich původní představou.

Významným důvodem nízké identifikace s oborem je pro 12 % respondentů preference studia na gymnáziu, což zřejmě souvisí s dalšími studijními plány na VŠ a tedy buď nedostatečnou úrovní přípravy pro studium na VŠ nebo příliš specializovanou výukou, která ztěžuje studentům přístup na některé VŠ obory. Na druhé straně vzhledem k nadprůměrnému zájmu studentů o studium tohoto oboru se zde původní nezájem o studium oboru vyskytuje ve srovnání s ostatními obory relativně méně často.

### **Hodnocení studia a jednotlivých získaných kompetencí**

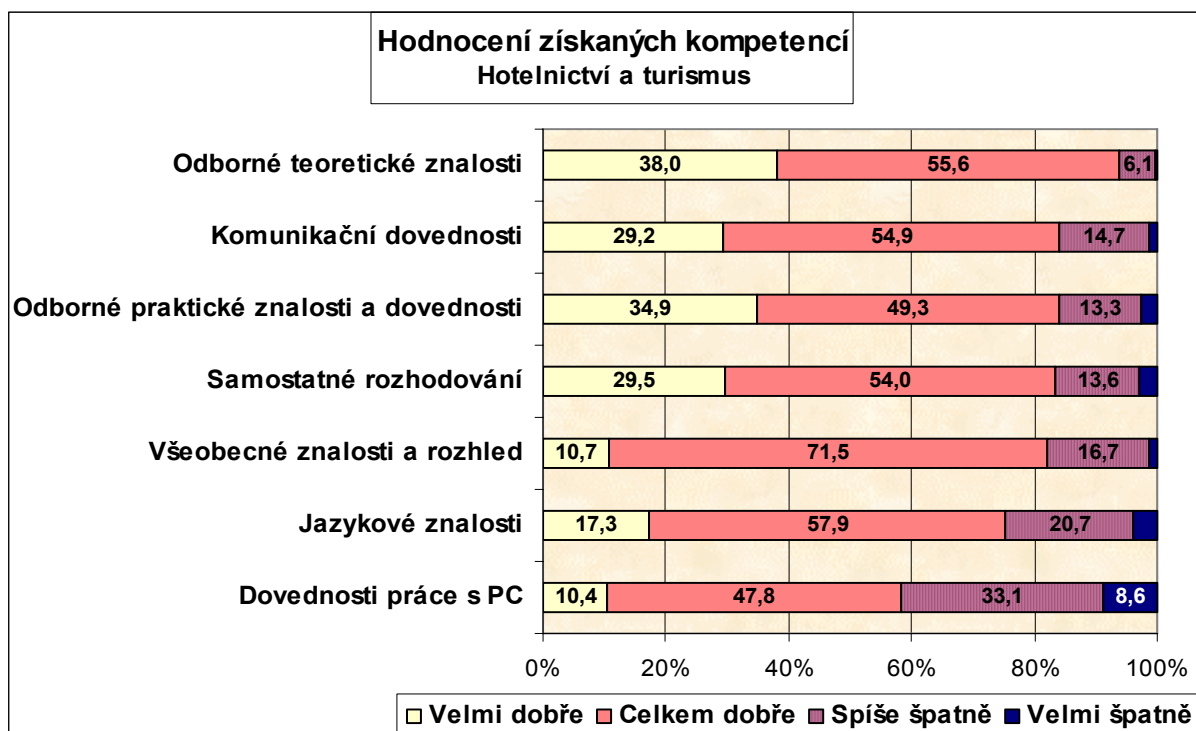
Celkové hodnocení studia studenty oboru Hotelnictví a turismus lze označit jako průměrné. Studium rozhodně splnilo očekávání asi 10 % studentů, spíše splnilo očekávání necelých 56 % z nich. Podíl těch, kteří uvedli, že studium spíše nesplnilo očekávání, je asi 29 % a podíl rozhodně nespokojených dosahuje přibližně 5 %.

**Graf 4.52: Celkové hodnocení studia**



Zatímco celkové hodnocení studia je v zásadě průměrné, v hodnocení jednotlivých kompetencí jsou výrazné rozdíly. Nejpriznivěji jsou studenty oboru Hotelnictví a turismus posuzovány odborné teoretické znalosti, jejichž úroveň kladně hodnotí asi 93,7 % studentů, zatímco do kategorie „spíše špatné“ je zařadilo jen asi 6 % dotázaných. Pozitivní je vysoké hodnocení komunikačních dovedností, které jako velmi nebo spíše dobré hodnotí více než 84 % dotázaných, což je nejvyšší procento z námi sledovaných oborů. Velmi dobrý výsledek představuje vysoké hodnocení odborných praktických znalostí a dovedností, které jsou u řady oborů neuralgickým bodem. Jazykové znalosti se sice z pohledu uvedeného žebříčku ocitly na předposledním místě, z hlediska srovnání s ostatními obory je ale jejich hodnocení relativně příznivé - podíl nespokojených studentů činí jen asi 25 %. Naopak výrazný propad se ukazuje v hodnocení dovednosti práce na PC, které asi 42 % studentů považuje za nedostačující.

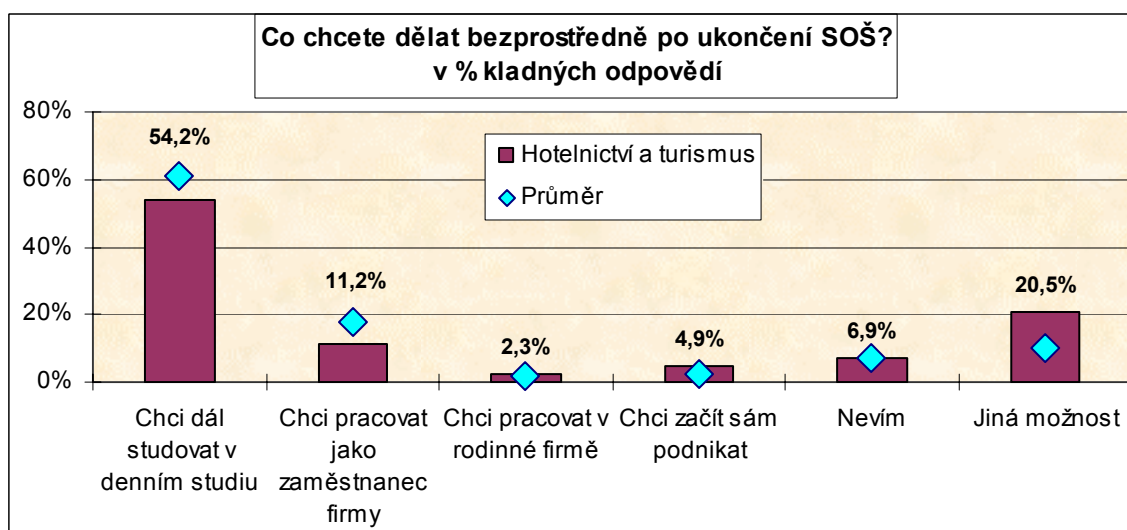
Graf 4.53: Hodnocení úrovně jednotlivých získaných kompetencí



### Studijní a pracovní plány studentů oboru Hotelnictví a turismus

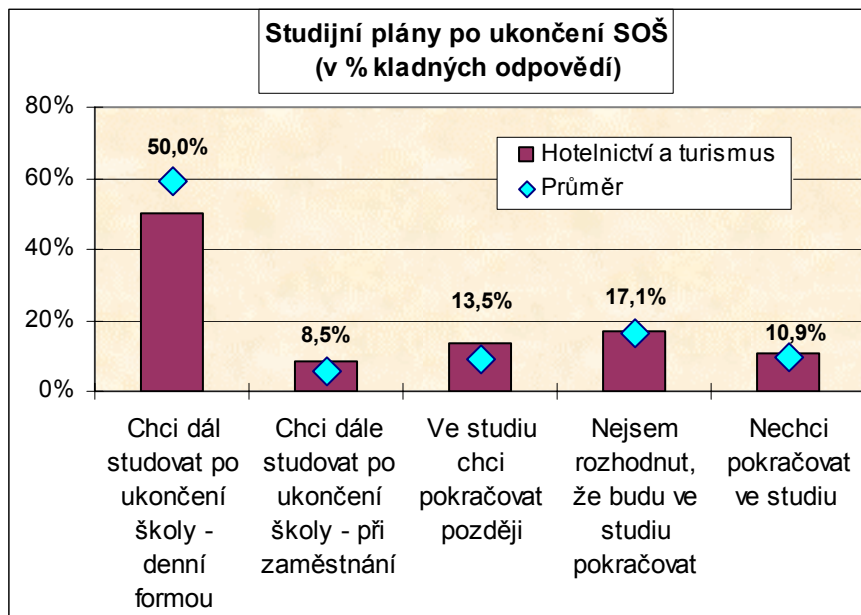
Záměry studentů oboru Hotelnictví a turismus pokračovat bezprostředně po ukončení SOŠ v denním studiu můžeme charakterizovat jako relativně nižší (54,2 %). Konkrétně se studijní plány studentů tohoto oboru soustřeďují do oblasti studia jazyků, cestovního ruchu, managementu, ekonomie, financí, obchodu a sociálních oborů. Z grafu ale můžeme vidět, že nízký je zároveň i podíl studentů, kteří mají v úmyslu ihned po ukončení SOŠ začít pracovat jako zaměstnanci firmy (11,2 %). Rozdíl je způsoben tím, že naopak vyšší procento studentů má po ukončení SOŠ v úmyslu začít studovat nebo pracovat v zahraničí (je zahrnuto v rámci kategorie „jiná možnost“).

Graf 4.54: Pracovní a studijní záměry studentů po ukončení SOŠ



Budoucí absolventi oboru Hotelnictví a turismus se ve srovnání s ostatními obory více orientují na různorodé formy vzdělávání, případně počítají s tím, že budou ve vzdělávání pokračovat později. Tato skutečnost vyplývá i z dalšího grafu, z něhož je zřejmé, že podíl studentů, kteří nechtějí pokračovat ve studiu nebo jsou dosud v této otázce nerozhodnutí, není ve srovnání s průměrem výrazně vyšší (10,9 %). Naopak mírně nad průměrem jsou podíly studentů, kteří chtějí pokračovat ve studiu později (13,9 %) nebo mají v úmyslu studovat při zaměstnání (8,5 %).

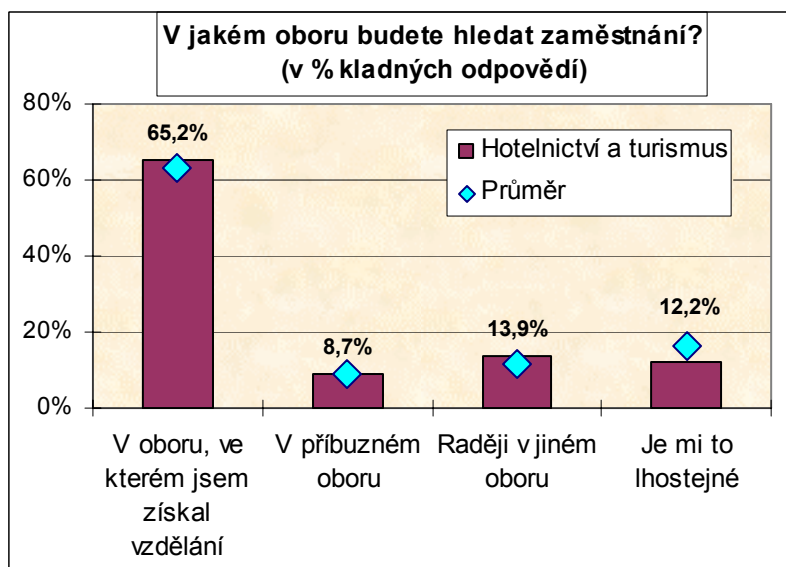
**Graf 4.55: Studijní záměry studentů oboru Hotelnictví a turismus**



### Hledání zaměstnání a stabilita profesní volby

Stabilita profesní volby budoucích absolventů oboru Hotelnictví a turismus se opět příliš neodchyluje od průměru. Většina studentů - konkrétně 65,2 % - má v úmyslu si hledat zaměstnání v oboru, ve kterém získali vzdělání, v příbuzném oboru chce pracovat 8,7 %, a necelých 14 % předpokládá, že bude pracovat v jiném oboru.

**Graf 4.56: Stabilita profesní volby**

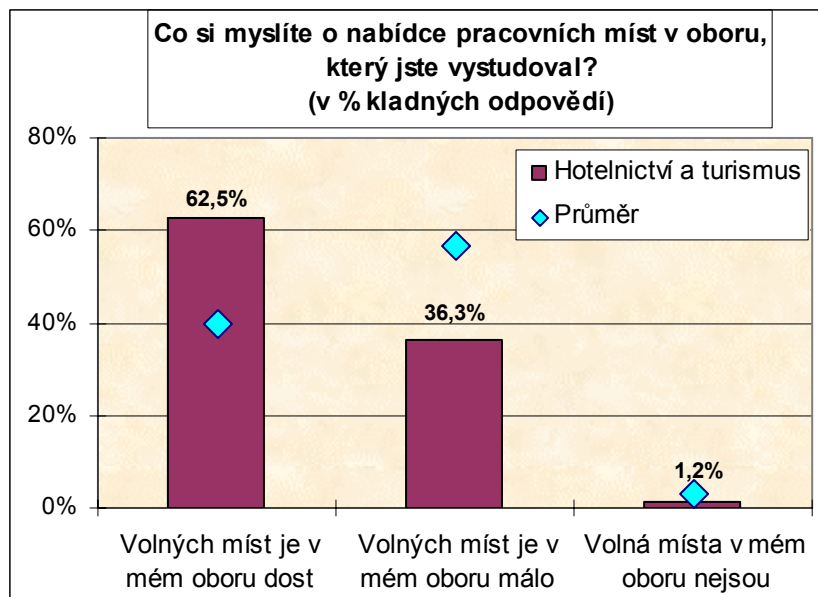


Poněkud nižší procento budoucích absolventů ve srovnání s ostatními obory se vyjádřilo, že je jim lhostejné, zda zůstanou pracovat ve vystudovaném oboru nebo odejdou do jiného oboru. Důvodem je zřejmě vyšší podíl studentů, jejichž záměrem je pokračovat v denním studiu na VŠ nebo VOŠ, a kteří zatím o svém pracovním uplatnění zřejmě neuvažují příliš konkrétně.

Názor studentů na situaci na pracovním trhu ve vystudovaném oboru je

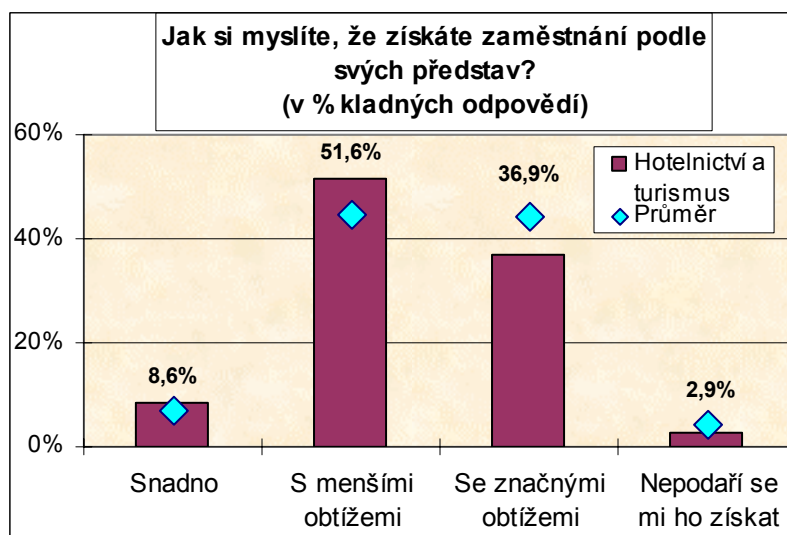
mimořádně optimistický. Přes 62 % studentů, což je asi o 22 procentních bodů více než činí průměr, se domnívá, že volných míst je v tomto oboru dostatek, zatímco podstatně nižší procento - 36 % - se obává nedostatku pracovních míst na trhu práce v tomto oboru.

**Graf 4.57: Hodnocení situace na trhu práce ve vystudovaném oboru**

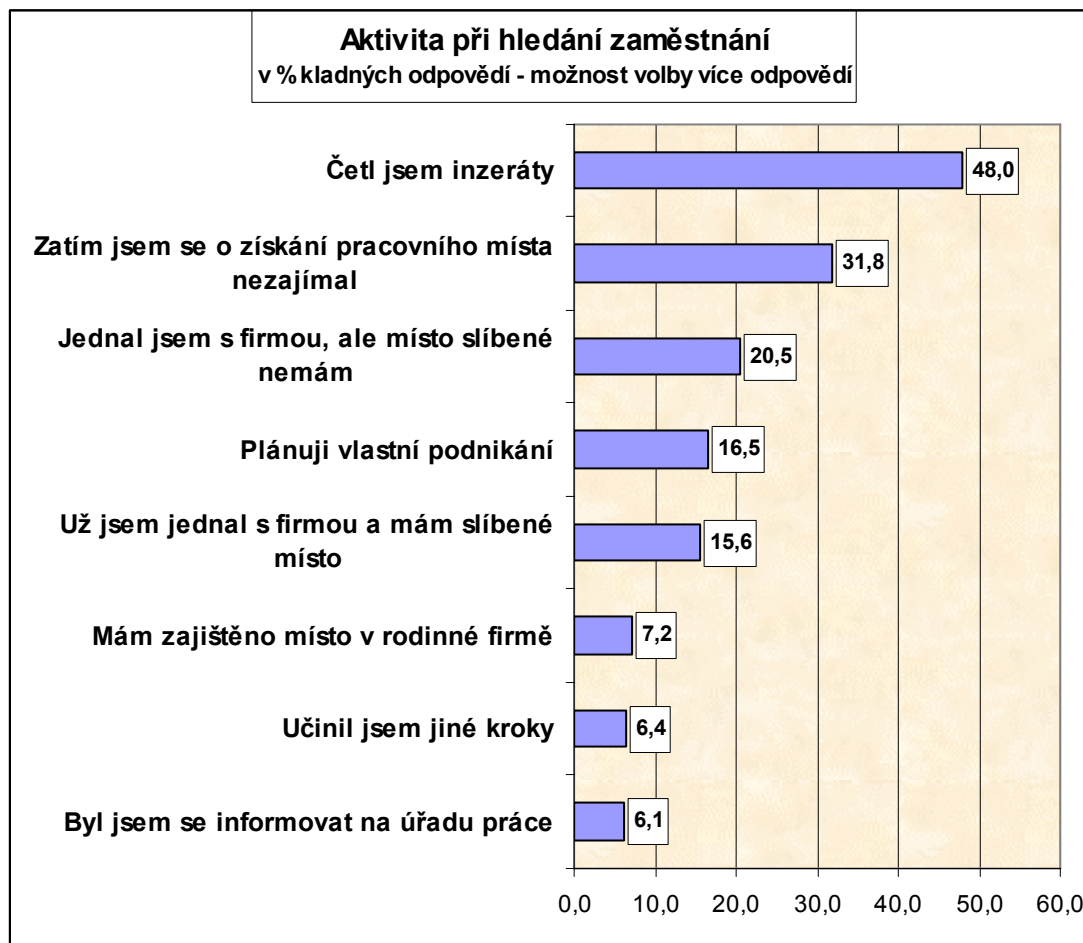


Subjektivní posouzení možnosti získat pracovní uplatnění vyznívá u budoucích studentů tohoto oboru celkem příznivě. Většina předpokládá, že získá zaměstnání snadno (8,6 %) nebo jen s menšími obtížemi (51,6 %). Naopak jen asi 37 % počítá s menšími obtížemi a 2,9 % se domnívá, že se jim zaměstnání podle svých představ získat nepodaří.

**Graf 4.58: Hodnocení možnosti získat zaměstnání**



**Graf 4.59: Dosavadní aktivita při hledání zaměstnání budoucích absolventů oboru Hotelnictví a turismus**



Pro budoucí absolventy oboru Hotelnictví a turismus je charakteristický poměrně vysoký podíl těch, kteří plánují vlastní podnikání, který činí více než 16 %. Ve srovnání s ostatními zkoumanými obory je relativně vysoký i podíl studentů, kteří jednali s firmou a to jak těch, kteří zatím nemají slíbené místo (20,5 %), tak i těch, kteří byli úspěšní a podařilo se jim získat příslib pracovního uplatnění (15,6 %).



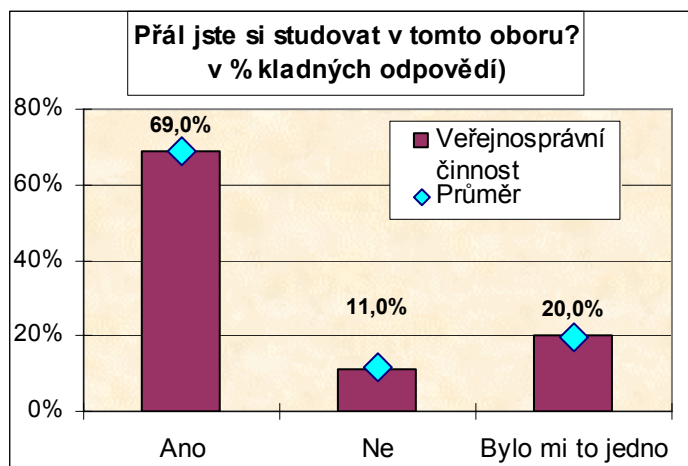
## Obor 6542M004 Hotelnictví a turismus

- **Původní zájem studentů o obor Hotelnictví a turismus můžeme charakterizovat jako nadprůměrný**, výrazná většina studentů - více než 80 % - studovala obor v souladu se svým zájmem a jen asi 7 % studentů tento obor původně nechtělo studovat.
- Na prvním místě mezi **důvody volby oboru** najdeme překvapivě odpověď „**domníval jsem se, že se v oboru snadno najde uplatnění**“, který uvedlo téměř 86 % dotázaných. Z hlediska rozhodujících důvodů volby oboru hrál ale významnější roli podobně jako u ostatních oborů zájem studentů věnovat se tomuto oboru, který ovlivnil asi 86 % dotázaných a rozhodující byl pro si 48 % studentů.
- **Míra identifikace studentů s oborem je průměrná**, stejný obor by si opakovaně vybralo 66,5 % studentů.
- Nejfrekventovanějším **důvodem nízké identifikace s oborem je ztráta zájmu o obor**, kterou uvedlo asi 40 % z těch budoucích absolventů, kteří by si podruhé zvolili jiný obor studia. V druhé nejčastější odpovědi „jiný důvod“ najdeme široké spektrum příčin a třetím nejfrekventovanějším důvodem je skutečnost, že asi 12 % z těch studentů, kteří by si podruhé nevybrali tento obor, by raději studovalo gymnázium.
- **Celkové hodnocení studia studenty lze označit jako průměrné**. Studium rozhodně splnilo očekávání asi 10 % studentů a spíše splnilo očekávání necelých 56 % z nich. Podíl těch, kteří uvedli, že studium spíše nesplnilo jejich očekávání, je asi 29 % a podíl rozhodně nespokojených dosahuje přibližně 5 %.
- V hodnocení jednotlivých kompetencí jsou výrazné rozdíly. **Nejpříznivěji jsou studenty oboru hodnoceny odborné teoretické znalosti**, jejichž úroveň kladně posuzuje asi 93,7 % studentů. Pozitivní je hodnocení komunikačních dovedností a odborných praktických znalostí a dovedností. Jazykové znalosti jsou z pohledu srovnání s ostatními obory hodnoceny relativně příznivě - podíl nespokojených studentů činí jen asi 25 %. Naopak jako znepokojivé se ukazuje hodnocení dovednosti práce na PC, které asi 42 % studentů považuje za nedostačující.
- **Studijní plány budoucích absolventů oboru Hotelnictví a turismus jsou diferencovanější**, podíl studentů, kteří chtějí bezprostředně pokračovat v **denním studiu je relativně nižší - 54 %**. **Celkem nízký je ale zároveň i podíl studentů, kteří mají v úmyslu ihned po ukončení SOŠ začít pracovat jako zaměstnanci firmy, ten dosahuje 11 %**. Rozdíl je způsoben tím, že naopak vyšší procento studentů má po ukončení SOŠ v úmyslu začít studovat nebo pracovat v zahraničí.
- **Stabilita profesní volby budoucích absolventů oboru se příliš neodchyluje od průměru**. Asi 65,2 % studentů má v úmyslu si hledat zaměstnání v oboru, ve kterém získali vzdělání, v příbuzném oboru chce pracovat 8,7 % a necelých 14 % předpokládá práci v jiném oboru.
- **Názor budoucích absolventů na situaci na pracovním trhu ve vystudovaném oboru je mimořádně optimistický**, přes 62 % studentů se domnívá, že volných míst je v tomto oboru dostatek, zatímco podstatně nižší procento (36 %) si myslí, že pracovních míst v tomto oboru je nedostatek.

## 4.6 Obor 6843M001 Veřejnosprávní činnost

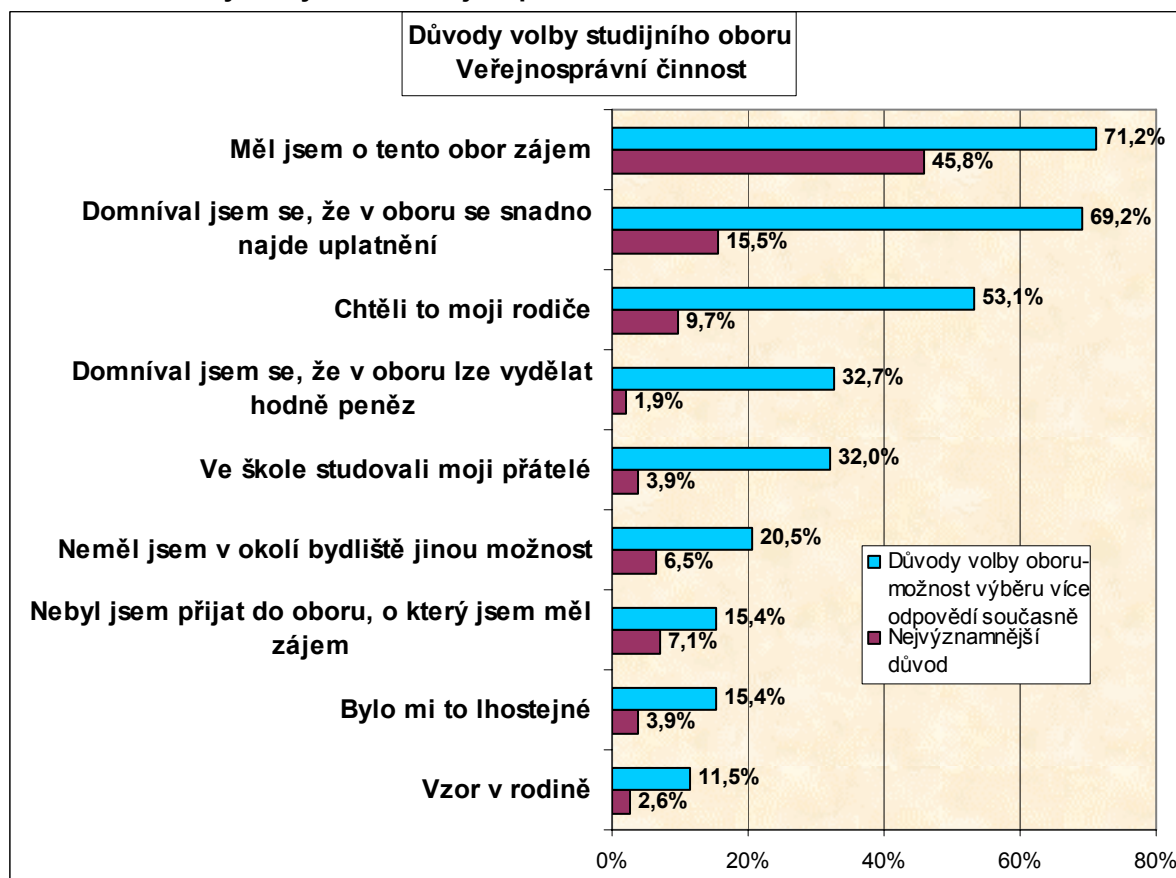
### Důvody volby oboru

Graf 4.60: Původní zájem o studium oboru Veřejnosprávní činnost



Z hlediska původního zájmu o studium oboru můžeme obor Veřejnosprávní činnost označit jako průměrný. Zájem studovat tento obor mělo 69 % studentů, poměrně výrazná část studentů - 20 % - zastávala k výběru tohoto oboru v zásadě lhostejný postoj a zbývajících 11 % původně o studium zvoleného oboru nemělo zájem.

Graf 4.61: Důvody volby oboru Veřejnosprávní činnost

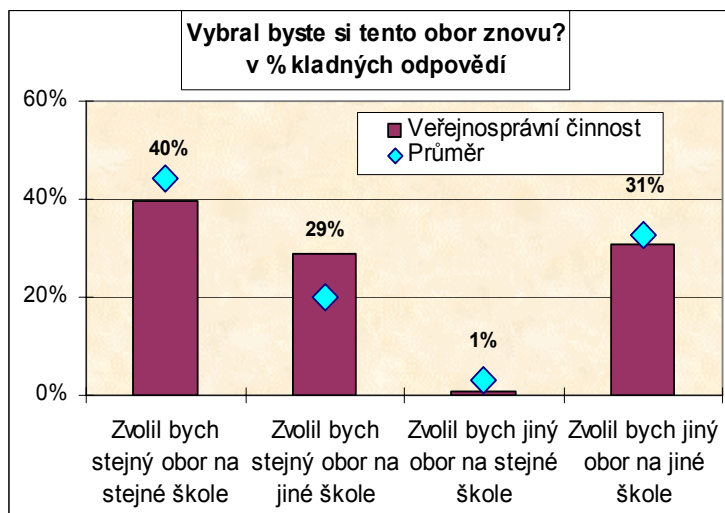


Podíváme-li se na to, jaké faktory motivovaly studenty k výběru právě tohoto oboru, pak z grafu je patrné, že nejvýznamnějším důvodem volby oboru je, podobně jako u většiny ostatních vybraných oborů, konkrétní zájem o studium zvoleného oboru. Ten ovlivnil rozhodnutí více než 71 % studentů a nejdůležitějším motivem byl pro 46 % z nich. Druhým

nejdůležitějším faktorem, který při výběru tohoto oboru vzalo v úvahu asi 69 % studentů, byl předpoklad snadného pracovního uplatnění. Důležitým motivem, který ovlivnil 53 % studentů, byl i vliv rodičů. Jeho umístění na třetí příčce můžeme ve srovnání s jinými obory považovat za signál významnějšího dopadu přání rodičů v této skupině studentů. Poměrně významným důvodem, zejména z pohledu nejdůležitějších faktorů, je nepřijetí do oboru, který měl student zájem studovat. Ten představoval zásadní omezení pro 7 % z nich.

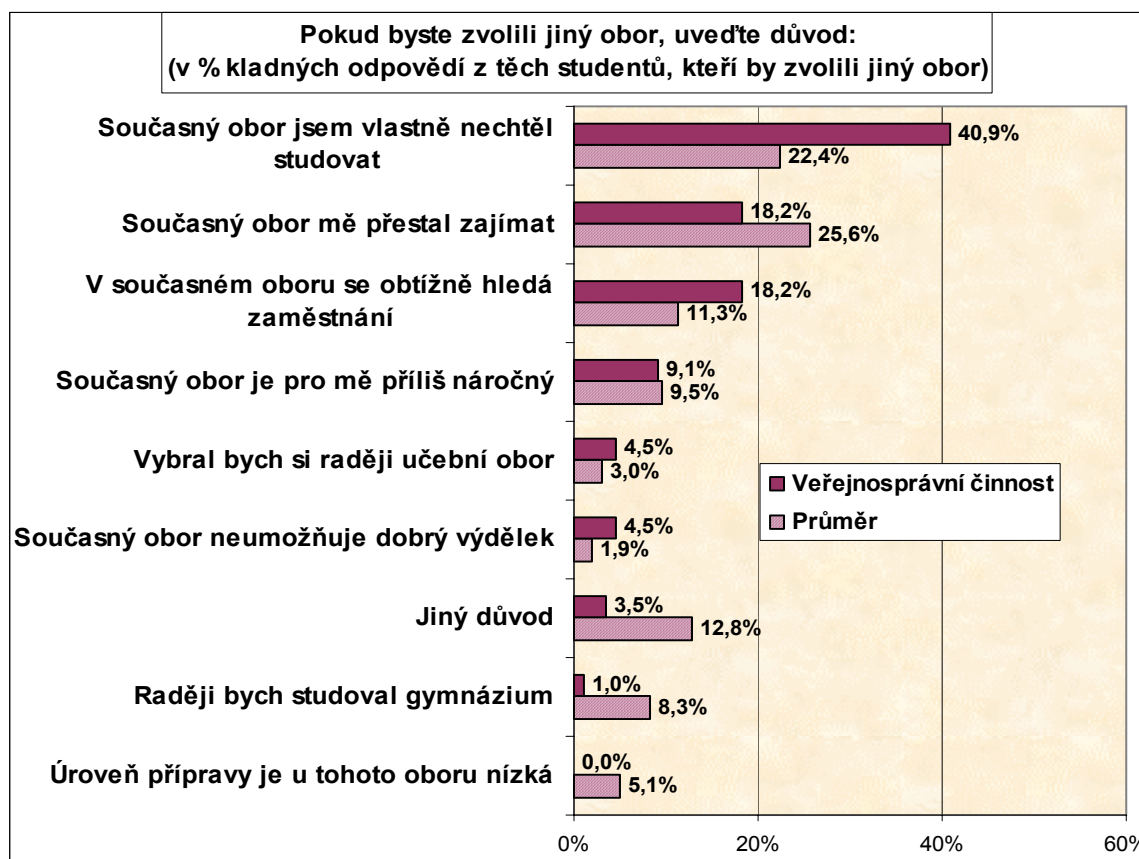
### Míra identifikace s oborem

Graf 4.62: Míra identifikace s oborem



Přestože původní zájem o studium oboru se nevymyká průměru, celková míra identifikace s oborem je u studentů u oboru Veřejnosprávní činnost poměrně příznivá, zájem studovat tento obor by podruhé mělo souhrnně 69 % z nich. Na druhé straně se ukazuje, že řada studentů nebyla spokojena se svou školou, neboť nadprůměrný podíl z nich - 29 % oproti 20 % průměru - by dal přednost studiu tohoto oboru na jiné škole.

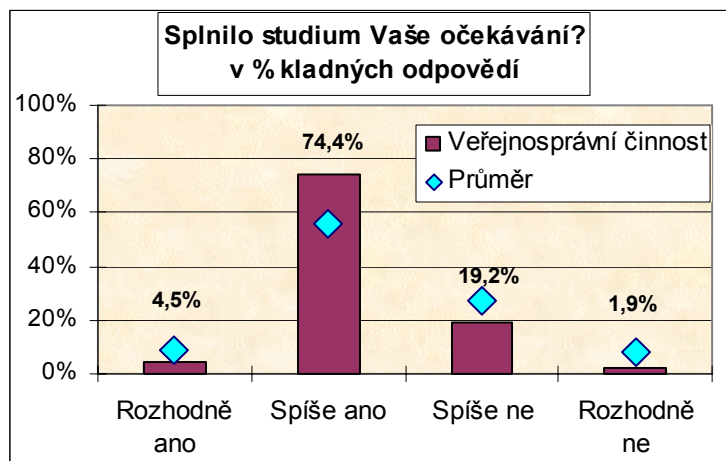
Graf 4.63: Důvody nízké identifikace s oborem



Nejvýznamnějším důvodem nízké identifikace s oborem je původní nezájem o studium tohoto oboru. Hodnocení tohoto důvodu je ve srovnání s ostatními obory výrazně nadprůměrné. Až na druhém místě je ztráta zájmu o obor, která představuje zpravidla dominantní důvod u většiny ostatních oborů. Třetím nejčastějším důvodem pro volbu jiného oboru je obtížnost hledání zaměstnání v tomto oboru, na který si stěžovalo více než 18 % respondentů .

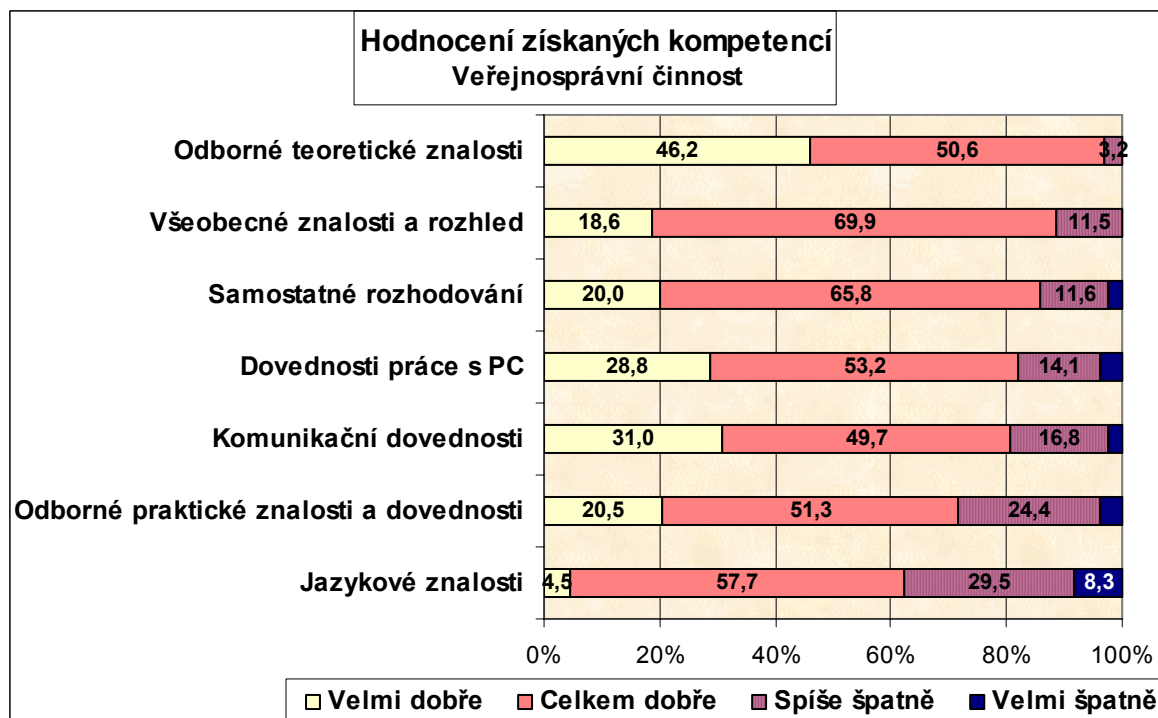
### Hodnocení studia a jednotlivých získaných kompetencí

Graf 4.64: Celkové hodnocení studia



Studenti oboru Veřejnosprávní činnost patří ke skupině studentů, kteří jsou se studiem celkově spokojeni. Studium spíše nebo rozhodně splnilo očekávání asi 79 % studentů, zatímco spíše nesplnilo očekávání jen asi 19 % z nich a krajní nespokojenost vyjádřilo jen zanedbatelné procento studentů – konkrétně 1,9 %.

Graf 4.65: Hodnocení úrovně jednotlivých kompetencí – Veřejnosprávní činnost



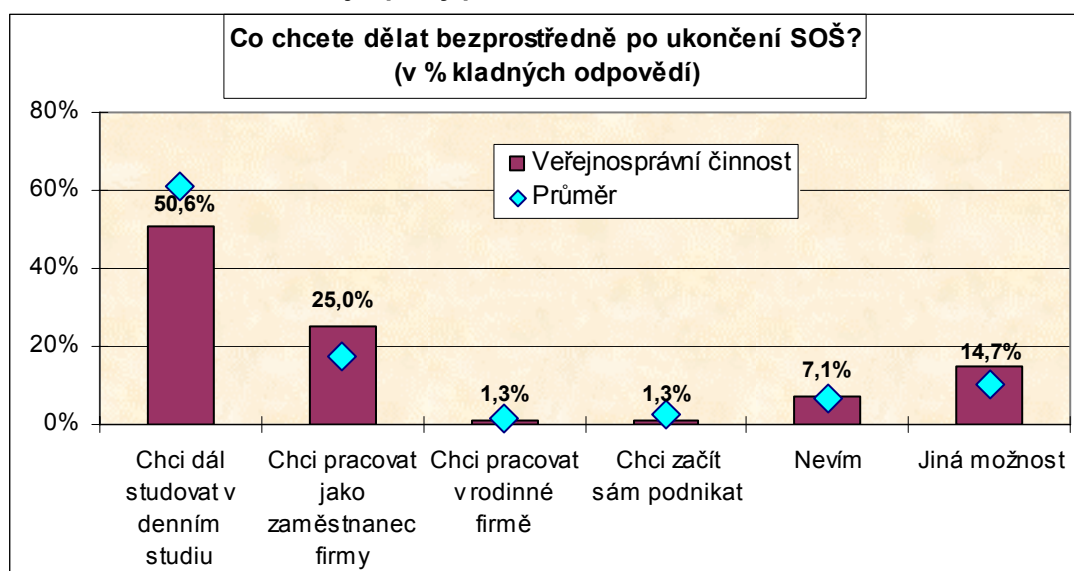
Z pohledu jednotlivých získaných kompetencí můžeme jako mimořádně příznivé, a to i ve srovnání s ostatními obory, označit hodnocení získané úrovně odborných teoretických znalostí, které jako velmi dobré nebo celkem dobré hodnotí dohromady 96,5 % dotázaných. Velmi dobře a z hlediska porovnání s ostatními obory opět nejvýše jsou studenty oboru

Veřejnosprávní činnost hodnoceny všeobecné znalosti a rozhled. Vysoce pozitivně jsou hodnoceny i schopnost samostatného rozhodování, a práce s výpočetní technikou, které opět patří ve porovnání s ostatními obory k nejlépe hodnoceným. Naopak k hůře hodnoceným patří odborné praktické znalosti a dovednosti, které považuje za spíše špatné nebo zcela špatné přibližně 28 % studentů. Poslední místo na žebříčku jednotlivých kompetencí obsadily jazykové znalosti, jejichž úroveň negativně posuzuje téměř 38 % studentů oboru Veřejnosprávní činnost.

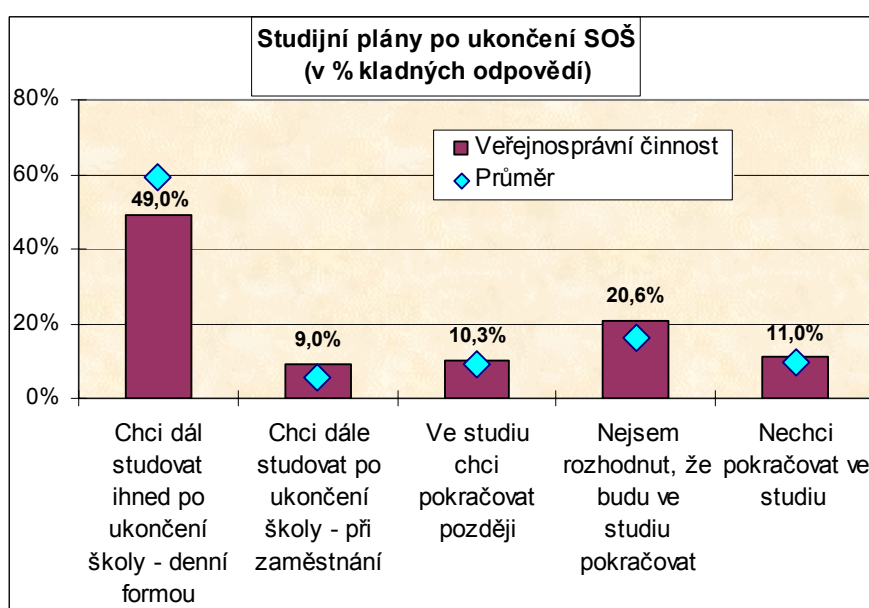
### Studijní a pracovní plány studentů oboru Veřejnosprávní činnost

Studenti oboru Veřejnosprávní činnost se vyznačují nižším podílem těch, kteří mají v úmyslu po ukončení středního vzdělání pokračovat v dalším denním studiu, naopak významná část z nich (asi 25 %) plánuje zahájení své pracovní dráhy jako zaměstnanec firmy a necelých 15 % uvedlo jinou možnost, což představuje především pobyty v zahraničí, ať už studijní nebo pracovní povahy.

Graf 4.66: Pracovní a studijní plány po ukončení SOŠ



Graf 4.67.: Studijní plány studentů oboru Veřejnosprávní činnost po ukončení SOŠ



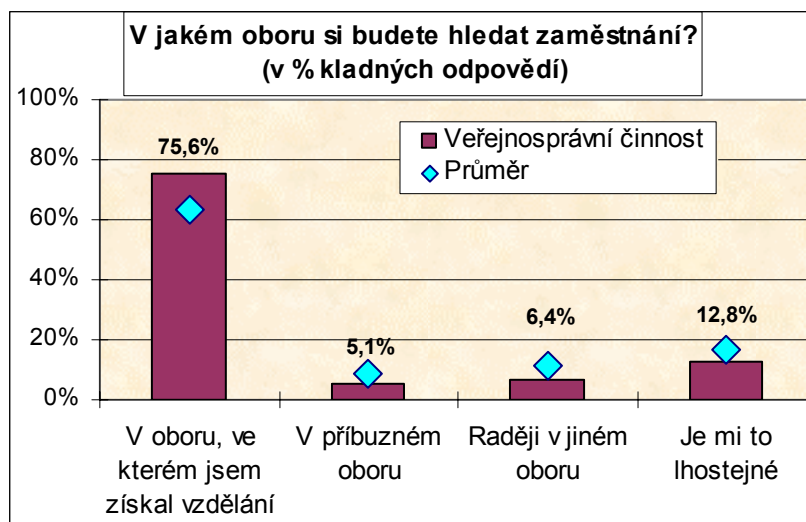
Podíváme-li se na další studijní plány studentů oboru Veřejnosprávní činnost v podrobnějším členění, jak je ilustruje graf, pak je zřejmé, že nižší podíl studentů, kteří mají v úmyslu pokračovat v denním studiu (49 %) je částečně kouspen zůván jednak mírně zvýšeným podílem studentů, kteří chtějí studovat dálkově (9 %) a jednak těmi, kteří se

chtějí věnovat studiu později (10,3 %). Výrazný je ale zejména podíl studentů, kteří dosud nejsou rozhodnutí, zda budou v nějaké formě studia v dalších letech pokračovat, ten dosahuje asi 20 %.

### Hledání zaměstnání a stabilita profesní volby

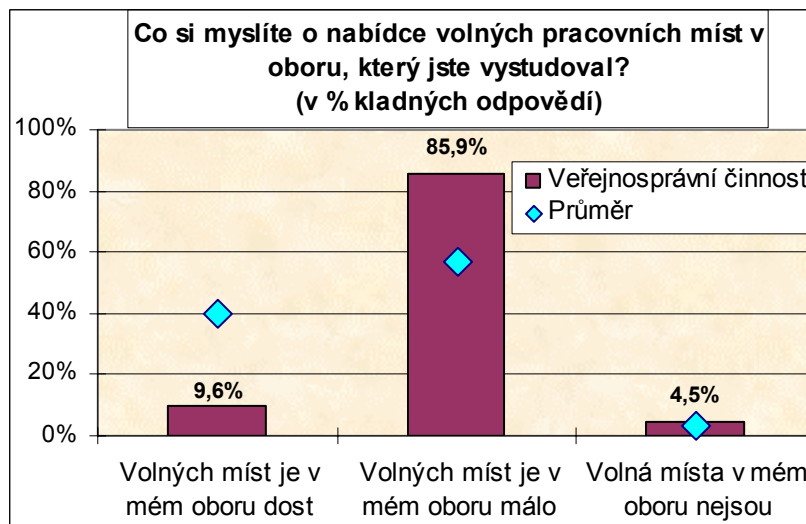
Stabilita profesní volby studentů oboru Veřejnosprávní činnost je poměrně vysoká, ve vystudovaném oboru má zájem pracovat asi 75 % budoucích absolventů, což je přibližně o 12 procentních bodů více než činí průměr zjištěný z našeho výběrového souboru. Naopak nižší je zastoupení všech ostatních kategorií, tedy studentů, kteří dávají přednost práci v příbuzném oboru, kde chce pracovat 5,1 % nebo v jiném oboru i těch, kterým je lhostejné, zda získají zaměstnání ve vystudovaném nebo jiném oboru.

**Graf 4.68: Stabilita profesní volby**

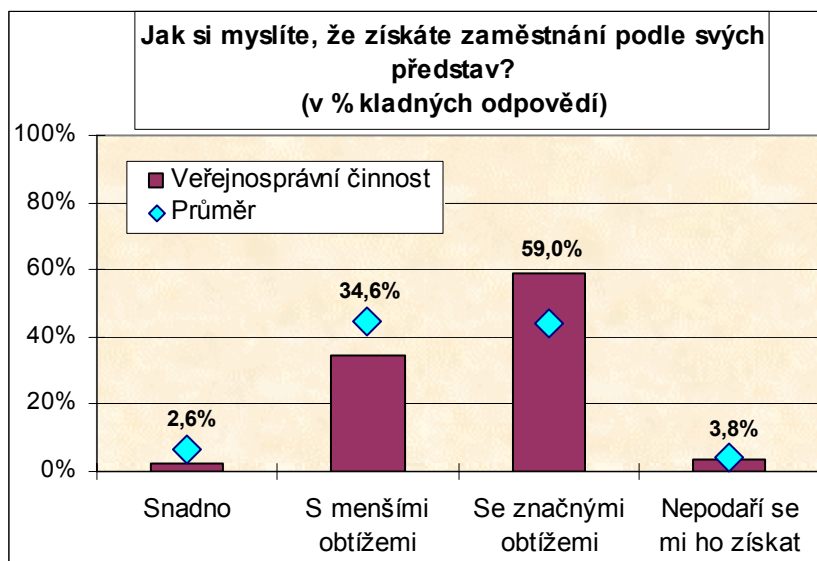


Možnosti uplatnění absolventů Veřejnosprávní činnosti jsou podle jejich mínění velmi špatné, pouze 9,6 % studentů se domnívá, že volných míst je ve vystudovaném oboru dost. Naproti tomu převažuje názor, že možností pracovního uplatnění ve vystudovaném oboru je málo, který uvedlo téměř 86 % dotázaných. Přibližně 4,5 % dokonce zastává krajní názor, že volná pracovní místa v tomto oboru vůbec nejsou.

**Graf 4.69: Názor na situaci na trhu práce v oboru Veřejnosprávní činnost**

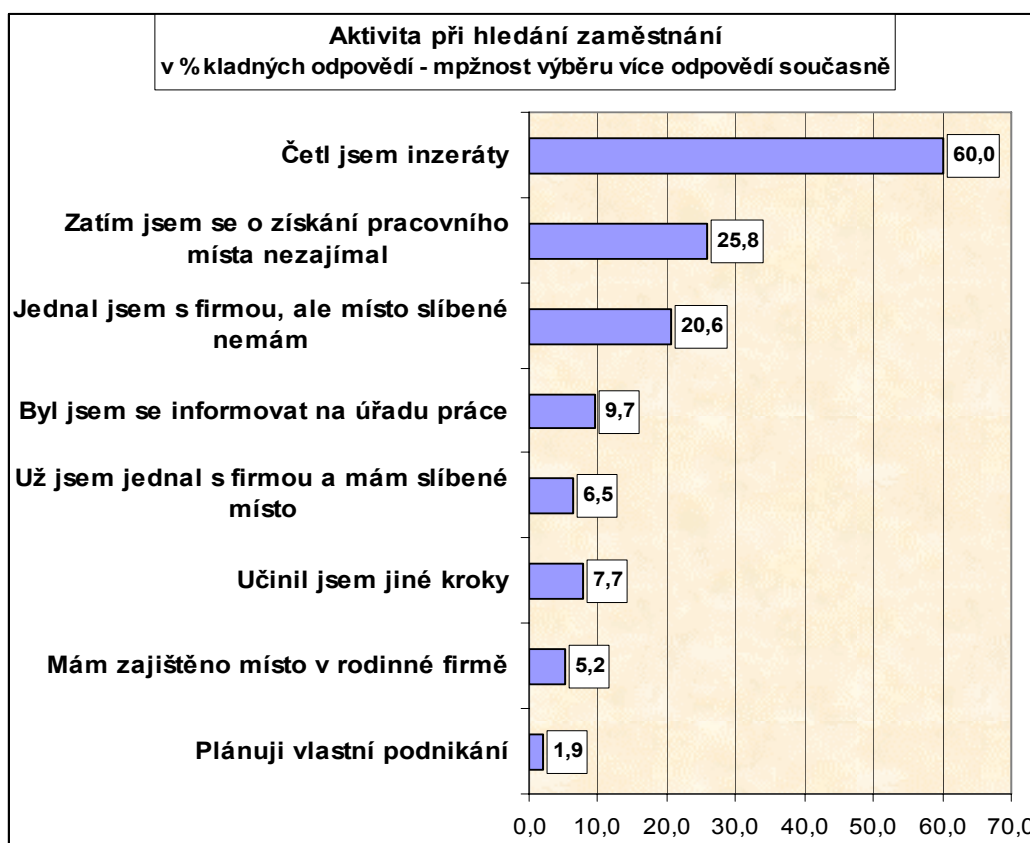


**Graf 4.70: Názor na možnost získání zaměstnání**



Obavy budoucích absolventů z potíží spojených s hledáním pracovního uplatnění jsou ve srovnání s průměrem ostatních zkoumaných oborů poměrně vysoké. S menšími obtížemi při hledání zaměstnání počítá jen asi 34 % studentů tohoto oboru, naopak přibližně 60 % vyjádřilo obavy, že hledání zaměstnání bude spojeno se značnými obtížemi.

**Graf 4.71: Dosavadní aktivita budoucích absolventů oboru Veřejnosprávní činnost při hledání pracovního uplatnění**



Budoucí absolventi oboru Veřejnosprávní činnost byli při hledání pracovního uplatnění poměrně aktivní. Pouze asi čtvrtina z nich uvedla, že se dosud o získání pracovního místa nezajímali, což je nejnižší podíl v rámci námi sledovaných oborů. Relativně vysoký je podíl budoucích absolventů tohoto oboru, kteří se zabývali monitorováním nabídky volných pracovních míst v inzerátech i těch, kteří o možnosti zaměstnání jednali s firmou. Naopak nízký je podíl studentů, kteří plánují zahájení vlastní podnikatelské činnosti.

## Obor 6843M001 Veřejnosprávní činnost

- **Z hlediska původního zájmu o studium oboru můžeme obor Veřejnosprávní činnost označit jako průměrný.** Zájem studovat tento obor mělo 69 % studentů, poměrně výrazná část studentů - 20 % - zastávala k výběru tohoto oboru v zásadě lhostejný postoj a zbývajících 11 % zpočátku o studium tohoto oboru nemělo zájem.
- **Nejvýznamnějším důvodem volby oboru je zájem o studium zvoleného oboru.** Ten ovlivnil rozhodnutí více než 71 % studentů a nejdůležitějším motivem byl pro 46 % z nich. Druhým nejdůležitějším faktorem je předpoklad snadného pracovního uplatnění. Třetím nejdůležitějším motivem byl vliv rodičů, který uvedlo přibližně 53 % dotázaných.
- **Celková míra identifikace s oborem je u studentů oboru Veřejnosprávní činnost poměrně příznivá,** zájem studovat tento obor by podruhé mělo souhrnně 69 % z nich.
- **Nejvýznamnějším důvodem nízké identifikace s oborem je původní nezájem o studium tohoto oboru.** Umístění tohoto důvodu na prvním místě je ve srovnání s ostatními obory výrazně nadprůměrné. Na druhém místě je ztráta zájmu o obor a třetím nejčastějším důvodem pro volbu jiného oboru je obtížnost hledání zaměstnání, kterou uvedlo 18 % respondentů.
- **Spokojenost se studiem je u budoucích absolventů oboru Veřejnosprávní činnost poměrně vysoká.** Studium spíše nebo rozhodně splnilo očekávání asi 79 % studentů, zatímco spíše nesplnilo očekávání asi 19 % z nich a krajní nespokojenost vyjádřilo jen zanedbatelné procento studentů - konkrétně 1,9 %.
- Z pohledu jednotlivých získaných kompetencí je u tohoto oboru **příznivé hodnocení získané úrovně odborných teoretických znalostí,** které jako velmi dobré nebo celkem dobré hodnotí dohromady 96,5 % dotázaných. Velmi dobře jsou studenty oboru Veřejnosprávní činnost hodnoceny všeobecné znalosti a rozhled. Vysoce pozitivně jsou posuzovány i schopnost samostatného rozhodování a práce s výpočetní technikou. Naopak k hůře hodnoceným patří odborné praktické znalosti a dovednosti a jazykové znalosti.
- **Obor Veřejnosprávní činnost je charakteristický nižším podílem studentů, kteří mají v úmyslu po ukončení středního vzdělání pokračovat v dalším denním studiu,** naopak významná část z nich (asi 25 %) plánuje zahájení své pracovní dráhy jako zaměstnanec firmy a necelých 15 % uvedlo jinou možnost, což představuje především pobyty v zahraničí, ať už studijní nebo pracovní povahy.
- Možnosti uplatnění absolventů Veřejnosprávní činnosti jsou podle jejich názoru velmi špatné, **pouze 9,6 % budoucích absolventů se domnívá, že volných míst je ve vystudovaném oboru dost, zatímco zcela převažuje názor, který uvedlo téměř 86 % dotázaných, že možností pracovního uplatnění ve vystudovaném oboru je málo.**



## 5. Závěr

Přechod absolventů ze školy do praxe a zahájení profesní kariéry je významným procesem z hlediska jednotlivce i společnosti a jeho úspěšnost je podmíněna řadou faktorů. Ty, které jsou podstatné z hlediska studentů SOŠ, jsou analyzovány v této studii.

Jedním z důležitých prvků celého procesu je **výběr studijního oboru a budoucí profese** tak, aby respektoval na jedné straně zájmy a schopnosti žáka, na druhé straně i možnosti dalšího pracovního uplatnění na trhu práce. Na základě zjištěných výsledků můžeme konstatovat, že **většina - asi 69 % studentů SOŠ - studovala obor v souladu se svým přáním, zároveň ale významné procento studentů - přibližně 20 % - uvedlo, že jim byl výběr studijního oboru lhostejný.** Dominantní roli při výběru studijního oboru hrál především zájem o obor, který ovlivnil 76 % studentů SOŠ. Jako druhý nejvýznamnější faktor výběru vystupuje možnost snadného uplatnění na trhu práce, kterou vzalo v úvahu asi 70 % studentů SOŠ, přitom nejdůležitějším důvodem byl pro 17 % studentů. Umístění tohoto důvodu na druhém místě pomyslného žebříčku je možno hodnotit poměrně pozitivně. Za jeden z možných nástrojů regulace a vzájemného sladění poptávky a nabídky na pracovním trhu je totiž považována právě větší zodpovědnost v přístupu studentů k výběru studijního oboru, včetně realistického zvážení dalších pracovních možností. Naopak jako problematický můžeme hodnotit fakt, že z pohledu nejdůležitějších důvodů pro volbu oboru najdeme na třetím místě mezi důvody volby „nepřijetí na obor, o který měl původně student zájem“ (9,6 %). Trvalý nezájem o studijní obor přitom vystupuje v mnoha případech jako příčina nízké identifikace studentů s oborem. Podstatné je, že ve skupině studentů, kteří původně obor nechtěli studovat, byl neúspěch při přijímacím řízení na jiný obor dokonce nejfrekventovanějším důvodem volby studovaného oboru. Naopak v kategorii studentů, kteří měli k volbě oboru v podstatě lhostejný přístup, sehrála klíčovou roli právě možnost následného pracovního uplatnění.

**Důležitým problémem spojeným s volbou oboru je dostatečná informovanost všech subjektů, které se na rozhodnutí studentů podílejí,** a to i ve vztahu k budoucímu profesnímu uplatnění. Zjištěné výsledky ukazují, že ve vztahu k profesní volbě se většina studentů rozhodovala samostatně, případně s rodiči. Poradenské instituce sehrály v rozhodnutí studentů o volbě oboru spíše okrajovou roli a jejich význam byl poměrně nízký i ve skupině studentů, kteří o studium vybraného oboru neměli zájem a jejichž rozhodnutí bylo výrazněji ovlivněno jinými vnějšími faktory, například radou rodičů. **Ve vztahu k těmto zjištěním vystupuje do popředí na jedné straně potřeba informací, které by byly přístupné nejširší veřejnosti, tedy studentům a rodičům, na nichž spočívá největší zodpovědnost za profesní volbu. Na druhé straně se ukazují určité rezervy v možnosti kontaktu a pomoci ve vztahu k nerozhodnutým studentům pro poradenské instituce.**

Důležitou zpětnou vazbu poskytuje hodnocení spokojenosti s celkovou úrovní absolvovaného studia. Z pohledu tohoto šetření **splnilo studium očekávání asi 64 % studentů SOŠ, naopak podíl studentů, jejichž očekávání studium spíše nesplnilo, je asi 28 % a rozhodně nesplnilo očekávání asi 8 % studentů.** Jako nejdůležitější příčina nespokojenosti u posledně jmenované skupiny přitom **figuruje rozpor mezi očekávaným a skutečným obsahovým zaměřením studia. Toto zjištění ukazuje rezervy a problémy v informovanosti části studentů např. ze strany škol o náplni a obsahovém zaměření konkrétního studijního oboru.**

**Z hlediska získané úrovně jednotlivých kompetencí posuzují studenti SOŠ nejlépe odborné teoretické znalosti.** Pozitivní je i hodnocení úrovně všeobecných znalostí a samostatného rozhodování. Naopak **nejhůře je, bohužel již tradičně, hodnocena úroveň jazykových dovedností, které záporně posuzuje asi 37 % budoucích studentů SOŠ.** Poměrně kladně jsou (s výjimkou jazykových znalostí) hodnoceny získané kompetence u

oboru Veřejnosprávní činnost a Hotelnictví a turismus (kromě dovednosti práce na PC). Problematictější je hodnocení např. v oboru Strojírenství, kde se nízké hodnocení týká i dovedností spojených bezprostředně s výkonem profese. Setkáváme se zde nejen s horším hodnocením jazykových znalostí, ale i dovedností práce na PC a odborných teoretických znalostí.

Podíváme-li se na míru identifikace s oborem, která byla zjišťována jako podíl budoucích absolventů daného oboru, kteří by si znovu zvolili stejný studijní obor, pak musíme konstatovat, že **u studentů SOŠ není míra identifikace s oborem příliš vysoká. Stejný obor by si znovu zvolilo 64 % studentů, z toho ale 20 % by dalo přednost studiu zvoleného oboru na jiné škole. Důležitým zjištěním tohoto šetření je skutečnost, že míra identifikace s oborem, jinými slovy vztah k vystudovanému oboru se výrazně odlišuje podle původního vztahu studentů ke zvolenému oboru.** Nadprůměrná je míra identifikace s oborem ve skupině studentů, kteří měli původně zájem svůj obor studovat (74 %). Naopak v kategorii studentů, kteří zpočátku neměli o vystudovaný obor zájem a ke studiu oboru přistoupili pod určitým tlakem, např. v důsledku neúspěchu při přijímacím řízení na jiný obor, je míra identifikace s oborem velmi nízká a dosahuje jen 26 %. Jinými slovy můžeme říci, že významná část studentů, kteří původně o obor neměli zájem, si v průběhu studia ke studovanému oboru nevytvořila kladný vztah.

**Z hlediska srovnání jednotlivých vybraných oborů nejsou v míře identifikace s oborem výrazné rozdíly. Podíly studentů vybraných oborů, kteří by si podruhé nezvolili stejný studijní obor, se pohybují mezi 32 % až 40 %.** Nejvyšší míru identifikace s oborem v rámci sledovaných oborů najdeme u studentů oboru Veřejnosprávní činnost a u Obchodních akademií, naopak nejnižší u studentů oboru Management v oborech. Nejfrekventovanější příčinou, proč by si studenti SOŠ znovu nevybrali stejný studijní obor, je ztráta zájmu o obor, která je rozhodující pro asi 26 % studentů, kteří by svou volbu nezopakovali. Na druhém místě ovlivňuje nepříznivě míru identifikace s oborem skutečnost, že si někteří studenti nevybrali svůj obor v souladu se svým přáním a zájmy. Obtížnost získání zaměstnání ve vystudovaném oboru je dalším důležitým faktorem, který nepříznivě ovlivňuje míru identifikace s oborem. Pro část budoucích absolventů jsou důvodem změny oboru vyšší studijní ambice. Vzhledem k zájmu studovat na vysoké škole hodnotí část žáků úroveň přípravy jako nedostačující (5,1 %) nebo by dala přednost přípravě na gymnázium (8,3 %). Naopak někteří studenti hodnotí zvolený obor jako příliš náročný (9,5 %) nebo konkrétně uvádějí, že by dali přednost učebnímu oboru (3 %).

Významným ukazatelem efektivity vzdělávání je míra využití získaných poznatků v praxi, tedy i to, zda studenti získávají pracovní uplatnění ve vystudovaném oboru, nebo zda odcházejí pracovat do jiných oborů a odvětví. V této souvislosti můžeme konstatovat, že **celková míra profesní stability, tedy podíl studentů, kteří mají v úmyslu pracovat ve vystudovaném nebo příbuzném oboru, činí souhrnně 73 %**, přitom míra profesní stability I, tj. podíl budoucích absolventů, kteří mají zájem pracovat přímo ve vystudovaném oboru, se pohybuje kolem 64 % a míra profesní stability II, tedy procento studentů, kteří chtějí získat zaměstnání v příbuzném oboru, dosahuje 9 %.

**Zájem o práci ve vystudovaném oboru přitom opět souvisí s původním postojem ke zvolenému oboru studia.** Zatímco z kategorie studentů, kteří si zvolili studijní obor v souladu se svým zájmem, si v tomto oboru chce hledat zaměstnání 71 % z nich. Naopak ve skupině studentů, kteří zvolený obor původně nechtěli studovat nebo byli k volbě oboru lhostejní, má v úmyslu pracovat v tomto oboru jen 47 %, respektive 49 % z nich.

**Z pohledu jednotlivých oborů ale nacházíme v míře profesní stability výrazné rozdíly.** Například z budoucích absolventů oborů Veřejnosprávní činnost a Obchodní akademie má v úmyslu pracovat ve vystudovaném oboru kolem 76 % studentů, ale v oborech Elektrotechnika a Strojírenství dosahuje tento podíl jen asi 55 %, respektive 57 % budoucích absolventů tohoto oboru.

V názoru na perspektivu získání zaměstnání se budoucí absolventi SOŠ dělí přibližně na dvě protikladné skupiny, přitom 7 % z nich předpokládá, že získají zaměstnání snadno a

45 % očekává menší obtíže, zatímco 44 % se obává, že se bude potýkat se značnými obtížemi a 4 % vyjádřili skeptický názor, že se jim zaměstnání nepodaří získat. Mimořádně pesimistický je názor studentů na předpokládanou dobu hledání zaměstnání, kdy dokonce 33 % dotázaných očekává, že bude hledat zaměstnání více než rok.

Podstatnou součástí úspěchu uplatnění absolventů na trhu práce je vlastní aktivní přístup k hledání zaměstnání a využití odpovídajících strategií. Budoucí absolventi SOŠ - a tuto skutečnost můžeme hodnotit pozitivně - předpokládají využití širokého spektra různých strategií hledání zaměstnání. Nejfrekventovanějším způsobem hledání zaměstnání je snaha využít sociální sítě rodičů, příbuzných a známých, kterou zvažuje asi 90 % dotázaných a za nejdůležitější strategii ji považuje 28 % dotázaných. Pozitivně můžeme hodnotit vysoký podíl budoucích absolventů, kteří mají v úmyslu přímo kontaktovat jednotlivé firmy, který uvedlo 86 % z nich a za základní strategii ji považuje 24 % budoucích absolventů. Na druhé straně je výrazný i podíl budoucích absolventů SOŠ, kteří uvedli, že se o získání pracovního místa dosud nezajímali. Tato skutečnost je ale zřejmě ovlivněna vysokým podílem studentů, kteří mají v úmyslu pokračovat v dalším denním studiu bezprostředně po ukončení SOŠ.